

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav germánských studií – oddělení skandinavistiky

Diplomová práce

Historie – švédština

Olga Džupová

Srovnání motivace vzniku nejčastějších českých a švédských příjmení

A Comparison of Motivation of the Most Frequent Czech and Swedish Surnames Origin

Praha 2015

vedoucí práce: PhDr. Petra Štajnerová, PhD.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Petře Štajnerové, PhD., za vstřícné a motivující vedení práce. Děkuji také PhDr. Milanu Harvalíkovi, PhD., doc. Katharině Leibringové, dr. Emilii Aldrinové a dr. Märit Frändénové za cenné rady. Velký dík za milou podporu a inspirativní podněty si zaslouží můj první čtenář, Vojta Bažant. Děkuji rovněž svým rodičům za podnětné poznámky a podporu, bez níž by tato práce nikdy nevznikla.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 27. 7. 2015

Olga Džupová

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřena na srovnání českých a švédských příjmení z hlediska motivace a jazykové motivace. V teoretické části je popsán jejich současný stav a vývoj a jsou definovány motivační typy, jež se uplatňovaly při tvoření příjmí, která se později ustálila v příjmení. V praktické části je prezentována metoda, hypotézy a výsledky výzkumu, jehož cílem bylo rozdělit 500 nejčastějších českých a švédských příjmení současnosti do skupin podle motivace, resp. jazykové motivace. Mezi českými příjmeními jsou nejvíce zastoupena příjmení vytvořená z rodných jmen a příjmení obsahující přírodní prvky, mezi švédskými příjmeními jsou nejpočetnější složená měšťanská příjmení s přírodními motivy a patronymická příjmení.

Abstract

The diploma thesis is focused on the comparison of motivation and language motivation of Czech and Swedish surnames. In the theoretical part, the current situation and development of surnames are described and motivation types of bynames which later formed surnames are defined. The practical part of the thesis introduces the method, hypothesis and results of research which was focused on dividing 500 of the most frequent Czech and Swedish surnames into groups according to motivation and language motivation. The most common among Czech surnames are those created from first names and those consisting of nature elements; the most numerous groups among Swedish surnames are composite burgher surnames with natural motifs and patronymical surnames.

Klíčová slova

příjmení, česká příjmení, švédská příjmení, onomastika

Keywords

surnames, Czech surnames, Swedish surnames, onomastics

*What's in a name? That which we call a rose
By any other word would smell as sweet.*

William Shakespeare: Romeo and Juliet

I read in a book once that a rose by any other name would smell as sweet, but I've never been able to believe it. I don't believe a rose would be as nice if it was called a thistle or a skunk cabbage.

Lucy Maud Montgomery: Anne of Green Gables

Obsah

1. Úvod.....	13
2. Příjmení jako předmět výzkumu	15
2.1 Terminologie.....	15
2.2 Výzkum příjmení	16
2.2.1 Výzkum příjmení v Česku	17
2.2.2 Výzkum příjmení ve Švédsku.....	18
3. Současnost a vývoj příjmení	21
3.1 Rodné jméno a příjmení v Česku a ve Švédsku.....	21
3.2 Vývoj příjmení	22
3.2.1 Od jednojmennosti k příjímí	22
3.2.2 Šlechtická jména	23
3.2.3 Učenecká jména	26
3.2.4 Měšťanská jména	27
3.2.5 Jména na venkově.....	30
3.2.6 Vojenská jména.....	31
3.3 Změny příjmení.....	32
4. Výzkum nejčastějších českých a švédských příjmení	37
4.1 Cíle a hypotézy	37
4.2 Metoda	38
4.3 Typy současných českých příjmení	40
4.3.1 Příjmení z rodných jmen.....	40
4.3.2 Příjmení z apelativ označujících povolání a sociální zařazení	42
4.3.3 Příjmení z místních, obyvatelských, národních a kmenových jmen.....	43
4.3.4 Příjmení podle vlastností a zvyků	44
4.3.4.1 Příjmení podle vlastností, věku a příbuznosti.....	45
4.3.4.2 Příjmení ze sloves	46
4.3.4.3 Příjmení inspirovaná přírodou	46
4.3.4.4 Příjmení z názvů jídel, nápojů a věcí	48
4.3.5 Cizí příjmení	48
4.4 Typy současných švédských příjmení	50
4.4.1 Příjmení z patronymik	50
4.4.2 Měšťanská příjmení	51
4.4.2.1 Složená příjmení	51
4.4.2.2 Další měšťanská příjmení	54
4.4.3 Učenecká příjmení	55
4.4.4 Vojenská příjmení.....	55
4.4.5 Cizí příjmení	56
4.4.6 Příjmení nejasného původu.....	57
5. Interpretace výsledků	59
5.1 Česká příjmení	59
5.2 Švédská příjmení.....	59
5.3 Komparace českých a švédských příjmení	60
5.4 „To je nákej Švejda, ten se nebojí ani čerta“	62

6. Závěr	63
7. Seznam literatury	65
8. Přílohy.....	71
8.1 Pět set nejčastějších českých a švédských příjmení	71
8.2 Švédská složená měšťanská příjmení řazená pole první složky	89

1. Úvod

Tato diplomová práce z oblasti antroponomastiky je příspěvkem k výzkumu českých a švédských příjmení. Na první pohled je zřejmé, že česká a švédská příjmení vznikala a vyvíjela se nezávisle na sobě v rozdílných kulturních kontextech, přesto lze v těchto procesech nalézt i paralely. Cílem mé práce je tyto odlišnosti a podobnosti vyhledat a popsat. Činím tak nejprve teoreticky, když popisuji vývoj příjmení v českých zemích a ve Švédsku, a poté prakticky na vlastním výzkumu 500 nejfrekventovanějších švédských a českých příjmení současnosti.¹

Studiem příjmení se už desítky let zabývá česká i švédská antroponomastika a v obou jazycích byly publikovány práce, které zásadním způsobem obohatily poznání a ovlivnily další výzkum. Zájem českých i švédských badatelů budila příjmení už na konci 19. století. Systematicky se česká onomastika zabývá příjmeními od druhé poloviny 20. století, kdy také vznikly významné publikace; v novém tisíciletí tento zájem poněkud opadá. Ve Švédsku se začala vědecká pojednání o příjmeních objevovat později, a v posledních třiceti letech tak vyšlo několik důležitých publikací, o něž se v této práci budu opírat.

Práce je rozdělena na čtyři části. V první části shrnuji antroponomastickou terminologii a poté dosavadní vývoj a současné tendence onomastiky příjmení v Česku a ve Švédsku. Ve druhé části se věnuji aktuálnímu stavu příjmení, jejich vzniku a vývoji. Ve třetí části je popsán výzkum, v němž jsem srovnávala nejčastější česká a švédská příjmení, a jsou zde prezentovány jeho výsledky, tedy rozdělení příjmení do skupin podle motivace jejich vzniku. Čtvrtá část obsahuje interpretaci výsledků mého výzkumu a komentář ke zjištěným podobnostem a odlišnostem mezi českými a švédskými příjmeními.

¹ Pod označením „česká“ a „švédská“ příjmení rozumím příjmení zahrnutá do oficiálních statistik České republiky a Švédského království.

2. Příjmení jako předmět výzkumu

V této kapitole nejprve shrnu terminologii používanou v literatuře, z níž vycházím, a poté se zaměřím na základní trendy v antroponomastickém výzkumu.

2.1 Terminologie

Jméno (jak je zmiňuje zákon), *rodné jméno* (jak bývá označováno lingvisty), *křestní jméno* (jak je – dnes poněkud nepřesně – nazývá většina lidí)² či *förnamn* (předjméno) je jméno, které člověk dostává po narození a obvykle je vybírají rodiče; ve Švédsku je běžné mít více rodných jmen, termínem *tilltalsnamn* (oslovovací jméno) se označuje to, které je považováno za hlavní, člověk ho používá při představování a nechává se jím oslovovat.

Příjmení či *efternamn* (zajméno) člověk dědí po rodičích, nelze je tedy volit, nicméně je lze během života změnit. Protože ve Švédsku není neobvyklé mít více příjmení, označuje se první z nich jako *mellannamn* (střední jméno); co může sloužit jako střední jméno, vysvětlím v další kapitole. Ve švédštině existují ještě pojmy *släktnamn* (rodové jméno) a *familjenamn* (rodinné jméno). Lennart Ryman (Ryman, 2002) definuje *släktnamn* jako jméno, které značí příslušnost k rodu a dědí ho přímý potomek nebo je společné dvěma sourozencům, jde tedy v podstatě o příjmení.³ Pojem *Familjenamn* má tentýž význam, dnes se však už nepoužívá; označení *släktnamn* je dnes synonymní s *efternamn* (Brylla, 2009, s. 122). Za jediný rozdíl lze považovat časové vymezení: Mluví-li se o vývoji příjmení od středověku do 20. století nebo o stavu dnešních příjmení ve vztahu k minulosti, užívá se termín *släktnamn*; jako *efternamn* se označují dnešní příjmení v textech, v nichž není akcentován jejich vývoj (vzhledem k tomu, že změna příjmení je ve Švédsku jev poměrně častý, jak přiblížím v podkapitole 3.3, není každé *efternamn* zároveň *släktnamn*). Pro účely této práce jsem se rozhodla překládat *släktnamn* jako *příjmení*, označení *rodové jméno* používám pouze tehdy, pokud je řeč o šlechtických jménech.⁴

Z diachronního hlediska je nutno zmínit ještě pojmy *příjmí*, *přízvisko*, *přezdívká*, *binamn* a *patronymikon*. Termíny *příjmí* a *přízvisko* (v této práci používám pojem *příjmí*) označují

² Pojem *křestní jméno* je na místě, pokud jméno jím označené člověk dostává při křtu, jak tomu bylo v uplynulých staletích. Dnes je vhodnější pojem *rodné jméno*, protože v naší společnosti se dětem dávají jména krátce po narození. Používám tedy označení rodné jméno bez ohledu na to, zda jde o jméno získané po narození, nebo při křtu.

³ Pojem *släktnamn* je poprvé doložen k roku 1612, o něco mladší je *familjenamn* z roku 1747, pojem *efternamn* je zaznamenán až z roku 1881. K terminologii srov. Thors, 1983.

⁴ K rozporu mezi onomastickým a historickým pojetím rodového jména se vyjádřím v oddílu 3.2.2.

doplňková jména, která se přidávala k rodnému jménu v době jednojmennosti, vycházela z rodného jména, jména otce, ženy, názvu povolání, domova, vlastnosti atd., byla neustálená, nedědila se a jejich smyslem bylo odlišit osobu od jiných téhož jména (Beneš, 1962, s. 6–7). **Přezdívkou** se rozumí doplňkové jméno, které se na rozdíl od příjímí užívalo i samostatně (Pleskalová, 2011, s. 51). Podle Beneše (1962, s. 8) byli přezdívkami označováni lidé v narážce na nějakou neobvyklost či příhodu s nimi spjatou.⁵ Jméno označované švédsky jako **binamn** (vedlejší jméno) má některé rysy společné s příjímím i přezdívkou. Binamn podle Bryllové (2009, s. 121) může stát samo, což je přibližuje spíše české přezdívkce než příjímí, a podle Rymana (2002, s. 17–18, 25) charakterizuje svého nositele, je individuální, není samozřejmé a nedá se na základě znalosti života nositele odhadnout – tímto kritériem Ryman vylučuje z kategorie binamn jména po otci a jména podle povolání, což jsou nejčastější zdrojové skupiny českých příjímí.⁶ Na druhou stranu však švédská binamn jako **Erik Långe** (**Erik Dlouhý/Vysoký**) zcela odpovídají českým příjímím podle vlastností. Z toho důvodu jsem se rozhodla termín *binamn* nechávat ve švédském znění, aby nedocházelo k nejasnostem, zda jde spíše o přezdívkku, či o příjímí. Posledním pojmem je **patronymikon** (někdy i v latinizované podobě **patronymikum**), jméno po otci, které hraje zásadní roli ve vývoji příjmení v obou sledovaných zemích (analogicky existuje i označení **matronymikon**, jméno po matce, které je však mnohem méně obvyklé). Zvláště ve Švédsku byla patronymika (vytvářená připojením *-son* či *-dotter* ke jménu otce) živá ještě dlouho v době, kdy ve zbytku Evropy už existovala ustálená příjmení (Brylla, 2009, s. 36).⁷ Mnohá patronymika ustrnula a stala se z nich dědičná příjmení, označovaná jako sekundární patronymika (Frändén, 2010, s. 30).

2.2 Výzkum příjmení

Nyní shrnu dosavadní stav bádání o příjmeních a nastíním současné tendence výzkumu příjmení.

⁵ Podle Pleskalové je těžké rozlišit příjímí a přezdívkku, protože se tvořily na základě týchž pojmenovacích motivů. Jediný rozdíl tedy je schopnost stát samostatně, která je vlastní přezdívkám, zatímco příjímí doplňují jméno oficiální (Pleskalová, 2011, s. 50–51).

⁶ Patronymikon je (nejen) podle Pleskalové „příjímí vyjadřující vzhah k otci“ (Pleskalová, 2011, s. 196).

⁷ Dodnes se patronymika užívají na Islandu.

2.2.1 Výzkum příjmení v Česku

V 80. a 90. letech 19. století vzbudila příjmení zájem několika badatelů, z nichž mohu jmenovat Antonína Kotíka. Ten ve své práci *Naše příjmení* rozebral všechna jemu známá příjmení z jazykového hlediska a rozdělil je do skupin podle významu slov, z nichž byla vytvořena.

Zmínila jsem, že česká příjmení se těšila pozornosti jazykovědců zejména od poloviny 20. století. V té době se formovala česká onomastická škola, v jejímž středu stál Vladimír Šmilauer, považovaný za zakladatele moderní české onomastiky (Harvalík, 2009, s. 48). Prvním onomastikem, který soustředil svou pozornost právě na výzkum příjmení, je Josef Beneš. Výsledky svého studia příjmení publikoval časopisecky a v roce 1962 i knižně v přelomové práci *O českých příjmeních*, v níž podrobně vyložil původ jemu známých českých příjmení a rozdělil je do skupin podle základových slov a typů. Ještě za Benešova života, v roce 1983, vydala jeho dcera Dobrava Moldanová knihu *Naše příjmení*, slovník sestavený z materiálu, který Josef Beneš za svou kariéru shromáždil, a obsahující složitější, zajímavá a neprůhledná příjmení (etymologicky průhledná příjmení v něm zahrnuta nejsou); *Naše příjmení* byla znovu vydána v roce 2004. Třetím významným dílem z pera Josefa Beneše je publikace *Německá příjmení u Čechů*, kterou k vydání v roce 1998 připravila Marie Nováková. Tato monumentální práce je rozdělena do dvou svazků. V prvním jsou důkladně popsána německá příjmení používaná na českém území z hlediska motivace, slovtvorby, fonologie, morfologie a pravopisu; druhý svazek tvoří rejstříky několika typů.

Benešův současník Jan Svoboda je podepsán pod knihou *Staročeská osobní jména a naše příjmení*, v níž podrobně popsal proces vývoje jmen a z nich vycházejících příjmí do začátku 15. století, přičemž se zaměřil zejména na slovtvornou stránku. Svou prací přispěl k objasnění příjmení, která se nám dnes můžou zdát neprůhledná, vycházející však z dříve běžných osobních jmen.

Studiem příjmení se zabývala i jedna z našich nejvýznamnějších onomastiček současnosti, Miloslava Knappová, která dlouhodobě působí jako soudní znalkyně v oboru ověřování jmen. Poznatky získané během své mnohaleté činnosti shrnula v práci *Příjmení v současné češtině* z roku 1992, znovu vydané v roce 2002 pod názvem *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Na rozdíl od výše zmíněných prací se nezaměřuje pouze na výklad původu a vývoje příjmení, ale především na jejich současnost. Podává komplexní výklad pravopisu příjmení, jejich

skloňování, přechylování, frekvence a vyjadřuje se i k problematice začleňování cizích jmen do češtiny.

Chronologicky poslední prací, která si zaslouží komentář, je studie Jany Pleskalové *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000–2010*. Zde je přehledně vysvětlen vývoj jmen na našem území ve čtyřech dvou- až třisetletých obdobích. Pleskalová místy relativizuje závěry dřívějšího bádání a na základě vlastních výzkumů dochází k odlišným výsledkům, jimiž dosavadní závěry upravuje.

V současné době přitahuje pozornost badatelů především problematika ženských příjmení. S rostoucí internacionalizací veřejného prostoru se stále více objevují hlasy volající po nepřechylování cizích a někdy i domácích ženských příjmení. Přechylování je však součástí spisovné češtiny a vyhýbání se mu může vést k nedorozumění či nechtěnému komickému efektu.⁸

2.2.2 Výzkum příjmení ve Švédsku

První vlašťovkou v bádání o příjmeních se ve Švédsku stala roku 1882 práce *Om svenska familjenamn* (O švédských rodinných jménech) z pera slavného švédského spisovatele a vzdělance Esaiase Tegnéra. O třicet let později byl vydán slovník složených měšťanských příjmení, autor Roland Brieskorn se však dostal jen k příjmení *Bovall*. Roku 1964 vyšla posmrtně publikace Ivara Modéera *Svenska personnamn* (Švédská osobní jména), která je z velké části dílem editora Carla-Erika Thorse.

Podobnou roli, jakou hraje v české onomastice Miloslava Knappová, zastávala donedávna ve Švédsku Eva Bryllová. Tato poradkyně švédského Patentového a registračního úřadu, do jehož agendy spadají osobní jména a jejich změny, a odbornice na rodná jména i příjmení shrnula poznatky získané během své práce s příjmeními v knize *Andersson, Pettersson, Lundström och ... Beachman* (Andersson, Pettersson, Lundström a ... Beachman) z roku 2009. Pro širší okruh čtenářů zde vysvětluje vývoj a současný stav příjmení nejen ve Švédsku, ale i v zemích, s nimiž byla a jsou švédská příjmení v bezprostředním kontaktu, tedy v Německu, Anglii, Dánsku, Norsku, Finsku, na Islandu a Faerských ostrovech.

⁸ K tématu přechylování např. Knappová, 2003; Svobodová, 2010; Kopecký, 2014.

Od 80. let 20. století do současnosti bylo napsáno několik knih, dizertací a časopiseckých studií, které se zaměřují na konkrétní témata týkající se příjmení, a představují tak užitečné zdroje při studiu švédských příjmení.

Oblíbeným tématem je vývoj příjmení v určité oblasti Švédska. Příjmeními v Norrlandu se zabývala Gudrun Utterströmová v publikaci *Släktnamn: Tillkomst och spridning i norrländska städer* (Příjmení: Vznik a šíření ve městech v Norrlandu) z roku 1985. Lennart Ryman ve své dizertaci *Salanus, Tunström och Sporrang* (Salanus, Tunström a Sporrang) vydané v roce 2002 popisuje vývoj příjmení v Upplandu. Tématem dizertace Märit Frändénové *Att blotta vem jag är* (Odhalit, kdo jsem) z roku 2010 jsou sámská příjmení.

Gudrun Utterströmová svůj odborný zájem soustředila také na výzkum složených šlechtických jmen v raném novověku.⁹ Právě šlechtická jména vzbuzují pozornost badatelů v souvislosti s jevem, který u nás není příliš obvyklý, ve Švédsku je však poměrně častý. Jedná se o změnu příjmení, o niž ročně zažádá 6 000 až 7 000 lidí (Brylla, 2009, s. 60). Odborníci se k ní proto vyjadřují z právníckého i lingvistického hlediska.¹⁰ Praktické uplatňování této možnosti ukázalo, že je nutno ji regulovat, např. v situacích, kdy si žadatel přeje užívat šlechtické příjmení.¹¹

⁹ V této práci vycházím z jejích studií *Tvåledade svenska adelsnamn under stormaktstiden* (Složená švédská šlechtická jména v době velmocenské, 1982) a *Svenska adelsnamn – uppkomst och utveckling* (Švédská šlechtická jména – vznik a vývoj, 2000).

¹⁰ Ke změnám příjmení např. Utterström, 1987; Andersson – Brylla, 1998.

¹¹ K tomuto tématu např. Halén, 1995; Wikström, 1995; Andersson, 1995a; Brylla, 1996.

3. Současnost a vývoj příjmení

Tato kapitola obsahuje shrnutí současného stavu oficiálního pojmenování osob v Česku a ve Švédsku a vývoje, který mu předcházal. V jejím závěru se zabývám také významným fenoménem dnešní doby, změnou příjmení.

3.1 Rodné jméno a příjmení v Česku a ve Švédsku

V obou zemích je zákonem¹² stanoveno, že člověk musí mít jméno (rodné jméno, förnamn) a příjmení (efternamn). V naší zemi je zvykem, že každý člověk má zpravidla právě jedno jednoslovné rodné jméno a jedno jednoslovné příjmení, ačkoli je zákonem povoleno mít dvě rodná jména nebo zdvojené rodné jméno a dvě příjmení. V současnosti si stále více žen po sňatku ponechává i rodné příjmení, standardně je jako první uváděno nejprve příjmení manželovo a pak rodné příjmení ženy, přičemž tyto složky nejsou spojeny spojovníkem, jak tomu bývalo dříve. Příjmení známé odbornice na toponomastiku Libuše Olivové-Nezbedové by tak dnes byla zapsána zvlášť.

Ve Švédsku je situace složitější. Kromě jednoho či více rodných jmen (förnamn), z nichž jedno je oslovovací (tilltalsnamn – např. Johan **August** Strindberg), a jednoho příjmení (efternamn), získaného při narození, adopci, přejmenování nebo při sňatku, může mít člověk ještě střední jméno (mellannamn). V případě, kdy osoba po sňatku používá manželovo či manželčino příjmení, může si ponechat své rodné příjmení jako střední jméno; v případě, kdy si své rodné příjmení ponechá nadále jako příjmení, může si jako střední jméno zvolit příjmení manžela či manželky, pokud je toto příjmení příjmením rodným. Jestliže mají rodiče odlišné příjmení, může dítě používat jako střední jméno příjmení toho rodiče, jehož příjmení nepoužívá jako řádné příjmení. Vezmeme-li v úvahu, že i co se týče rodných jmen, jsou švédští rodiče štedřejší než ti čeští, a není tedy neobvyklé mít zdvojené rodné jméno nebo dvě či tři rodná jména, zjistíme, že jména Švédů jsou často několikrát delší než jména Čechů. Například celé jméno švédské onomastičky je Emilia Anna Dorotea Sturm Aldrin; Emilia, Anna a Dorotea jsou rodná jména, přičemž Emilia je zmíněné oslovovací jméno, Sturm je rodné příjmení a nyní střední jméno a Aldrin je příjmení získané po sňatku.

Zákony v obou zemích také za určitých okolností umožňují změnu rodného jména i příjmení, k čemuž se vrátím v podkapitole 3.3.

¹² V Česku jde o Zákon o matrikách, jménu a příjmení – č. 301/2000 Sb., ve Švédsku o Namnlag (1982:670).

Na závěr této části je třeba zmínit, že v roce 2010 byla ve Švédsku ustavena parlamentní komise, jejímž úkolem bylo prozkoumat zákon z roku 1982 a současný stav a navrhnout novou podobu zákona o jménech. Roku 2013 byly závěry, k nimž komise došla, publikovány¹³ a zákon měl vstoupit v platnost k 1. lednu 2015, což se však nestalo. Lze ovšem předpokládat, že k tomu dojde v nejbližší době. Návrh zákona reaguje na současný trend častých změn příjmení a tyto změny usnadňuje, k tomu se ještě vrátím v podkapitole 3.3. Zde chci jen uvést změny, které se týkají stavu osobních jmen, který jsem předestřela v předchozích odstavcích: Nebudou se vytvářet nová střední jména (ti, kdo je mají, si je budou moct ponechat), ale bude umožněno mít dvojité příjmení; bude záležet na každém jednotlivci, zda se rozhodne spojit si svá příjmení spojovníkem, nebo ne (Leibring, 2013, s. 147).

3.2 Vývoj příjmení

Příjmení dnes v naší společnosti považujeme za samozřejmou a nedílnou součást jmen. Samozřejmě tomu tak nebylo vždy; doba, kdy lidem přestalo při pojmenování postačovat rodné jméno a začali pociťovat potřebu dalšího rozlišovacího znaku, nastala až relativně nedávno.

3.2.1 Od jednojmennosti k příjmí

Od 11. do 13. století v českých zemích panovala jednojmennost, k označení osoby stačilo jedno jméno. Jméno mělo symbolický význam a svému nositeli mělo dodat dobré vlastnosti nebo jej mělo chránit před nepřízní osudu. V oblasti dnešních Čech a Moravy převládala jména slovanská, přičemž urození užívali jména složená (*Václav, Mečislav*) a neurození jména jednoduchá (*Dobroš*). Objevovala se i jména řecká, latinská a hebrejská (*Jan, Petr*), která se na naše území dostala společně s křesťanstvím, a jména německá (*Oldřich, Konrád*); židovská jména se dávala v židovských komunitách a jako jména starozákonní je nosili i křesťané (biskup *Daniel*). Ve 13. století přichází tzv. první vlna křesťanských jmen (Knappová, 2006, s. 17–18).

Ve Skandinávii byla situace obdobná, užívala se původní severogermánská jména, jak jednoduchá (*Ulf*), tak složená (*Gudmund, Ingefridh*), jejich volba však patrně nebyla

¹³ *En ny lag om personnamn. Betänkande av Namnlagskommittén* (Nový zákon o jménech. Vyjádření komise), Stockholm 2013.

stavovsky podmíněna. Části složených jmen byly chápány jako relativně samostatné a bylo možné z nich tvořit nová jména (na runovém kameni z Torslundy je zmíněna matka *Fastlög*, její syn *Fastulv* a dcera *Holmlög*). Od 11. století do Skandinávie pronikala jména křesťanská (*Jon, Kristina*), od 13. století v souvislosti s rostoucím vlivem Hanzy také německá (*Henrik, Gertrud*) (Brylla, 2002, s. 10–13).

Pleskalová (2011, s. 36–38) uvádí, že potřeba rozlišit nositele téhož jména se u nás zřejmě začala objevovat o století dříve než až ve 13. století, jak uváděly starší výzkumy. Zpočátku k takovému rozlišování postačovaly různé podoby téhož jména (*Václav, Váša, Vachek, Vencl*), už od 12. století se ale oficiální jména objevují v textech v doprovodu doplňků, z nichž se časem vyvinula příjímí; ve 14. a 15. století pak četnost příjímí roste a v době od 16. do 18. století má rodné jméno a příjímí téměř každý dospělý muž a tento model se prosazuje i u dospělých žen (Pleskalová, 2011, s. 171–175). Pro příjímí byla charakteristická neustálenost a individuálnost, tutéž osobu mohli tedy lidé označovat více příjímími a příjímí se nedědila (Knappová, 2002, s. 4–5). Podle Pleskalové (2011, s. 50) se během 12.–13. století vyhranily dva typy příjímí. Prvním byla příjímí vytvářená patronymickým sufixem *-(ov)ic'* připojeným ke jménu otce, která později nahradil nominativ jména otce; druhým příjímí šlechty odvozená od názvů sídel, o nichž bude řeč později.

Podobnou tendenci označovat osoby dalším jménem vidíme i ve Švédsku, binamn *Erik Långe* (Erik Dlouhý; i *Långe Erik*), *Erik på backen* (Erik na kopci) či *Erik Räv* (Erik Liška) odpovídají českým příjímím, stejně jako patronymikon *Erik Persson* (Ryman, 2002, s. 17).

3.2.2 Šlechtická jména

Z pochopitelných důvodů jsou to právě šlechtická jména, která jsou v nejstarších zápisech zmiňována nejvíce, dozvídáme se tak o vzniku dvou typů českých šlechtických příjímí. Prvním byl přídomek, atribut či predikát. Predikáty se odvozovaly od místa narození nebo pozemkového majetku. Šlechtický predikát se vydělil jako samostatný druh příjímí ve 13. století v návaznosti na Statuta vydaná knížetem Konrádem II. Otou roku 1189, která představují výrazný normativní předěl v procesu upevňování dědičnosti šlechtických statků. Je tedy zřejmé, že urození byli první skupinou, která začala používat dvouslovná propriální pojmenování (Pleskalová, 2011, s. 50–51). Zároveň je však nutno poznamenat, že připojení názvu místa původu k osobnímu jménu nebylo až do 15. století výlučně příznakem šlechtictví, což je patrné např. ze jmen *Křišťan z Prachatic* či *Stanislav ze Znojma*. Tím se

staly až v raném novověku, kdy začali být někteří měšťané povyšováni do šlechtického stavu, k čemuž patřilo i udělení erbu a výběr šlechtického predikátu (Brožek, 1925).

Druhým typem šlechtických příjmi je příjmi osobní připojované za oficiální jméno (a před predikát), jehož smyslem bylo odlišit osoby pojmenované tímž jménem. V rámci jednotlivých rodů se často jedno či několik rodných jmen vyskytovalo se zvýšenou frekvencí, opakovalo se v dalších generacích, a patřilo tak k rodovým tradicím;¹⁴ např. Vítek z Prčice žijící ve 12. století pojmenoval tři ze svých pěti synů *Vítek* (Šimůnek, 2005, s. 116). Je tedy zřejmé, že osobní příjmi, které by odlišilo nositele téhož jména, muselo existovat už ve starším středověku; k výraznějšímu šíření osobního příjmi dochází však až od druhé poloviny 15. století (Šimůnek, 2005, s. 134). Šlechtická příjmi vycházela z osobních jmen (*Jan Zdislavic*), místních jmen, která byla různě obměňována (*Jan Kozlovec z Kozlova*), z motivů, které měly šlechtické rody v erbech (*Jan Beránek*), z názvů neheraldických ptáků a zvířat (*Slavibor Čížek z Lidic*) či z vlastností (*Martin Zlý ze Stokar*) (Knappová, 2002, s. 6). Od konce 15. a začátku 16. století osobní příjmi ztrácejí svou individuálnost, stávají se součástí rodových tradic, a střídají tak osobní rodová jména (Šimůnek, 2005, s. 134).¹⁵

V 17. století dochází k výraznému nárůstu počtu cizích šlechtických jmen v českých zemích, jinak však šlechtická jména v průběhu raného novověku a 19. století nezaznamenala výraznějších změn. Se vznikem Československa roku 1918 bylo zrušeno šlechtictví a s ním i šlechtická jména. Ze šlechtických jmen byla odstraněna předložka *z* a označení titulu (baron, hrabě) a novým oficiálním příjmením se tak stalo buď místní jméno z původního predikátu (*Emanuel z Leštěhradu > Emanuel Leštěhrad*), nebo z něj bylo vytvořeno adjektivum (*Jiří z Hustířan > Jiří Hustířanský*) (Knappová, 2002, s. 193).

Ve Švédsku se šlechtická jména ustálila později než u nás, a možná právě proto je jejich vývoj podstatně pravidelnější. Pod vlivem německé a dánské šlechty některé švédské rody už ve středověku upouštěly od užívání patronymik a vytvářely si jednoduchá rodová jména jako *Bonde* či *Trolle* (Brylla, 2009, s. 36), jednalo se však spíše o výjimky. Zatímco u nás se během 14. a 15. století staly predikáty nedílnou součástí pojmenování šlechticů, ve Švédsku se ještě na konci 16. století většina rodů neoznačovala rodovým jménem ani predikátem; k určení jedince stále stačilo patronymikon. Je těžko pochopitelné, že rodová tradice – tak významný element šlechtictví –, která je v našich představách neodlučitelně spjata se jménem,

¹⁴ Takové jméno historici označují jako rodové, což se liší od rodového jména v pojetí onomastiky, tj. jména rodu (Šimůnek, 2005, s. 116).

¹⁵ Šimůnek (2005, s. 135) také ukazuje, že rodová příjmi byla na počátku 16. století vlastní pouze rytířskému stavu. Mezi členy panského stavu se vyskytovala příjmi individuální a nepřenosná.

se po několik set let ve Švédsku obešla bez něj. V Evropě rozšířený zvyk pojmenovávat se podle rodových držav se ve Švédsku nikdy příliš neprosadil, pravděpodobně kvůli k tomu, že šlechtická sídla často dědily ženy (Utterström, 1995, s. 54).

Mezi švédskou šlechtou se užívání rodových jmen rozšířilo v návaznosti na vydání nařízení Gustava II. Adolfa z roku 1626 (*Riddarhusordning*), kdy byl poprvé právně ukotven šlechtický status ve vztahu k švédskému parlamentu. Tato jména pak byla vytvářena podle erbovnických znamení šlechtických rodin, bývala složená a následně se zaznamenávala do matrik. Šlechtická jména podle erbu, která se v českých zemích uplatňovala v omezené míře, byla ve Švédsku velmi populární. Jednak tento typ jmen umožňoval velké množství kombinací, což bylo v době třicetileté války, kdy se masivně povyšovalo do šlechtického stavu, zvláště užitečné (v případě nové šlechty už se netvořila jména podle erbů jako u staré šlechty, ale erby podle jmen), jednak taková složitá jména působila honosně a okázale, zcela v souladu s nastupující barokní dobou (Utterström, 1995, s. 57). Mezi nejčastěji vybírané první složky těchto jmen patřily *Gyllen-* (zlatá), *Lillie-* (lilie), *Lejon-* (lev), *Rosen-* (růže), *Silfver-* (stříbrná), *Stiern-* (hvězda); z druhých složek byly nejpobulárnější *-felt* (pole), *-hielm* (helma), *-sköld* (štít), *-stierna* (hvězda), *-man* (muž), *-ström* (proud), *-borg* (hrad), *-crantz* (věnec), *-crona* (koruna). Některá z těchto slov byla výlučně součástí šlechtických jmen (*Gyllen-*, *Lejon-*, *Silfver-*, *-hielm*, *-sköld*, *-stierna*, *-crantz*, *-crona*), jiná používali při vytváření svých příjmení i neurození (Utterström, 1982, s. 37, 40). Avšak pouze šlechtici si směli vytvářet jména, v nichž každá ze složek mohla být dvouslabičná. Naproti tomu složená měšťanská jména, k nimž se vrátím v oddíle 3.2.4, směla mít každou složku pouze jednoslabičnou (Utterström, 2000, s. 39).

V 17. století se souběžně se šlechtickými ustalovala i měšťanská příjmení. Složená šlechtická jména umožňovala těm, kdo byli povýšeni do šlechtického stavu a už nějaké neurozené příjmení měli, ponechat si část svého původního příjmení či dokonce příjmení celé. Utterströmová (Utterström, 2000, s. 39) ukazuje, že neurozené příjmení mohlo sloužit jako první složka šlechtického (*Sabel* > *Sabelfeldt*), jako jeho druhá složka (*Falk* > *Gyllenfalk*) nebo se mohla ve šlechtickém jméně objevit jeho část (*Sparman* > *Sparrsköld*, *Lönqvist* > *Gyllenqvist*). Šlechtický nádech jménům dodával infix *-en-* (*Svedberg* > *Svedenborg*) vkládaný za první složku příjmení a sufix *-er*, v němž je také patrný vliv němčiny (*Alström* > *Alströmer*) (Brylla, 1995b, s. 62–63).

Silná tradice patronymik však zcela nevyumizela a ještě v 17. století si někteří šlechtici (např. *Gabriel Gustavsson Oxenstierna*) psali svá patronymika společně s rodovým jménem (Gillingstam, 1964, s. 224).

Zmínila jsem sice, že švédská šlechta neodvozovala svá příjmení od rodových držav, přesto i ve Švédsku existovala jména s předložkou. Ta je v literatuře označována jako prefix, šlo totiž skutečně pouze o formální prvek šlechtických jmen, jak je patrné například z ustrnulého patronymika *von Carlsson* (německý vliv je z prefixu *von* evidentní). Objevují se jména se švédským prefixem *af* (*af Vasaborg*), naopak švédská šlechtická jména nikdy nepřijala francouzskou předložku (resp. prefix) *de*; švédské šlechtické rody, jejichž jméno ji obsahuje, byly cizího původu (*De la Gardie*).

Na rozdíl od naší země Švédsko nikdy nepřestalo být monarchií, a šlechtická jména tak existují dodnes. V tomto oddíle jsem se zabývala především jmény původní švédské šlechty a stranou jsem ponechala jména cizích rodů usídlených ve Švédsku; ta ovšem dnes tvoří významnou část švédských šlechtických jmen (*de Geer, von Essen, Barkenow, Hamilton, Bennet*).

3.2.3 Učenecká jména

V 16. století, za časů humanismu, si učenci (z nichž velkou část tvořilo kněžstvo) v obou sledovaných zemích přetvářeli jména podle klasických vzorů, především latinských, mnohem méně často i řeckých (*Jan Skála z Doubravky > Jan Dubravius, Olof Pettersson > Olaus Petri*). Pokud se nejednalo o překlad již existujícího jména (příjmení, příjmení či přídomku) do klasického jazyka, ale o vytvoření nového doplňkového jména k rodnému jménu, často se taková jména odvíjela od označení původu. Místní jméno bylo přeloženo do latiny či řečtiny (latinský sufix *-(i)us* a řecký sufix *-ander*) a případně upraveno. Tak si *Jiří Barthold* pocházející z Mostu vytvořil příjmení *Pontanus* (*Mostecký*), název obce *Örbyhus* dal základ učeneckému jménu *Aurivillius*¹⁶ a učenec z Falunu se jmenoval *Phalander*. Ve Švédsku často předcházely latinizující sufix *-(i)us* hláskové skupiny *-el-*, *-en-*, *-er-*, mající předobraz v německých jménech *Menzelius* (< *Menzel*), *Schroderus* (< *Schröder*) (Modéer, 1964, s. 124).

¹⁶ Právě toto jméno bývá často uváděno jako příklad chybného překladu. *Auris* sice znamená latinsky ucho (*öra*), ale *ör* v místním jménu *Örbyhus* neoznačuje ucho, nýbrž šterk (Modéer, 1964, s. 124).

Příjímí tohoto typu se zprvu nedědila, ale ve Švédsku je od 20. let 17. století doložena jejich dědičnost (Brylla, 2002, s. 69). Podle Beneše (1964, s. 316) se u nás latinská příjmení ve 20. století vyskytují zřídka, ale pohled do statistik nám odhaluje, že za zcela raritní je rozhodně označit nelze (např. *Oliverius–Oliveriusová* 233 výskytů, *Santarius–Santariusová* 182, *Prokopius–Prokopiusová* 138), rozhodně jsou však méně častá než podobná příjmení ve Švédsku (*Alenius* 702, *Wallenius* 490, *Bergius* 423).¹⁷ Jako možné vysvětlení se nabízí již zmíněný fakt, že původními nositeli takových příjmení byli z velké části kněží. V protestantském Švédsku po nich mohli jejich potomci příjmení dědit, zatímco v katolických českých zemích (po Obnoveném zřízení zemském z roku 1627) v celibátu žijící kněžstvo nemělo svá příjímí komu předat.

Zatímco u nás tak učenecká jména zůstávala spíše příjímími (mám zde na mysli zejména rys individuálnosti), ve Švédsku zaznamenala další vývoj. V 18. století se módním jazykem stala francouzština a učeneckým příjmením byl dodáván francouzský nádech odstraněním latinizujících sufixů; teď tedy měla zakončení *-ell*, *-in*, *-an*, *-én* (často se psalo a dodnes píše s francouzským diakritickým znaménkem *accent aigu*). Tak vznikla příjmení, která později nosili slavní Švédové, např. *Nobel*, *Norén*, *Tessin*. Tento typ francouzsky znějících učeneckých příjmení se také ukázal jako produktivní, podle tohoto vzoru vznikala další příjmení už bez první fáze se sufixem *-(i)us* (Brylla, 2009, s. 41–42).

3.2.4 Měšťanská jména

Příjmení městského obyvatelstva se v obou zemích vyvíjela později. Podle Pleskalové (2011, s. 84–85), která zkoumala obyvatelstvo Brna ve 14. století, používali už tehdy neurození obyvatelé výrazy zpřesňující oficiální jména. Jako tato upřesnění mohlo sloužit označení sociálního zařazení (*Jeroslaus piscator* = rybář), jméno příbuzného a vztah k němu (*Henricus gener Albi* = zeť) nebo příjímí či přezdívka (*Hermannus Longus* = dlouhý). Během 15. století počet lidí, kteří kromě oficiálního jména užívají i příjímí, ve městech dále roste, zřejmě pod vlivem německého obyvatelstva, u něhož se dvoujmennost vyskytuje dříve. Přibývá také obyvatel označovaných kromě oficiálního jména i příjímím a společensky zařazujícím výrazem (*Jan Jaklík rybák*), který podobně jako u šlechticů predikát signalizoval jejich postavení ve společnosti. Příjímí vycházela např. z označení tělesných vlastností nebo věku

¹⁷ Jsem si vědoma skutečnosti, že některá z těchto příjmení jsou pravděpodobně důsledkem změn příjmení v průběhu 20. století, i přesto se však domnívám, že rozdíl mezi počty latinizovaných příjmení v Česku a ve Švédsku může být ovlivněn tím, že ve Švédsku se taková jména více dědila.

nositele (*Kučera, Starý*), duševních vlastností (*Veselý*), povolání (*Kovář*), bydliště nebo původu (*Hořejší*), jména rodičů (*Jiroušek, Mařák*), z označení rostlin, zvířat a věcí (*Hruška, Holub, Mráz*), ze jmen činitelských a dějových (*Hovorka*) nebo šlo o přezdívky (*Levička* – měl jen levou ruku), o jména podle domovního znamení (*Mařík ot oháňky < dům U Zlaté oháňky*) či o tovaryšská jména (vyučenec získával nové doplňkové jméno na znamení toho, že vychází z otce a mistrova područí; dávala se libovolná jména, např. *Jelínek, Karafiát*) (Knappová, 2002, s. 4–5; Pleskalová, 2011, s. 70–72, 89; Beneš, 1964, s. 9).

V době od 16. do 18. století se příjmy stávají pro zástupce rodiny na veřejnosti v podstatě závaznými a pro dědice rodinného majetku už i dědičnými. Postupně se příjmy v mnoha rodinách ustalují a dědí (Pleskalová, 2011, s. 126). Uplatňují se příjmy tvořená z rodných jmen přímo (*Adam Štěpán*), odvozením či hypokoristikem (*Václav Hána, Vaněk Janák, Jakub Tomášek, Jakub Pavelka, Jiřík Klimeš* atd.), případně zkrácením rodného jména či hypokoristika (*Jan Touš < Matouš*), dále ze jmen místních, národních a obyvatelských (*Vašek z Telče, Ondřej Těšínský, Jan Čech, Karel Záleský, Jan Novák*), z výrazů označujících věk, příbuzenství a vlastnosti (*Ondřej Strejček, Matěj Tichý, Martin Hrubec*), podle sociálních poměrů či povolání (*Martin Drábek, Jan Kolář*), z výrazů vztahujících se k přírodě (*Pavel Čejka*) a z názvů věcí (*Jan Kroupa*) (Pleskalová, 2011, s. 110–115). Patronymika tvoří výraznou část příjmy té doby, jméno otce se objevuje především v nominativu singuláru nebo je připojeno sufixem *-ů(v)*. Od 16. století se zvláště v Praze vyskytují příjmy podle domů a domovních znaků, jinak ale je tento typ pojmenování v českých zemích spíše okrajový (Pleskalová, 2011, s. 117–120).

Zásadním mezníkem v historii jmen v českých zemích byl patent Josefa II., vydaný 1. listopadu 1786, podle něhož museli obyvatelé přijmout příjmení; začíná tak období oficiální dvoujmennosti. Zároveň je ukončen vývoj příjmy, z nichž se stala příjmení, která se v rodině dědila a zpravidla dále neměnila. Za příjmení bývalo voleno některé z příjmy otce, mnohdy však v této věci rozhodovali úředníci, kteří neuměli česky a zapisovali zkomolená nebo nevhodná příjmení, která pak byla v některých případech měněna. Česká a německá příjmení lze tedy od konce 18. století považovat za ustálená, přičemž mezi nimi lze pozorovat tytéž typy jako dříve mezi příjmy. Korpus příjmení zůstává relativně neměnný, výraznější změny zaznamenal po roce 1945, kdy podstatně ubylo německých příjmení, nicméně se i nadále vyvíjí, některá příjmení zanikají a nová, cizí, se začleňují (Pleskalová, 2011, 159–160).

Vývoj měšťanských příjmení ve Švédsku se v mnohém podobá vývoji šlechtických jmen. Zatímco v českých městech příjmy vznikala postupně, pozvolna se stávala dědičnými a jejich

definitivní zafixování proběhlo roku 1786, byl proces vytváření příjmení¹⁸ ve švédských městech odlišný a podstatně kratší. Ve Švédsku už od středověku existovala *binamn*, ta se však neustálila v příjmení, jako tomu bylo v případě českých příjmí, nýbrž byla z velké části vytlačena uměle vytvořenými příjmeními a zapomenuta. Jako první užívali příjmení měšťané německého původu, a to už ve středověku; švédská příjmení byla v té době výjimečná, a existovala-li, pak byla jednoduchá (Ryman, 2002, s. 40–41; Utterström, 1995, s. 53). Mohutný rozvoj švédských měšťanských příjmení nastal v 17. století, kdy si měšťané vytvářeli příjmení několika typů. Německý vliv byl patrný u příjmení odvozených od místních jmen v nezměněné podobě (Ryman, 2001, s. 272). Příjmení se také tvořila pomocí sufixů, nicméně těmto typům pak začala konkurovat složená měšťanská příjmení, která později jednoznačně převládla. Pro tvoření tohoto typu příjmení existovalo několik inspiračních zdrojů. Prvním byla německá jména se složkou *-mann*, dalším složená jména šlechtická a snad i učenecká jména, s nimiž mají ta měšťanská společnou zálibu ve využívání motivů z místních jmen (Utterström, 1995, s. 57).

Složená jména jsou tedy typická jak pro šlechtu, tak pro měšťanstvo. Liší se jednak počtem slabik (jak jsem uvedla v oddíle 3.2.2, byla šlechtická jména tří- až čtyřslabičná, zatímco měšťanská jména byla zpravidla dvouslabičná) a jednak výběrem jednotlivých složek, z nichž některé s heraldickým původem náleží výlučně šlechtě. Jiné motivy jsou však vlastní šlechtickým i měšťanským příjmením, např. ty související s rostlinnou říší (*Lilje(n)*- (lilie), *Rosen-* (růže), *-berg* (hora), *-gren* (větev), *-kvist* (větvička)) (Ryman, 2002, s. 36). Obecně se na místě druhé složky v měšťanských jménech často vyskytují výrazy spojené s přírodou (*-lund* (háj), *-mark* (země), *-vall* (val), *-blad* (list), *-blom* (květ), *-dal* (údolí), *-holm* (ostrov), *-ström* (proud)), před nimiž nejčastěji stojí část místního jména. Důležité je, že mezi těmito dvěma složkami není žádný sémantický vztah¹⁹ (Modéer, 1964, s. 127; Utterström, 1995, s. 57). Utterströmová (1995, s. 57) považuje složená měšťanská příjmení za nejzajímavější typ švédských příjmení a s tím nelze než souhlasit. Upozorňuje také, že kdyby se švédská příjmení vyvíjela v jiném období než v barokní a velmocenské době, pravděpodobně by dnes vypadala jinak. To se však nestalo a díky tomu můžeme i dnes v těchto příjmeních spatřovat pozůstatek barokní nádhery a přepychu.

¹⁸ V případě pojmenování měšťanů se v literatuře používá označení *släktnamn*, od začátku je tedy akcentována dědičnost, proto používám pojem *příjmení*.

¹⁹ Nezřídka se ovšem stává, že i první složka odvozená od místního jména zahrnuje přírodní motiv (*Almby* > *Almgren*; alm = jilm). V takových případech se může zdát, že mezi složkami sémantický vztah je.

Výše jsem zmínila, jak významnou inspirací pro česká příjmení byla příjmení odvozená od názvů povolání. Zajímavé je, že švédská příjmení podle povolání se sice v pramenech objevují, a ve městech tedy existovala, ale do podoby příjmení se nikdy neustálila. Přesto se však jména podle povolání ve Švédsku částečně prosadila – šlo o jména vytvořená z německých označení povolání. Utterströmová (1987, s. 240; 1995, s. 39) navrhuje, že německá slova jednak mohla mít vhodnější slabičnou strukturu (jde často o jedno- či dvouslabičná slova, zatímco švédská činitelská jména jsou díky sufixu *-are* často tříslabičná), jednak nemusela být na první pohled vnímána jako názvy povolání a jednak mohl roli hrát i případný vyšší status jmen z cizího jazyka.

Definitivní přechod od více či méně ustálených příjmení k oficiálním, neměnným a dědičným příjmením ve Švédsku neproběhl nařízením shora, jako tomu bylo v českých zemích. První nařízení regulující užívání příjmení bylo ve Švédsku vydáno až v roce 1901 a v té době už většina lidí dědičná příjmení používala.

3.2.5 Jména na venkově

Přechod od jednojmennosti k dvoujmennosti probíhal na venkově pomaleji, protože v obcích s malým počtem obyvatel zřídka vznikala potřeba rozlišit nositele téhož jména. Od konce 14. století se u nás objevují dvouslovná pojmenování, kdy je oficiální osobní jméno doprovázeno buď společensky zařazujícím výrazem (*Matěj Koloděj*), nebo příjmením podle vlastnosti (*Mikeš Palček*). V písemnostech jiných obcí bývají venkované označovány dalším doplněním (*Janek Kus z Dúdlevec*). U německého obyvatelstva českých zemí dochází k vytváření dvoujmennosti dříve než u obyvatelstva českého, v 15. století mívají i němečtí venkovští obyvatelé běžně příjmení (Pleskalová, 2011, s. 87–89). Další vývoj jmen na venkově se v mnohém podobá vývoji ve městech a v době od 16. do 18. století je pro něj charakteristické prosazení neoficiální dvoujmennosti. Významnou skupinu příjmení, kterou ve městech té doby nenajdeme, tvoří jména po chalupě. K usedlostem se často vázaly povinnosti a z administrativních důvodů bylo důležité mít přehled o usedlostech, spíše než o jejich majitelích. Úředníci a sousedé tak nového majitele usedlosti často spojovali se jménem majitele předchozího (Pleskalová, 2011, s. 118). Venkovská příjmení v raném novověku ještě nejsou ustálená ani jedinečná, přesto představují základ pro vznik oficiálních příjmení, k němuž došlo patentem Josefa II. roku 1786, jak bylo zmíněno výše (Pleskalová, 2011, s. 159).

Vývoj dvoujmennosti venkovského a městského obyvatelstva v českých zemích se příliš neliší, nic takového se však nedá říct o situaci ve Švédsku. Ukázala jsem, že švédská měšťanská příjmení se tvořila podobně jako jména šlechtická a učenecká; na venkově ale vývoj příjmení probíhal odlišně. Přestože už od středověku existovala ve velkostatkářských rodech dědičná rodová jména (Ryman, 2002, s. 41), pořád většina obyvatel užívala patronymika (a v menší míře matronymika), která byla pro venkovské obyvatelstvo charakteristická stejně jako pro ostatní vrstvy. Na venkově se však v důsledku aktuální módy nerozvinul žádný jiný typ doplňkového jména, který by patronymika zastínil. Až do 19. století se tak ke jménům synů a dcer připojovala jména jejich otců či matek, která ovšem nesloužila k oslovení, jejich smyslem bylo pouze upřesnit, o kterou osobu se jedná (Brylla, 2009, s. 46). Nejčastějším typem patronymik byla patronymika složená, kdy se ke jménu otce přidával sufix *-son*, *-dotter* (*Eriksson*), méně častá byla patronymika genitivní (*Roberts*) a nominativní (*Konrad*). Během druhé poloviny 19. století mnohá patronymika ustrnula a vznikla z nich dědičná příjmení se sufixem *-son* (Frändén, 2010, s. 26). Když roku 1901 vstoupilo v platnost nařízení o jménech, bylo už i na venkově zvykem mít ustálené příjmení.

3.2.6 Vojenská jména

Vojenská jména tvoří ve Švédsku zvláštní skupinu. Roku 1683 vstoupilo v platnost nařízení, podle něhož byly vytvořeny okrsky (*rote*, pl. *rotar*), do nichž pak byli přidělováni vojáci. Sedláci měli vojákům poskytovat ubytování a plat a na oplátku nemuseli konat vojenskou službu. Vojáci vytvořili na venkově novou sociální skupinu a v mnohém ovlivnili venkovské obyvatelstvo. Zatímco na venkově až do 19. století většina lidí užívala patronymika, vojáci měli zvláštní příjmení.

Už v 16. století se mezi vojáky objevují příjmení,²⁰ která se později stala ve vojenských kruzích typickými, např. *Blank* (světlý), *Stark* (silný), a díky nimž velitelé vojáků snáze rozlišovali (Wahlberg, 1990, s. 460–461). Za typická vojenská příjmení bývají považována adjektivní příjmení (*Stark*), původní apelativa související s vojenským životem (*Signal*) či označující zvířata a rostliny (*Gås* = husa); Wahlberg (1990, s. 462–463) však zdůrazňuje, že některá z těchto příjmení mají původ v místních jménech. V nově vytvořených příjmeních se místní jména objevují buď celá, nebo jejich část (*Holm* > *Holm*, *Gräsbo* > *Gräs*, *Bärby* >

²⁰ Wahlberg (1990) se o nich ve svém anglicky psaném článku zmiňuje jako o *surnames*, Brylllová (Brylla, 2009, s. 47) je označuje termínem *efternamn*, proto používám pojem *příjmení*, ačkoli jsem si vědoma toho, že v češtině by pravděpodobně tento typ jmen spadal do kategorie příjímí.

Bärman). Někdy je vztah mezi základovým místním jménem a vznikajícím příjmením volnější jako v případě místa *Edstorp* (ed = přísaha), od něhož bylo odvozeno příjmení *Svärjare* (ten, kdo přísahá). Nicméně Wahlberg (1990, s. 463) připouští, že častý výskyt adjektiv popisujících vojenské ctnosti a názvů zvířat a rostlin mezi příjmeními může mít souvislost se středověkými binamny. Tyto typy vojenských příjmení pak byly produktivní i později a přidal se k nim i typ složených měšťanských jmen (*Bergman*).

Od 18. století se mezi vojenskými příjmeními objevují i velmi zvláštní a netradiční zástupci, z nichž je patrná dobová záliba v antické mytologii (*Cupido, Apollo, Venus, Castor, Pollux*), francouzské kultuře (*Courage, Bonjour, Voltaire, Pardon*) a severském dávnověku (*Viking, Frey*). Je ovšem pravděpodobné, že tato jména prozrazují vzdělání důstojníků, kteří jimi vojáky pojmenovali, a že význam jmen prostým vojákům často nebyl znám (Wahlberg, 1990, s. 463).

Na tom, že jména vojákům dávali velitelé, se shoduje většina badatelů. Je ovšem možné, že jména jako *Lustig* (veselý) či *Klein* (malý) mohla být vybrána s ohledem na povahu, fyzický vzhled a schopnosti vojáka. Jména odkazující k vojenským ctnostem měla zřejmě vojáky motivovat. V některých regimentech se stalo zvykem, že voják dědil příjmení po svém předchůdci z téhož *rote*, přičemž nebylo neobvyklé, že se v příjmení objevila část místního jména z daného *rote*. Jsou doloženy případy, kdy voják žádal o změnu zděděného příjmení, např. *Geting* (vosa) na běžnější měšťanské *Åkerlund* (Wahlberg, 1990, s. 463–464).

Wahlberg (1990, s. 465) poukazuje na závěry ostatních badatelů, podle nichž se vojenská příjmení do velké míry stala dědičnými příjmeními. Je však problematické rozhodnout, jak často děti dědily otcovo vojenské příjmení, např. v případě vojenských příjmení typu *Lindberg*, která se shodují s měšťanskými příjmeními. Jiná prokazatelně vojenská příjmení se však vyskytují dodnes, ať už jde o relativně neproblematické příklady jako *Hurtig* (rázný, 1806 výskytů), *Trogen* (věrný, 270), či o jména s jasně vojenským významem jako *Lans* (kopí, 800), *Sabel* (šavle, 470).

3.3 Změny příjmení

Nedlouho poté, co na českém území vstoupil v platnost zákon nařizující, že každý člověk musí mít příjmení, vznikla pochopitelně i možnost si toto příjmení za určitých okolností změnit. Zmínila jsem, že v českých zemích němečtí úředníci často zapsali příjmení zkomolená nebo hanlivá. Úřady se snažily tyto chyby napravit a v roce 1826 byla Dekretem

dvorské kanceláře umožněna změna příjmení ze závažných důvodů, která je od té doby zakotvena v každém zákoně o jménech (Pleskalová, 2011, s. 159).

K nárůstu počtu žádostí o změnu příjmení došlo po roce 1945, kdy si několik tisíc rodin nechalo změnit své německé příjmení na české (Beneš, 1962, s. 21). Ke změně německých příjmení vybízel František Jílek v brožurce *Počestěme svá příjmení!*, v níž se inspiroval projevem Edvarda Beneše a heslem „Všude a ve všem odgermanisovat republiku!“ (Jílek Oberpfalcer, 1945, s. 3). On sám šel lidem příkladem, když si změnil příjmení Oberpfalcer na Jílek. Změna německých příjmení na česká v poválečné době byla dokonce levnější než jiné změny příjmení, žadatel zaplatil 5 korun oproti 125 korunám při žádostech o změnu jiného typu (Jílek Oberpfalcer, 1945, s. 8).

Podle aktuálního zákona se změna příjmení „povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod“ (§ 72 zákona č. 301/2000 Sb.). V současné době se u nás podávají žádosti o změnu příjmení, která svým nositelům nevyhovují z různých důvodů. Jde jednak o příjmení původně česká, která svým nositelům působí nesnáze, protože znějí urážlivě či komicky (*Tlachač, Sralík, Vrtal, Tydlitát*), jednak o příjmení cizí, často německá, problematická z pravopisných důvodů nebo svou délkou (*Schwingelschlögel*); těmto typům žádostí bývá zpravidla vyhověno. Lidé žádají z různých důvodů i o změnu českého příjmení na cizí, tyto žádosti Knappová doporučuje posuzovat individuálně (Knappová, 2002, s. 182–190). V poslední době se objevují i žádosti o změny motivované snahou zbavit se obyčejného příjmení a získat nové, něčím výjimečné a neobvyklé. I takové žádosti bývají vyřízeny kladně, úřady tedy postupují poměrně vstřícně, byť pro změnu příjmení není „vážný důvod“.²¹

První nařízení regulující příjmení bylo ve Švédsku vydáno až v roce 1901, příjmení se ale ustalovala už dříve, proto i tehdy existovaly možnosti žádat o změnu příjmení, jak jsem ukázala v případě zděděných vojenských příjmení (Brylla, 2009, s. 48). Nařízení z roku 1901 umožňovalo změnu příjmení, pokud působilo směšně nebo urážlivě nebo bylo finského či sámského původu (Brylla, 2009, s. 56). Švédská příjmení byla podobně jako ta česká výrazně poznamenána cizími vlivy, což nebylo v první polovině 20. století považováno za žádoucí. Roku 1921 proto vydali Adolf Noreen a Anders Grape příručku *Svensk namnbok till vägledning vid val av nya släktnamn* (Slovník švédských jmen pro volbu nových příjmení), která obsahovala 15 000 nově vytvořených příjmení švédského charakteru, tedy i příjmení

²¹ http://brno.idnes.cz/manzele-jedinecni-ze-znojma-dpi-/brno-zpravy.aspx?c=A140923_2101878_brno-zpravy_daj

s původně cizími prvky, které byly do švédštiny přijaty dříve, vyhýbala se ale sufixům *-e*, *-eli*, *-ertz*, *-i*, *-ini*, *-o*, *-off*, *-ow*, *-sky*, *-witz* atd. Autoři doporučovali složená příjmení podobná švédským místním jménům složkami *-brink*, *-fjäll*, *-hamn*, *-malm*, *-sjö*, *-skog*, *-torp*, *-vik* atd., nikoli však příjmení se složkami šlechtického rázu jako *-hjälm*, *-sköld* či *-svärd* (Brylla, 2009, s. 54). Tato příručka se dočkala několika dalších úprav a vydání a nějakou dobu ještě trval požadavek, aby jméno znělo švédsky, postupně se však toto pravidlo rozvolňovalo. Dnes je seznam navrhaných jmen, resp. elementů, které lze volně kombinovat, dostupný na internetu²² (Brylla, 2009, s. 57, 59).

Od roku 1962 patří administrativní záležitosti týkající se jmen do agendy Patentového a registračního úřadu. V roce 1963 byl ve Švédsku vydán první zákon o osobních jménech, kterým byla možnost změnit si jméno rozšířena; vztahovala se i na nositele jiných než zvláštních jmen a jmen se sufixem *-son*, jak tomu bylo do té doby. Nová příjmení měla mít švédský, finský nebo sámský charakter (Brylla, 2009, s. 58–59).

Roku 1982 vstoupil v platnost nový zákon o jménech, který silně reflektuje svobodu jednotlivce, a tedy i jeho právo určit si vlastní jméno. Změna příjmení má ve Švédsku bohatou tradici, mezi lety 1920 a 1952 bylo schváleno 64 000 nových příjmení a v dnešní době vyřizují úřady 6 000 až 7 000 žádostí o změnu jména ročně (Brylla, 2009, s. 60). Vytvořit si nové, ve Švédsku dosud neexistující příjmení zákon umožňuje za určitých podmínek, které popíšu později v této podkapitole. V zákoně je ovšem zakotvena ochrana existujících příjmení, proto si nelze změnit příjmení na takové, které ve Švédsku má někdo jiný, pokud nejde o příjmení, které v rodině žadatele existovalo dříve (např. rodné příjmení babičky) nebo existuje nyní (např. příjmení, které si nově vytvořil sourozenec), o patronymikum či matronymikum nebo o příjmení s jiným pravopisem, ale stejnou výslovností, jako má příjmení stávající (např. *Eriksson* > *Ericson*).²³

Zatímco v Česku přetrvává zvyk, že žena při sňatku přejímá manželovo příjmení, případně kromě něj používá i své rodné příjmení, ve Švédsku novomanželé častěji²⁴ odkládají svá rodná příjmení a v souladu se zákonem si vytvářejí nové, ať už se jedná o příjmení zcela odlišné od jejich původních příjmení (*Jansson* a *Gunnarsson* > *Törnros*), či o kombinaci částí

²² Na stránce <http://was.prv.se/NAMTWeb/> si člověk může vytvořit příjmení z jednotlivých složek (lze si stanovovat preference na počáteční písmeno i celé elementy) nebo si rovnou vybrat příjmení ze seznamu.

²³ Podrobněji a srozumitelněji než v zákoně jsou pokyny ke změně příjmení popsány na stránkách Patentového a registračního úřadu: <https://www.prv.se/sv/vara-tjanster/personnamn/byta-personnamn/byta-efternamn/>

²⁴ Nedisponuji statistickými údaji, vycházím pouze z vlastní zkušenosti, znám totiž tři švédské páry, které si po sňatku vzaly jiné příjmení, ale žádný český. Nicméně skutečnost, že změny příjmení po sňatku ve Švédsku „nejdou neobvyklé“, zmiňuje i Bryllová (Brylla, 2009, s. 60).

původních příjmení (*Kronvall a Wallgren > Wallencrona, Nilsson a Ask > Nilsask*) (Brylla, 2009, s. 60).

Jak už jsem naznačila, zákon z roku 1982 také znovuoživil patronymika a matronymika, a tak si dnes lidé můžou vytvářet příjmení připojením sufixů *-son* a *-dotter* ke jménům svých rodičů; tato možnost se však v praxi ukázala jako značně problematická. Zákon totiž nezavádí patronymickou tradici v její celistvosti, kdy dítě vždy přebírá jméno svého rodiče, nýbrž počítá s tím, že dnešní patronymika fungují jako příjmení, jsou tedy dědičná. Komplikace pak nastávají v okamžiku, kdy syn svobodné matky získává její příjmení končící na *-dotter*, což samy matky vnímají jako nepatřičné a žádají o změnu (Andersson, 1995b, s. 36).

Co se týče nově vytvořených příjmení, obsahuje zákon z roku 1982 formulaci, že schváleno nemůže být jméno, které má takovou „slovotvorbu, výslovnost nebo pravopis, že se v této zemi nehodí jako příjmení“²⁵. V důsledku této nejednoznačné formulace bylo mnoho jmen, která Patentový a registrační úřad odmítl, schváleno odvolacím soudem, ačkoli byla svou slovotvorbou zcela nešvédská. Známým je případ žadatele, který si chtěl změnit příjmení *Strandman* na doslovný anglický překlad *Beachman*. Schválení tohoto příjmení otevřelo cestu dalším novým příjmením jako *Skywolf, Goldenstone, Swedenrose* a *Lionlord* (Brylla, 2009, s. 62–63; Andersson – Brylla, 1998, s. 109).

Ve Švédsku vždy platilo pravidlo, že není možné změnit si příjmení na takové, které by se podobalo šlechtickému. V zákoně z roku 1982 je však formulováno poněkud vágně, zakázána jsou taková příjmení, která mohou „uvést veřejnost v omyl“²⁶. Tato formulace byla zahrnuta v zákoně z roku 1963 a závěry přípravných prací, které tomuto zákonu předcházely, jasně ukazují, že tato formulace měla zajistit, že si lidé nebudou brát šlechtická příjmení, a to příjmení s předložkou, resp. prefixem, typu *von Linné* a heraldická příjmení typu *Oxenstierna* (Andersson, 1995a, s. 137). Průlom v ochraně šlechtických příjmení nastal roku 1988, kdy bylo schváleno příjmení *Antersparre*, protože složka *Anter-* není šlechtického rázu (ačkoli *-sparre* šlechtického rázu jednoznačně je). Od té doby bylo navzdory ochraně šlechtických jmen schváleno mnoho příjmení šlechtického charakteru, dokonce bylo povoleno užívání jmen vymřelé šlechty (Brylla, 1995a, s. 47).²⁷ Tato rozhodnutí působí značný rozruch; někteří

²⁵ „Namn som till bildning, uttal eller stavning har en sådan språklig form att det inte är lämpligt som efternamn här i landet“ (Namnlag 1982:670 § 12 odst. 1).

²⁶ „Namn som kan vilseleda allmänheten“ (Namnlag 1982:670 § 12 odst. 4).

²⁷ V některých případech ovšem soud vyšší instance rozhodnutí Patentového a registračního úřadu zvrátil. Známým se stal tzv. případ *Leijoncrona*, kdy bylo nakonec užití jména vymřelého šlechtického rodu zakázáno (Brylla, 1996).

badatelé považují šlechtická jména za přirozené kulturněhistorické dědictví, které je tímto trendem ohrožováno (Wikström, 1995, s. 132).

V předchozí kapitole jsem zmínila, že existuje návrh nového zákona, který vzešel z šetření parlamentní komise a reaguje na problémy související se změnami příjmení, které vyvstaly v posledních 30 letech. Z úprav, které jsou v něm obsaženy, zde zmíním ty, jež se týkají problémů, které jsem uvedla v této podkapitole. Komise doporučuje následující změny: Lidé si budou moct volně vytvářet patronymika a matronymika (pomocí sufixů *-son* a *-dotter*) a dvojitá příjmení (pořadí jednotlivých příjmení a jejich spojení spojovníkem si rozhodne jedinec sám) a bude umožněno změnit si příjmení na takové, které má ve Švédsku aspoň 2 000 nositelů, a je tedy považováno za běžné (En ny lag om personnamn, 2013, s. 13). Dále se v návrhu praví, že se má posílit ochrana „unikátních příjmení a historicky známých jmen vymřelých rodů“²⁸, proto se bude změna příjmení na historicky známé šlechtické jméno vymřelého rodu povolovat jen ze zvláštních příčin,²⁹ a nebude povoleno příjmení, u něhož by hrozila záměna s jiným existujícím příjmením.³⁰ Dá se tedy předpokládat, že v budoucnu se zpřísní posuzování případů, kdy si žadatelé přejí používat jméno vymřelé šlechty nebo nově vytvořené jméno šlechtického rázu; hlavní roli však nepochybně budou hrát precedentní rozhodnutí ve sporných případech poté, co zákon vejde v platnost (Leibring, 2013, s. 149).

²⁸ „Namnskyddet bör stärkas för den som bär ett unikt efternamn och för historiskt kända namn som tillhör utdöda släkter.“ (En ny lag om personnamn, s. 372)

²⁹ „Byte till ett historiskt känt namn som har burits av en utdöd släkt ska få ske bara om det finns särskilda skäl.“ (En ny lag om personnamn, s. 373)

³⁰ „Ett nybildat efternamn får inte godkännas om det kan förväxlas med ett namn som redan finns.“ (En ny lag om personnamn, s. 372)

4. Výzkum nejčastějších českých a švédských příjmení

V této části práce představím metodu, cíle a výsledky výzkumu, v němž jsem srovnávala motivaci nejčastějších českých a švédských příjmení. Nejprve ale musím věnovat pár slov vysvětlení, co si představuji pod označením *motivace*. Badatelé se shodují, že by bylo dobré třídit příjmení podle motivace, tedy podle toho, jaké dobové, místní, náboženské, společenské a další okolnosti a pohnutky vznik příjmení ovlivnily (Beneš, 1962, s. 30; Knappová, 2002, s. 9). Jedním dechem však dodávají, že odhalit skutečnou motivaci je mnohdy nemožné, protože nositelé téhož příjmení je mohli dostat z odlišných důvodů: *Beránek* může být jméno po chalupě, podle domovního znamení, mohlo se vyvinout z přezdívky atd. (Beneš, 1962, s. 30). Proto se výzkum příjmení často ubírá cestou studia jazykové motivace, a příjmení se tak dělí do skupin podle toho, jaká slova se nejčastěji stávala základem pro vznik příjmení (Knappová, 2002, s. 11; Beneš, 1962, s. 31).

Jak jsem ukázala v předchozí kapitole, byl proces vývoje švédských příjmení podstatně pravidelnější. Domnívám se tedy, že švédská příjmení podle motivace třídit lze. Proto bych se v této práci ráda pokusila oba typy třídění (podle motivace a jazykové motivace) kombinovat. Jsem si vědoma skutečnosti, že určit motivaci v případě českých příjmení je mnohdy nemožné (resp. lze určit více možných druhů motivace), a v takových případech na to budu upozorňovat.

4.1 Cíle a hypotézy

Výše jsem popsala proces vzniku českých a švédských příjmení a ukázala, jaké se mezi nimi objevovaly motivační typy. Mým hlavním cílem v praktické části této práce je rozdělit 500 nejčastějších českých a švédských příjmení do motivačních skupin, a zjistit tak, které z typů nakonec převládly. Předpokládám, že mezi švédskými příjmeními jednoznačně zvítězí ustrnulá patronymika a složená měšťanská jména s přírodními motivy. Mezi českými příjmeními pravděpodobně nepřevládne žádný typ tak výrazně; na základě předvýzkumu a svých zkušeností s českým jazykovým prostorem očekávám, že nejčastěji zastoupena budou příjmení odvozená z rodných jmen a příjmení podle povolání.

Poté získané motivační skupiny českých a švédských příjmení srovnám mezi sebou. Jak už jsem naznačila, na první pohled se česká a švédská příjmení můžou zdát zcela odlišná, existují mezi nimi však i jisté podobnosti. První z nich je pojmenovávání odvozené od rodného jména,

a to především od jména otce, které má v českém prostředí rozmanitější podobu než v prostředí švédském, proto často působí neprůhledně. Předpokládám tedy, že početně nejvýraznějším společným typem budou příjmení vzniklá z ustrnulých patronymik. Na základě historického vývoje se domnívám, že další paralelou mezi českými a švédskými příjmeními bude vliv němčiny. Dále mě zajímá, nakolik se projeví vlivy dalších jazyků, a kolik se tedy ve vzorku objeví původně cizích příjmení, ať už přejatých v dávnější době, nebo v současnosti. Mezi českými příjmeními by se mohla vyskytnout příjmení slovenská, maďarská, snad i polská, ukrajinská, ruská či vietnamská, zatímco mezi švédskými příjmeními očekávám příjmení dánská, arabská a možná i polská a jihoslovanská.

4.2 Metoda

Z volně dostupného seznamu příjmení občanů České republiky na stránkách Ministerstva vnitra ČR³¹ jsem vytvořila seznam 500 nejfrekventovanějších příjmení.³² V rámci českých příjmení jsem se rozhodla slučovat přechýlené varianty s jim odpovídajícími příjmeními nepřechýlenými; kdybych tak neučinila, vyskytovalo by se mezi 500 příjmeními ve skutečnosti pouze zhruba 250 rozdílných příjmení.

U většiny příjmení nenastal během slučování přechýlených a nepřechýlených variant žádný problém (*Červený–Červená*). Existují však i taková přechýlená příjmení, která mohou mít více než jednu základní variantu, dvě (*Vlčková* k *Vlček/Vlčko*) nebo tři (*Blažková* k *Blažek/Blažka/Blažko*). V případě, kdy jedna přechýlená varianta může vycházet z více příjmení, jsem postupovala následovně: Příjmení *Vlček* a *Vlčko* se vyskytují v poměru 6 899:47, vycházela jsem tedy z toho, že mezi příjmeními *Vlčková* bude poměr těch přechýlených od jmen *Vlček* a *Vlčko* stejný; ze 7 126 příjmení *Vlčková* je tedy 7 078 přechýleno od *Vlček* a 48 od *Vlčko*.

V případě několika jmen jsem musela zvolit odlišný postup. Nositelů příjmení *Krejčí* je v Česku 12 228 a řadí se mezi ně muži i ženy. Zároveň existují mužská příjmení *Krejča* (654 výskytů) a *Krejč* (16 výskytů) a ženské příjmení *Krejčová* (5 530 výskytů). Poslední uvedené je nepochybně přechýlenou variantou jmen *Krejča* a *Krejč*, čísla ale napovídají, že většina nositelek jména *Krejčová* přechyluje své jméno od jména *Krejčí*. Vyšla jsem tedy z předpokladu, že mužů a žen je v populaci přibližně stejně a že příjmením *Krejča* a *Krejč*

³¹ Seznam příjmení občanů ČR bývá aktualizován několikrát ročně, naposledy 4. června 2015, a je dostupný na <http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.

³² Seznam uvádím v příloze 8.1.

odpovídá zhruba stejný počet výskytů jména *Krejčová*, tedy 670. Toto číslo jsem odečetla od celkového počtu výskytů jména *Krejčová*, výsledné číslo považuji za hrubý odhad výskytu příjmení *Krejčová* přechýleného od příjmení *Krejčí*. Stejně jsem postupovala v případě jména *Kočí/Koč/Koča–Kočová*. Podobně jsem vyřešila nejasné rozlišení příjmení *Šimek/Šimka/Šimko–Šimková/Šimeková* a *Frank/Franek/Franko–Franková/Franeková*. Počet výskytů příjmení *Šimeková* (34), které jsem považovala za přechýlené pouze od příjmení *Šimek*, jsem odečetla od počtu výskytů příjmení *Šimek* a dospěla do situace, kdy jedna přechýlená varianta (*Šimková*) může vycházet ze tří mužských příjmení, stejně jako ve výše uvedeném příkladu jmen *Blažek/Blažka/Blažko–Blažková*, dále jsem tedy postupovala tak, jak bylo popsáno výše. Poslední nejasnost vyvstala v případě příjmení typu *Kubová*, které je jistě přechýleno od příjmení *Kuba*, *Kubo* a *Kub* a podle mé původní domněnky i od příjmení *Kubů* (jako v případě *Krejčí–Krejčová*). Počet výskytů příjmení *Kuba/Kubo/Kub* a *Kubová* (stejně jako *Pavel* a *Pavlová*, *Janek/Janko* a *Janková*) se však příliš neliší, lze tedy předpokládat, že příjmení *Kubová* je vždy nebo většinou přechýleno od příjmení *Kuba*. Vyvozuji z toho, že tendence přechylovat příjmení *Kubů* na *Kubová*, *Pavlů* na *Pavlová*, *Janků* na *Janková* je podstatně slabší (existuje-li vůbec) než u příjmení *Krejčí–Krejčová*, proto jsem s těmito příjmeními pracovala jako v případě jmen *Blažek/Blažka/Blažko–Blažková*.

Dále jsem získala seznam příjmení občanů Švédského království, který obsahoval všechna příjmení, jejichž nositelů je ve Švédsku aspoň 100.³³ V tomto seznamu však byly zahrnuty údaje shromážděné švédským statistickým úřadem k 31. prosinci 2013, proto jsem ho aktualizovala následovně: Na stránkách zmíněného úřadu³⁴ jsem postupně vyhledala současný počet nositelů 600 nejčastějších příjmení ze seznamu, jímž jsem disponovala, a navíc ještě cizokrajně (arabsky, čínsky, vietnamsky, jihoslovansky apod.) znějících příjmení, která se v seznamu z roku 2013 umístila na 600. až 1 000. pozici.³⁵ Z těchto nových údajů jsem vytvořila seznam 500 aktuálně nejčastějších příjmení ve Švédsku, který jsem dále využívala v této práci.

Mezi českými i švédskými příjmeními se vyskytují příjmení lišící se více či méně pouze svým grafickým zápisem (jako *Fišer* a *Fischer* nebo *Eriksson* a *Ericsson*), i takové podoby jsou

³³ Za poskytnutí těchto údajů děkuji Katharině Leibringové z oddělení Namnarkivet při Institutet för språk och folkminnen v Uppsale.

³⁴ Na rozdíl od českých statistik o jménech nejsou ty švédské volně dostupné zcela, je však možné vyhledat počet nositelů konkrétních jmen. Statistiky jsou podle mých informací aktualizovány vždy na konci kalendářního roku, nejnovější jsou tedy k 31. prosinci 2014, a lze v nich vyhledávat zde: http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Amnesovergripande-statistik/Namnstatistik/30903/Namnsok/

³⁵ Předpokládala jsem, že vzhledem k vysokému stupni imigrace počet nositelů cizích příjmení poroste výrazněji než počet nositelů domácích příjmení.

však samostatnými příjmeními, proto jsem je ponechala jako samostatné členy. Stejně tak jsem za samostatná považovala zdvojená příjmení, a nezapočítávala jsem je tedy do výskytu odpovídajících příjmení jednoduchých; dvě složky příjmení *Nováková Čermáková* tak nejsou připojena k příjmením *Novák* a *Čermák*.

4.3 Typy současných českých příjmení³⁶

V této podkapitole dělím 500 nejčastějších českých příjmení do motivačních skupin. Naznačila jsem, že takové dělení je v případě českých příjmení poněkud problematické, domnívám se však, že do určité míry takový postup možný je. Vyčleňuji čtyři skupiny, v nichž vždy převládá jeden typ motivace: U příjmení z rodných jmen je to pojmenování po otci prvního nositele, v další skupině jde o názvy povolání, hodností a úřadů, které zastávali první nositelé, a sociálních skupin, do nichž pařili, třetí skupinu tvoří příjmení podle místa původu či bydliště a ve čtvrté skupině jde o příjmení z rozmanitých příjmí a přezdívek dávaných prvním nositelům na základě nějaké podobnosti nebo souvislosti. V posledním oddíle pak uvádím cizí příjmení, která vyděluji zejména pro účely srovnání s příjmeními švédskými.

4.3.1 Příjmení z rodných jmen

Příjmení utvořená z antroponym tvoří mezi 500 nejčastějšími českými příjmeními největší skupinu. Druhů motivace při vytváření tohoto typu příjmí mohlo být více, nejčastěji vyjadřují vztah k otci (Pleskalová, 2011, s. 163), mohlo také jít o hypokoristickou podobu vlastního rodného jména či o jméno po chalupě. Patronymika bývají v jiných jazycích vytvářena konkrétním sufixem a i v češtině existovaly sufixy *-ův*, *-ín*, *-ovec*, *-(ov)ic*,³⁷ ale častěji než pomocí sufixů patronymikon vznikalo ze jména otce v nominativu singuláru (Pleskalová, 2011, s. 72). Patronymika se vytvářela i z hypokoristických tvarů antroponym, v takových případech ale není jasné, zda se skutečně jedná o jméno otce, nebo o domáckou podobu vlastního osobního jména (Moldanová, 2004, s. 13).

Do této skupiny náleží 166³⁸ příjmení a jsou mezi nimi zastoupeny následující typy:

³⁶ Pro třídění příjmení využívám základní příručky Josefa Beneše (1962) a Dobravy Moldanové (2004). Případně další zdroje uvádím v poznámkách.

³⁷ Podle Beneše (1962, s. 39) se sufixem *-ovic* odvozovalo příjmí od jména rodiny.

³⁸ Uvedené součty příjmení v jednotlivých skupinách dohromady přesahují číslo 500, protože příjmení, která mohou patřit do více skupin (*Řezáč*, *Červinka*), počítám do každé z těchto skupin.

Příjmení vytvořená z osobních jmen v nezměněné podobě:³⁹ *Marek, Urban, Havel, Prokop, Petr, Filip, Štěpán, Linhart, David, Gregor, Adam, Lukáš, Šimon, Vít, Jonáš, Eliáš, Hynek, Herman, Daniel, Ludvík, Klement, Gabriel, Tomáš, Vojtěch, Kašpar, Melichar, Diviš, Burian, Trojan, Kříž, Franc, Verner*

Příjmení odvozená od osobních jmen v obměněné podobě:

- ze zkrácených jmen: *Brož, Zach, Lorenc, Miko*
- z přivlastňovacích adjektiv (-ův, -ů, -ín, -ovec): *Kubín, Janků*
- z osobních jmen se sufixem -a: *Vávra, Kouba, Kuba, Jindra, Klíma (Klement), Vondra, Vojta, Mikula, Míka, Blaha, Bláha, Šebesta (Šebestián), Šíma, Tůma, Bárta, Říha, Valenta, Vala (Valentin), Rada (Radoslav), Hála (Havel; také od halati = hlasitě se smát, blekotat), Berka (Bernard; také lupič), Žiga (Zikmund), sem zřejmě i Žizka (Zikmund)⁴⁰*
- se sufixem -ek:⁴¹ *Vaněk, Vaněček, Vaníček, Vacek, Vašíček, Vašek (všechna Václav), Blažek, Dušek (Duchoslav), Dufek (snad chybným čtením zápisu jména Duffek)⁴², Šimek, Šimeček, Šimůnek, Štěpánek, Staněk, Matoušek, Macek (Matěj), Martínek, Martinek, Mašek, Macháček (obě Matěj, Martin), Vítek, Urbánek, Tomášek, Tomek, Tománek, Adánek, Michálek, Kubiček, Koubek, Pavlíček, Janeček, Janoušek, Janíček, Vondráček, Ondráček, Mareček, Jirásek (Jíra), Šebek (Šebestián), Válek (Valentin), Jílek (Jiljí), Pešek (Petr), Samek, Křížek, Kašpárek, Havlíček, Hašek (Havel, Haštal, Habart), Karásek (Karel; také z názvu ryby), Pánek (Pankrác, Štěpán; také pán), Boček (Bok)*
- se sufixem -ík: *Pavlík, Havlík, Kubík, Václavík, Petřík, Janík, Vaculík (Václav), Hanzlík, Mařík (Máří, Mauritius, Martin, Marek)*
- se sufixem -ák: *Barták (Bartoloměj), Řehák (Řehoř)*
- se sufixem -ka: *Matějka, Havelka, Pavelka, Matuška, Peterka, Raška (Radoslav, Ratibor; také z názvu ptáka)*
- se sufixem -š (-eš, -iš, -aš, -áš, -oš, -uš, -ouš), -ša: *Beneš (Benedikt), Dobeš (Dobeslav), Kubeš (Jakub), Mikeš (Mikuláš), Prokeš (Prokop), Lukeš, Mareš (Martin), Klimeš*

³⁹ V následujícím textu uvádím příjmení pouze v mužském tvaru. Kde by mohlo nebýt jasné, z kterého jména je příjmení odvozeno, uvádím je v závorce.

⁴⁰ O původ příjmení *Žizka* se lingvisté přou už dlouho (srov. Ertl, 1925), kromě hypokoristické podoby jména *Zikmund* se nabízí odvozenina od *žiskat* (mžourat) nebo hypokoristikon jmen *Žizna, Žiznota* (Moldanová, 2004, s. 227).

⁴¹ Do této skupiny řadím všechna deminutivní příjmení se sufixem -ek, tedy i ta vytvořená ze jmen, která už obsahovala jiný deminutivní nebo hypokoristický sufix (*Janíček < Janík < Jan*), a která tudíž zmíním vzápětí.

⁴² Srov. Svoboda, 1957.

(*Klement*), *Bureš* (*Burian*), *Bartoš*, *Bareš* (obě *Bartoloměj*), *Jaroš* (*Jaroslav*), *Hanuš* (*Johannes*), *Petráš*, *Antoš* (*Antonín*), *Valeš* (*Valerián*, *Valentin*), *Průša* (*Prokop*)

- se sufixem *-s* (*-as*, *-sa*): *Karas* (*Karel*; také z názvu ryby), *Jansa*
- se sufixem *-ec*, *-c*: *Adamec*, *Martinec*, *Jakubec*, *Kunc* (*Kunrád*)
- se sufixem *-ch*, *-cha*: *Mach* (*Matěj*, *Martin*), *Pech*, *Pecha* (obě *Petr*), *Vácha* (*Václav*), *Průcha* (*Prokop*)
- se sufixem *-n* (*-an*, *-on*, *-ian*): *Toman*, *Kocián* (*Kocan*), *Hron* (*Hroznata*)
- se sufixem *-ň* (*-oň*), *-ňa*: *Bartoň* (*Bartoloměj*), *Váňa* (*Václav*)
- se sufixem *-t* (*-át*): *Kubát*
- se sufixem *-d* (*-da*): *Janda*, *Benda* (*Benedikt*), *Burda* (*Burian*; také hřmotný člověk)
- se sufixem *-la* (*-ela*, *-ala*, *-ula*): *Matula* (*Matěj*, *Matouš*), *Machala* (*Matěj*; také od slovesa *máchat*)
- se sufixem *-ra* (*-ura*): *Vančura* (*Václav*, odvozeno od *Váňa*)

4.3.2 Příjmení z apelativ označujících povolání a sociální zařazení

V raněnovověkých dokumentech jsou k osobním jménům lidí často připojovány názvy jejich povolání, které se v některých případech staly příjímími; ta se pak ustálila do podoby příjmení. Stávalo se také, že byl syn označován povoláním (či snad už příjímím) otce (*Vojtěch po nebožtiku Michalu Tkalcovi/tkalcovi* > *Vojtěch Tkadlec*), jedná se tedy o jakýsi druh patronymik. U tohoto typu příjmení nepozorujeme takové derivační možnosti jako u příjmení z rodných jmen, protože vznikala z apelativ, která nebylo možno tolik obměňovat (Beneš, 1962, s. 208–210). Mnohá z těchto příjmení vycházejí ze slov, jejichž původní význam dnes lidem není znám; to je i případ příjmení *Svoboda* a *Dvořák*, dvou z nejčastějších českých příjmení současnosti.

Podle Beneše (1962, s. 210) nevycházejí všechna příjmení tohoto typu přímo od označení povolání prvního nositele; v některých případech může jít o pojmenování podle domovních znamení.

Příjmení z názvů povolání se ve vzorku objevilo 62 a jde o tyto typy:

- z označení řemeslníků, zpracovatelů kovů, dřeva, látek, kůže, kamene a potravin: *Kovář, Kovařík, Kováč, Zámečnick, Pilař, Kolář, Kolařík, Tesař, Bednář, Bednařík, Šindelář, Krejčí, Krejčík, Kadlec, Švec, Ševčík, Sedlář, Sklenář, Uhlíř, Procházka* (řezník), *Řezníček, Pekárek, Minařík, Sládek, Kuchař, Chmelař, Kvasnička* (prodavač droždí; také označení potraviny)
- z dalších zaměstnání (z označení uměleckých povolání, obchodníků, hostinských, dopravců, osob ve školství, čeledi): *Hudec, Hudeček, Houdek, Gajdoš* (šumař), *Soukup, Husák* (obchodník s husami; také houser, husita), *Vodička* (hostinský; také příjmení z označení nápoje a zeměpisného názvu), *Kočí, Formánek, Kantor, Žák, Žáček, Kozák* (pastevec koz; také hřib, člověk z Kozácka), *Řezáč* (řezal slámu; také řezbář, označení ptáka, nůž)

Příjmení z názvů sociálních skupin:

- z názvů vyjadřujících sociální status: *Svoboda, Dvořák* (velký sedlák, dříve i dvorský služebník), *Dvořáček, Sedlák, Sedláček, Zahradník* (hospodář větší než chalupník, menší než sedlák), *Chalupa, Chaloupka, Berka* (lupič; také z *Bernard*), *Král, Zeman, Zemánek, Pánek* (také z *Pankrác, Štěpán*), *Kaplan*, sem zřejmě i *Boháč*
- z názvů funkcí a úřadů: *Šafář, Šafařík, Fojtik*
- z označení vojenských osob: *Vojáček, Drábek, Maršálek*

4.3.3 Příjmení z místních, obyvatelských, národních a kmenových jmen

Od středověku se lidé běžně označovali podle místa původu nebo majetku. Ani v této skupině se na rozdíl od příjmení z rodných jmen nevyskytují velká hnízda odvozenin (Moldanová, 2004, s. 16). Příjmení odvozená z místních jmen mají nejčastěji adjektivní tvar. Kromě takových příjmení do této skupiny řadím ještě příjmení vytvořená z apelativ označujících místa v obci či souvisejících se vztahem k obci jako takové, dále příjmení z názvů kmenů, zemí a národů; zkrátka všechna příjmení, která se vztahovala k místu původu jejich prvního nositele. Beneš (1962, s. 134–171) popisuje mnoho možností, jak se taková jména tvořila, mezi nejčastějšími českými příjmeními současnosti je však zastoupen jen zlomek z nich.

Příjmí z národních a kmenových jmen mohli dostat cizinci, kteří z dané oblasti pocházeli a usadili se na novém místě, nebo lidé, kteří v cizině nějakou dobu strávili, bojovali či byli v zajetí. Ale ne vždy byl pobyt v cizí zemi podmínkou, někdy se příjmím z národního jména

označovali lidé, kteří měli vlastnosti pro ten národ typické (Beneš, 1962, s. 180), nebo se mohlo jednat o jméno podle domovního znamení (*Turek*).

Vzorek obsahoval 48 příjmení této skupiny a jednotlivé typy byly zastoupeny takto:

- z národních jmen: *Čech, Slovák, Polák, Polách, Poláček, Polášek, Charvát, Němec, Němeček, Uher, Švejda, Vlach, Turek*
- z názvů zemí a kmenů: *Moravec, Morávek, Slezák, Hanák, Kozák* (také pastevec koz, hříb), *Valášek, Šváb* (také hmyz), *Frank, Franěk*
- z obyvatelských názvů: *Pražák, Čermák* (z obce Čermná; také pták)
- z místních jmen: *Dubský, Stránský, Janovský, Skalický, Hájek* (také ze zeměpisného jména), *Sobotka*
- ze zeměpisných jmen označujících místo bydliště či původu: *Kopecký, Konečný, Koutný, Dolejš, Vodička* (také hostinský, označení nápoje), *Homola, Homolka* (obě také příjmení z označení jídla), *Brázda, Kupka, Hora, Horák, Horáček, Hájek* (také z místního jména), *Skála, Červinka* (půda; také označení vlastnosti, ptáka, jablek)
- z označení nových obyvatel: *Novák, Novotný, Nový, Nováček*

4.3.4 Příjmení podle vlastností a zvyků

Do tohoto oddílu jsem zahrнула čtyři pododdíly, které mají z hlediska motivace mnoho společného. Příjmení do nich spadající jsou totiž nejčastěji motivována nějakou podobností (jedná se o metaforu) nebo souvislostí (a jde tedy o metonymii). Proto jsem zvažovala možnost zařadit je všechny do jedné skupiny, usoudila jsem však, že je vhodné rozdělit je v souladu s dosavadní praxí na skupiny podle jazykové motivace; kombinuji zde dělení podle významů a slovních druhů výchozích slov. Takové dělení považuji za praktické jednak kvůli následnému srovnávání se švédskými příjmeními a jednak proto, že v rámci jednotlivých skupin vstupují do hry ještě další druhy motivace (např. jména podle domovních znamení). Do prvního pododdílu jsem zařadila příjmení odvozená od adjektiv a substantiv vyjadřující vlastnosti, věk a příbuznost (sem řadím i zcela ojedinělá příjmení z příslovcí); do druhého příjmení ze sloves, která se příjmením z prvního pododdílu významově velmi podobají, má je však smysl vyčlenit kvůli formě (většinu z nich tvoří tvary minulého času); třetí pododdíl

tvoří příjmení inspirovaná přírodou bez ohledu na slovní druh výchozích slov a čtvrtý pododdíl sestává z příjmení z názvů jídel, nápojů a věcí.

4.3.4.1 Příjmení podle vlastností, věku a příbuznosti

Lidem, kteří měli nějaké výrazné vlastnosti, se dávaly přezdívky označující tyto vlastnosti (Moldanová, 2004, s. 17). Z nich se posléze vyvinula příjmy a pak příjmení, která mají z pochopitelných důvodů nejčastěji podobu adjektiv. Do této skupiny řadím příjmení z adjektiv a substantiv vyjadřující tělesné a duševní vlastnosti a dále v mém vzorku poměrně ojedinělá příjmení označující věk a příbuzenské vztahy a příjmení vytvořená z dalších přezdívek vztahujících se k vlastnostem. Náleží do ní 65 ze sledovaných příjmení a tvoří ji následující typy:

- z tělesných vlastností: *Malý, Málek, Malik, Menšík, Hrubý* (velký), *Krátký, Dlouhý, Suchý* (hubený), *Suchánek, Slabý, Hladký, Hladík* (také hoblík), *Holý, Holík, Holeček* (také nedospělý), *Studený, Horký*⁴³, *Černý, Černík* (cikán; také pták), *Bílý, Bílek, Ryšavý, Červený, Červenka, Červinka* (obě také z označení ptáka; *Červinka* také z označení půdy, jablek), *Červeňák, Šedivý, Sivák, Zelený* (bledý, nemanželský), *Zelenka, Zelinka* (také bylina), *Křivánek* (i skřivánek), *Tuček, Hloušek, Kučera, Kudrna, Vlasák, Hlaváč, Hlaváček, Hlavatý, Hubáček, Nosek, Štěrba* (asi mezera mezi zuby), *Šrámek, Burda* (hřmotný člověk; častěji z *Burian*)
- z duševních vlastností: *Veselý, Pokorný, Tichý, Šťastný, Smutný, Plachý, Spurný, Hrdina, Stuchlík* (lakomec), *Kratochvíl*⁴⁴ (zábavný), *Nejedlý* (nepříjemný)
- z označení věku: *Starý* (asi také příbuznost), *Holeček* (nedospělý; také tělesná vlastnost), *Hošek, Mužík*
- z označení příbuznosti: *Synek, Chovanec, Starý* (také věk)
- z dalších přezdívek: *Bezděk, Lacina* (obě z příslovčí), *Škoda*

⁴³ Je možné, že příjmím *Studený* či *Horký* mohl být označován člověk chladnokrevný nebo horkokrevný, pak by se jednalo o duševní vlastnost, nikoli tělesnou.

⁴⁴ *Kratochvíl* je jediné kompozitum mezi 500 nejčastějšími českými příjmeními; naopak mezi švédskými příjmeními jsou kompozita zcela běžná, jak ukáží v oddíle 4.4.2.

4.3.4.2 Příjmení ze sloves

Nejzajímavějším typem slovesných příjmení jsou větná příjmení, která dávala prostor lidové tvořivosti, a jsou tak dodnes zdrojem pobavení, ačkoli ta nejtípnější se vyskytují zřídka (*Nejezchleb*), už zanikla (*Pod'domu*)⁴⁵ nebo zřejmě nikdy nepřešla z pozice příjmi v příjmení (*Nasralvhrnec*)⁴⁶. Šlo o produktivní typ tvoření příjmi, ale z nepříliš vysoké frekvence jednotlivých příkladů těchto příjmení lze soudit, že většina z nich náleží k jednomu rozrodu a pochází od společného předka (Moldanová, 2004, s. 21). Slovesná příjmení se pravděpodobně vyvinula z přezdivek narážejících na nějakou příhodu, která se prvnímu nositeli přihodila, nebo na zvyk, kterým přitahoval pozornost (Beneš, 1962, 268–269),⁴⁷ s čímž koresponduje fakt, že nejpočetnější skupinu slovesných příjmení tvoří příjmení z tvarů minulého času. Mnohem méně obvyklá jsou příjmení z přítentu, imperativu, pasivních participií a základů sloves; v mém vzorku jsou taková příjmení zastoupena minimálně. Celkem se ve vzorku objevilo 35 slovesných příjmení:

- z tvarů minulého času: *Pospíšil, Pospíchal, Doležal, Doležel* (lenoch), *Navrátil, Musil, Dostál, Stejskal, Zapletal, Přibyl, Dohnal, Přikryl, Coufal* (couvat), *Kvapil, Zavadil, Smejkal, Šmejkal* (obě od *smýkat*), *Smékal* (od nář. *smékat* = skákat), *Zatloukal, Hradil, Vyskočil, Dočkal, Prchal, Machala* (také od *Matěj*), *Zbořil, Spáčil, Kouřil, Chytil, Vybíral*
- další slovesná příjmení: *Hovorka, Plaček, Čihák, Záruba, Hála* (*halati* = hlasitě se smát, blekotat; také od *Havel*), *Kulhánek*

4.3.4.3 Příjmení inspirovaná přírodou

Tato skupina sice není nejpočetnější, příjmení do ní náležející jsou ale natolik výrazná, snadno rozpoznatelná a vnímána jako prototypická, že ji mnozí laici za nejpočetnější považují.⁴⁸ Největší část tvoří příjmení z názvů živočichů, která byla lidem dáována na základě různých druhů motivace; mohlo jít o tělesnou nebo duševní podobnost člověka se zvířetem, která vedla ke vzniku přezdívky (*Křeček* < vzteklý jako křeček), mezi zaměstnáním člověka a zvířetem mohla existovat souvislost (*Křeček* < kožešník), nebo mohlo jít o narážku na

⁴⁵ Knappová, 2009, s. 136.

⁴⁶ Beneš, 1962, s. 268.

⁴⁷ Vnímám silnou podobnost motivací příjmení označujících vlastnosti, které jsem popsala v předchozím oddíle, a těmito slovesnými příjmeními; příjmení obou skupin mají původ v příjmích a přezdívkách, v nichž je vystižen podstatný charakteristický znak jejich nositelů.

⁴⁸ Tato svá poněkud vágní vyjádření formuluji na základě rozhovorů se svými přáteli v onomastice nevzdělanými.

nějakou příhodu, v některých případech ale žádná podobnost ani souvislost mezi člověkem a zvířetem neexistovala a příjmi bylo zpětně vytvořeno od místního jména odvozeného od názvu zvířete (*Jan Hus < Jan z Husince*) nebo šlo o jméno podle erbu či domovního znamení (*Páv < U páva*). Na zástupcích z této skupiny je vidět, že příjmení se mohla vyvinout ve více pravopisných podobách (někdy převládá nářeční tvar, jindy šlo o důsledek neustálosti pravopisu), které jsou dnes v rozporu s pravopisnou normou. Mezi příjmeními z označení živočichů převládají příjmení z názvů ptáků, následují ta z názvů savců, méně zastoupena jsou příjmení z názvů ryb a hmyzu; příjmení z názvů obojživelníků a plazů se vyskytují zřídka a v mém vzorku zastoupena nejsou.

Dále do této skupiny řadím příjmení z názvů rostlin a plodů. Takovými příjmeními byli původní nositelé označování z důvodu podobnosti (urostlý jako *topol*), mohlo jít také o jména podle rostlin, které rostly poblíž jejich stavení, jména podle domovních znamení či o jména odvozená od místních jmen. Na závěr uvádím nečetná příjmení inspirovaná počasím.

Do této skupiny náleží 92 příjmení, která lze rozdělit na následující typy:

- z názvů ptáků: *Holub, Sýkora, Sikora, Slavík, Slaviček, Strnad, Kohout, Kohoutek, Čížek, Špaček, Straka, Jeřábek, Stehlík, Hrdlička, Brabec, Vrána, Ptáček, Duda, Dudek, Čermák* (také z obce Čermná), *Černík* (také cikán), *Havránek, Čejka, Pelikán, Kos, Čáp, Čapek, Kafka, Sojka, Sokol, Sova, Raška* (bramborníček, červenka, rehek; také od *Radoslav, Ratibor*), *Řezáč* (také čeledín, řezbář, nůž), *Husák* (houser; také obchodník s husami, husita), *Červenka, Červinka* (obě také z označení vlastnosti; *Červinka* také z označení půdy, jablek), *Křivánek* (skřivánek; také z vlastnosti)
- z názvů savců: *Jelínek, Vlček, Vlk, Beran, Beránek, Liška, Ježek, Daněk, Zajiček, Zajíc, Kocourek, Kotek* (kocour), *Veverka, Kozel, Králík, Nedvěd*
- z názvů ryb: *Karas, Karásek* (obě také z osobních jmen)
- z názvů hmyzu: *Komárek, Blecha, Šváb* (také z kmenového jména), *Mucha*
- z názvů bylin: *Růžička, Fiala, Šafránek, Kopřiva, Trávníček, Zelinka* (také podle vlastnosti)
- z názvů stromů a keřů: *Jedlička, Vrba, Doubek, Javůrek, Březina, Kalina, Buček, Trnka* (i plod), *Smolík*
- z názvů plodů: *Hruška, Malina, Trnka* (i keř), *Červinka* (jablko; také označení vlastnosti, ptáka, půdy)

- z názvů zeleniny a hub: *Cibulka, Křenek, Kozák* (také pastevec koz, člověk z Kozácka)
- z názvů částí rostlin: *Kořínek, Pařízek, Souček, Košťál*
- z názvů zpracovaných rostlin: *Sláma, Koudelka, Votava*
- z výrazů vztahujících se k počasí: *Mrázek, Mráz, Chládek, Zima, Nečas*

4.3.4.4 Příjmení z názvů jídel, nápojů a věcí

Podle Beneše (1962, s. 230) není příjmení tohoto typu málo, mezi 500 nejčastějšími se však objevuje jen pár takových. Tato příjmí byla lidem dávana podle jejich oblíbeného jídla či nápoje, podle jejich výrobků, podle nástrojů, které ve své práci používali, podle nějaké podobnosti či souvislosti nebo podle domovních znamení.

Příjmení podle názvů jídel se ve vzorku vyskytlo 11: *Kroupa, Krupička, Kvasnička* (také povolání), *Smetana, Homola, Homolka* (obě také zeměpisná jména), *Večeřa, Buchta, Koláček, Polívka, Vodička* (také povolání, zeměpisné jméno)

Příjmení vytvořených od názvů věcí se objevilo jen 7: *Řezáč* (nůž; také čeledín, řezbář), *Sochor* (tyč, páčidlo), *Kostka, Knotek, Hladík* (hoblík; také podle vlastnosti), *Popelka, Šesták*

4.3.5 Cizí příjmení⁴⁹

V úvodu tohoto oddílu je nutné poukázat na fakt, že jazyková podoba jmen zaznamenaných ve středověkých úředních dokumentech české provenience nevypovídá primárně o jazykové či etnické identitě jejich nositelů, ale především o jazykové příslušnosti a úzu jednotlivých písařů, kteří jména uváděli česky, německy či latinsky.

V kapitole o vývoji příjmení jsem uvedla, že v období humanismu (ale i před ním a po něm) hrála důležitou roli jména latinská a polatinštěná, ta se však dnes vyskytují zřídka; ve vzorku se objevilo pouze příjmení *Kantor*, které bylo počestěno už jako apelativum, proto ho za latinské příjmení nepovažuji. Mnohem výrazněji jsou mezi dnešními příjmeními zastoupena jména německá, která se u nás vyskytovala od středověku. Mnohá z nich se začala psát českým pravopisem (u některých příjmení existuje více pravopisných variant), ale přetrvaly i německy psané varianty (Beneš, 1962, s. 320–323); u nejčastějších příjmení německého

⁴⁹ Moldanová (2004, s. 23) upozorňuje na existenci množiny středoevropských příjmení, která se vyskytují v Česku, na Slovensku, v Polsku, v Německu a v Rakousku a nelze rozhodnout, zda mají český, slovenský či polský původ. Proto se zde těmito příjmeními nebudu zabývat.

původu ale převážila podoba, která se nejvíce blíží výslovnosti (Knappová, 2002, s. 165). Ne vždy však byli původními nositeli německých příjmi a příjmení Němci, docházelo také k poněmčování průhledných českých příjmení a někdy jejich německé varianty převládly. Mnohá příjmení z německého základu vznikala ze slov přejatých do češtiny už ve středověku, a nepovažují se tedy za příjmení německého původu (Moldanová, 2004, s. 24).

Mezi nejčastější příjmení se vešlo i několik maďarských. Jediné příjmení, které je důsledkem migrace v posledních desetiletích, je vietnamské příjmení *Nguyen*.

Cizích příjmení je ve vzorku zahrnuto 42, přičemž 32 je německých, a jde o příjmení z těchto jazyků:⁵⁰

- z němčiny (s původním i počeštěným pravopisem):⁵¹ *Šmíd, Müller (9506), Müller (2690),⁵² Fišer (8889), Fischer (2838), Kraus, Šulc (7730), Šolc (2804),⁵³ Richter, Volf (6429), Wolf (2914), Švarc (5523), Schwarz (2951), Majer, Hofman, Bauer, Hampl, Langer, Lang, Neumann, Šubrt, Vágner (3728), Wagner (2669), Seidl, Böhm, Schneider (3264), Šnajdr (2819), Klein, Bajer, Šustr, Pelc*
- ze slovenštiny: *Kováč*⁵⁴
- z maďarštiny: *Horváth, Horvát, Baláz, Balog, Čonka,⁵⁵ Varga (švec), Gábor, Ferenc*
- z řečtiny: *Demeter*
- z vietnamštiny: *Nguyen*⁵⁶

⁵⁰ Příjmení uvedená v tomto oddíle by bylo možno třídit stejně jako česká příjmení (podle povolání, vlastností atd.), pro účely následného srovnání s aktuálním stavem švédských příjmení ale považuji za vhodné vyčlenit cizí příjmení zvlášť a rozdělit je podle jazyků původu. Neuvádím zde příjmení vycházející z biblických a germánských rodných jmen (ta jsem zahrnula do oddílu 4.3.1), protože ta jsou v různé míře počeštěná a ne vždy lze rozhodnout, zda se jedná o českou variantu cizího jména, nebo o cizí jméno. Naopak příjmení z dalších cizích rodných jmen do tohoto oddílu řadím. U těch příjmení, která se do vzorku dostala ve více pravopisných variantách, uvádím v závorkách počet nositelů; počeštěné podoby jsou obvykle častější.

⁵¹ Do této skupiny řadím německá příjmení počeštěná maximálně po pravopisné stránce; nezařazuji sem příjmení vytvořená z původně německých apelativ, která byla v češtině dále obměňována (*Fojtík*).

⁵² Domnívám se, že se jedná o chybu ve statistikách. Nezdá se mi pravděpodobné, že by v Česku žilo 2 690 *Müllerů* a *Müllerových* s příjmením německého původu psaným s dlouhou přehláskou maďarského rázu.

⁵³ Už v němčině se jedná o hláskoslovné varianty *Scholz, Schulz* (Beneš, 1998a, s. 281).

⁵⁴ Příjmení *Kováč* uvádím i v oddíle 4.3.2, protože může vycházet nejen ze slovenského, ale i ze staročeského označení kováře.

⁵⁵ Příjmení *Čonka* je podle Moldanové (2004, s. 40) snad z bavorského *zank* (hádavý), Nečas (1981, s. 37) a Forstinger (2000, s. 106) však nepochybují o jeho maďarském původu (*csonk* = pahýl, *Csonka* = bez končetiny, bezruký).

⁵⁶ Před několika lety média publikovala články a reportáže s bombastickými zprávami o výrazném nárůstu četnosti příjmení *Nguyen*, které má být údajně už deváté nejčastější české příjmení (seznam zahrnuje zvlášť přechýlená a nepřechýlená příjmení; srov. např. http://zpravy.idnes.cz/devatym-nejcastejsim-prijmenim-v-cesku-je-nguyen-fbw-/domaci.aspx?c=A110608_131133_domaci_jj). Z oficiálních statistik, do nichž jsou započítáni pouze občané ČR, nic takového nevyplývá. V ČR však má přechodný nebo trvalý pobyt dalších více než 56 000

Příjmení řadím podle jazyků, z nichž pocházejí, ne vždy ovšem jazykový původ příjmení odpovídá etnickému původu jejich nositelů, jak ukázu i u příjmení švédských. Důvody lze najít dva: Zaprvé mohlo být lidem rovnou dáno příjmení z jiného jazyka – sem patří zmiňované poněmčování příjmení Čechů –, zadruhé se mohlo příjmení z jednoho jazyka rozšířit v jiném etniku, s nímž pak přišlo na naše území – sem lze zařadit příjmení vnímaná u nás jako romská, která však jsou ve většině původu maďarského (*Horváth, Horvát, Baláz, Balog, Čonka, Varga, Gábor, Ferenc*), slovenského (*Kováč*) či dokonce řeckého (*Demeter*).⁵⁷

4.4 Typy současných švédských příjmení

Nyní se zaměřím na současná švédská příjmení a 500 nejčastějších rozdělím do motivačních skupin. Na rozdíl od českých příjmení je motivace těch švédských mnohem průhlednější, proto budu v této podkapitole do určité míry kopírovat dělení, které jsem uvedla v popisu vývoje švédských příjmení. Kromě příjmení z patronymik, měšťanských, učeneckých a vojenských příjmení vyděluji za účelem dalšího srovnání s českými příjmeními i skupinu příjmení cizích.

4.4.1 Příjmení z patronymik

Ustrnulá patronymika jsou díky své formě považována za prototypická švédská příjmení. Rozhodně však netvoří skupinu nejrozmanitější, jak ukážu v oddíle 4.4.2. To je pochopitelné, protože se vytvářejí z rodných jmen, kterých je omezené množství. Přesto jde o skupinu s největším počtem nositelů; z 20 nejčastějších příjmení je celých 19 patronymik (vklínil se mezi ně jen *Lindberg* na 19. místě), která mají dohromady přes 1,8 milionu nositelů.

Na rozdíl od patronymik dánských a norských se ta švédská zpravidla tvoří připojením sufixu *-son* ke jménu otce pomocí hlásky *-s-* vyjadřující genitiv. Není tomu tak vždy, proto někdy existují od jednoho jména dvě patronymika, s genitivním *-s-* a bez něj. Zároveň existuje více pravopisných variant téhož jména, a tedy i více pravopisných variant patronymika od něj vytvořeného.

Celkem se v mém vzorku objevilo 107 patronymických příjmení:

Vietnamců (<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>), je tedy pravděpodobné, že nositelů příjmení *Nguyen* je více, jejich počet se mi však přes veškerou snahu zjistit nepodařilo.

⁵⁷ O romských příjmeních srov. Nečas, 1981. Jako romská mohou být z příjmení uvedených v předchozích oddílech vnímána také příjmení *Daniel, Bartoš, Polák* a *Žiga*.

Johansson, Andersson, Karlsson, Carlsson, Carlson, Nilsson, Eriksson, Ericsson, Larsson, Olsson, Ohlsson, Persson, Svensson, Gustafsson, Gustavsson, Pettersson, Petersson, Peterson, Jonsson, Johnsson, Johnson, Jansson, Hansson, Bengtsson, Jönsson, Magnusson, Olofsson, Axelsson, Jakobsson, Jacobsson, Fredriksson, Mattsson, Henriksson, Danielsson, Håkansson, Gunnarsson, Samuelsson, Fransson, Arvidsson, Isaksson, Mårtensson, Eliasson, Hermansson, Martinsson, Månsson, Abrahamsson, Åkesson, Jonasson, Andreasson, Ivarsson, Göransson, Josefsson, Davidsson, Ottosson, Adolfsson, Börjesson, Erlandsson, Johannesson, Aronsson, Claesson, Knutsson, Pålsson, Oskarsson, Olausson, Paulsson, Berntsson, Hjalmarsson, Augustsson, Kristiansson, Torstensson, Alfredsson, Niklasson, Bertilsson, Alexandersson, Edvardsson, Simonsson, Lennartsson, Klasson, Emanuelsson, Holgersson, Antonsson, Salomonsson, Ericson, Gabrielsson, Henningsson, Vilhelmsson, Jeppsson, Haraldsson, Helgesson, Kristensson, Christensson, Israelsson, Einarsson, Kristofferesson, Robertsson, Elofsson, Turesson, Halvarsson, Svantesson, Folkesson, Wilhelmsson, Ingvarsson, Emilsson, Rasmusson, Birgersson, Ragnarsson, Brorsson

4.4.2 Měšťanská příjmení

Více než polovina sledovaných příjmení jsou příjmení měšťanského typu. Vzhledem k mohutnosti této skupiny ji ještě dále rozčlením, nyní tedy jen pár slov o pravopisu. Stejně jako některá česká příjmení jsou i některá švédská psána neaktuálním pravopisem a právě na této skupině příjmení je to vidět nejlépe. Jednak to může být dáno zakonzervováním staršího pravopisného úzu švédštiny, jednak může jít o důsledek vlivu němčiny. Starší švédský pravopis vidíme v psaní souhláskových skupin *dh*, *gh*, *th* (*Lundh*; dnes *d*, *g*, *t*), souhlásky *f* na konci slova a před souhláskou (*Löfgren*; dnes *v*), skupiny *qv*, někdy v latinizované podobě *qu* (*Lindqvist*, *Lindquist*; dnes *kv*), a v zdvojování dlouhých hlásek (*Skoog*). Vliv němčiny lze odhalit v psaní němého *h* znázorňujícího délku samohlásky (*Dahlberg*) a nešvédských grafémů *z* (*Zetterberg*) a *w* (*Wikström*) (Brylla, 2009, s. 69–70).

4.4.2.1 Složená příjmení

Nejpočetnější skupinu ze sledovaného vzorku tvoří složená měšťanská příjmení. Jak bylo řečeno, druhá složka těchto příjmení je motivována přírodou, zatímco první složka je zpravidla část místního jména, odkud první nositel pocházel; např. od názvu obce *Almby* jsou doložena odvozená příjmení *Almgren*, *Almlind*, *Almlund*, *Almlöf*, *Almquist*, *Almstedt*,

Almström. Ovšem ne všichni první nositelé takových jmen pocházeli z obcí, na něž první složka jejich jmen odkazuje. Když se zvyk používat tato složená příjmení ustálil, začali si už vytvořená příjmení brát i další lidé, tehdy totiž ještě nebyla příjmení chráněna zákonem (Modéer, 1964, s. 127–128). Domnívám se, že v této fázi přijímání příjmení už hrál roli spíše prostý význam první složky než to, od kterého místního jména byla odvozena. To by vysvětlovalo, proč je dnes tolik *Lindbergů*, *Lindströmů*, *Lindgrenů*, *Lindqvistů*, *Lindholmů* a dalších nositelů příjmení začínajících na *Lind-*; jména s lipovou tematikou byla zřejmě oblíbená.

Mezi 500 nejčastějšími švédskými příjmeními je 237 složených. Řadím je podle slov, která se objevují na místě druhé složky, aby bylo zjevné, která z těchto slov byla nejčastěji užívána. Právě druhá složka byla totiž ta, kterou si první nositelé těchto příjmení volili dle libovůle. Celkem se na pozici druhé složky objevilo 19 různých slov, přičemž 16 z nich jsou švédská slova vztahující se k přírodě (*berg* = hora, *ström* = proud, *lund* = háj, *gren* = větev, *kvist* = větvička, *holm* = ostrov, *dal* = údolí, *blom* = květ, *vall* = val, *strand* = břeh, *mark* = země, *blad* = list, *löv* = list, *skog* = les, *fors* = peřeje, *sten* = kámen), u tří je patrný německý vliv (*man* = muž, *stedt* = město, *lander*: *land* = země (šv./něm.), *-er* = německý sufix). Číslo v závorce značí počet příjmení v jednotlivých skupinách:

- *-berg* (54): *Lindberg*, *Lundberg*, *Sandberg*, *Sjöberg*, *Forsberg*, *Holmberg*, *Söderberg*, *Nyberg*, *Åberg*, *Strömberg*, *Öberg*, *Norberg*, *Sundberg*, *Dahlberg*, *Hallberg*, *Stenberg*, *Friberg*, *Hedberg*, *Strandberg*, *Moberg*, *Högberg*, *Blomberg*, *Ljungberg*, *Ekberg*, *Malmberg*, *Hellberg*, *Österberg*, *Westerberg*, *Wiberg*, *Granberg*, *Kjellberg*, *Ahlberg*, *Rydberg*, *Svedberg*, *Broberg*, *Wahlberg*, *Svanberg*, *Westberg*, *Hagberg*, *Karlberg*, *Engberg*, *Östberg*, *Nordberg*, *Viberg*, *Wennberg*, *Anderberg*, *Åsberg*, *Edberg*, *Zetterberg*, *Rosenberg*, *Carlberg*, *Gullberg*, *Winberg*, *Thunberg*
- *-ström* (40): *Lindström*, *Bergström*, *Engström*, *Nordström*, *Lundström*, *Nyström*, *Sandström*, *Ekström*, *Hellström*, *Sundström*, *Söderström*, *Sjöström*, *Boström*, *Bäckström*, *Holmström*, *Åström*, *Wikström*, *Vikström*, *Dahlström*, *Hedström*, *Hagström*, *Wahlström*, *Edström*, *Ahlström*, *Byström*, *Karlström*, *Malmström*, *Brännström*, *Hammarström*, *Granström*, *Borgström*, *Häggström*, *Källström*, *Stenström*, *Landström*, *Lidström*, *Broström*, *Fagerström*, *Hallström*, *Åkerström*
- *-lund* (34): *Berglund*, *Eklund*, *Björklund*, *Hedlund*, *Englund*, *Söderlund*, *Höglund*, *Skoglund*, *Edlund*, *Viklund*, *Haglund*, *Östlund*, *Näslund*, *Wiklund*, *Asplund*, *Forslund*,

Hägglund, Marklund, Westerlund, Vesterlund, Nordlund, Backlund, Åkerlund, Sjölund, Ekelund, Granlund, Bylund, Åslund, Grönlund, Stenlund, Österlund, Holmlund, Nylund, Westlund

- *-gren (29): Lindgren, Lundgren, Berggren, Holmgren, Sjögren, Löfgren, Lövgren, Nygren, Dahlgren, Ågren, Ljunggren, Ahlgren, Hallgren, Rosengren, Hellgren, Nordgren, Malmgren, Hultgren, Blomgren, Sandgren, Forsgren, Norgren, Almgren, Liljegren, Södergren, Palmgren, Wahlgren, Wallgren, Ögren*
- *-man (26): Bergman, Nyman, Ekman, Björkman, Öhman, Hedman, Boman, Bohman, Norman, Backman, Bäckman, Forsman, Westman, Östman, Hagman, Hellman, Engman, Hultman, Broman, Burman, Norrman, Edman, Söderman, Öman, Vestman, Åkerman,*
- *-qvist, -kvist, -quist (23): Lindqvist, Lindkvist, Lindquist, Lundqvist, Lundkvist, Lundquist, Blomqvist, Blomkvist, Bergqvist, Bergkvist, Holmqvist, Sundqvist, Törnqvist, Nordqvist, Dahlqvist, Palmqvist, Malmqvist, Söderqvist, Almqvist, Ahlqvist, Rosenqvist, Ljungqvist, Nyqvist*
- *-holm (5): Lindholm, Sjöholm, Ekholm, Söderholm, Lundholm*
- *-dahl (5): Lindahl, Engdahl, Ekdahl, Lundahl, Bergdahl*
- *-blom (3): Lindblom, Sjöblom, Åkerblom*
- *-vall (3): Lindvall, Bergvall, Engvall*
- *-strand (3): Sjöstrand, Ekstrand, Bergstrand*
- *-lander (3): Nylander, Sjölander, Nordlander*
- *-mark (2): Lundmark, Lindmark*
- *-blad (2): Lindblad, Lundblad*
- *-löf: Eklöf*
- *-stedt: Sjöstedt*
- *-skog: Lindskog*
- *-fors: Lindfors*
- *-sten: Bergsten*

První složkou v těchto příjmeních je nejčastěji *Lind-* (14 příjmení), po něm následují *Berg-* a *Lund-* (10) a *Ek-* a *Sjö-* (9). Složená měšťanská příjmení řazená podle první složky uvádím v příloze 8.2.

4.4.2.2 Další měšťanská příjmení

Kromě složených příjmení se vytvořila také příjmení odvozená od místních jmen podle německého vzoru pomocí sufixu *-(l)ing* (Modéer, 1964, s. 129). Taková se ve vzorku objevila dvě: *Norling*, *Östling*.

Třetím typem měšťanských příjmení jsou jednoduchá příjmení. Ta vznikala třemi různými způsoby: Mohlo se jednat o příjmení vytvořená z místních jmen (*Gran* > *Gran*, *Dala* > *Dahl*, *Klingstad* > *Kling*; často se takto vytvořilo příjmení s přírodní tematikou), o příjmení rovnou motivovaná přírodní tematikou a o příjmení vyvinutá z přezdívek (Modéer, 1964, s. 129). Mezi 500 nejčastějšími se umístilo 49 příjmení tohoto typu. Protože nelze rozlišit, která z nich jsou vytvořena z místních jmen, která z názvů přírodnin a koneckonců ani která byla původně přezdívkami, uvádím je všechna dohromady:

Berg (hora), *Lind*, *Lindh*, *Linde*, *Linder* (všechna od lípy), *Holm* (ostrov), *Björk* (bříza), *Ström* (proud), *Blom* (květ), *Ek* (dub), *Falk* (sokol), *Dahl* (údolí), *Lund*, *Lundh* (háj), *Borg* (hrad), *Strand* (břeh), *Malm* (ruda), *Roos* (růže), *Lilja* (lilie), *Alm* (jilm), *Nord* (sever), *Ljung* (vřes), *Brandt* (požár), *Fors* (peřeje), *Grahn* (smrk), *Hall* (síň), *Hjelm* (přilba), *Skog*, *Skoog* (les), *Bäck* (potok), *Hammar* (kladivo), *Krantz* (věnec), *Hägg* (střemcha), *Hult* (les), *Wall* (val), *Svahn* (labuť), *Asp* (osika), *Kvist* (větvíčka), *Gren*, *Green* (větev),⁵⁸ *Wester* (západ), *Löf* (list), *Steen* (kámen), *Ahl* (olše), *Roth* (kořen), *Lönn* (javor), *Brink* (břeh), sem zřejmě i *Ring* (kruh), *Jarl* (náčelník)

⁵⁸ Domnívám se, že příjmení *Green* nepochází z angličtiny, jak by se mohlo na první pohled zdát, nýbrž se jedná o pravopisnou variantu příjmení *Gren*. Je samozřejmě možné, že do celkového počtu nositelů tohoto příjmení jsou započítáni i nositelé anglického příjmení, předpokládám však, že jde o malé číslo, a to z následujícího důvodu: Příjmení *Green* se nachází ve třetí desítky nejčastějších příjmení ve Velké Británii (tuto informaci čerpám ze stránek <http://surname.sofeminine.co.uk/w/surnames/most-common-surnames-in-great-britain.html>, protože oficiální statistika není k dispozici). Nejčastější anglické příjmení je *Smith*, které má ve Švédsku 2 049 nositelů, a jde o jediné anglické příjmení, které se dostalo mezi 500 nejčastějších příjmení ve Švédsku. Nezdá se mi pravděpodobné, že by ve Velké Británii mnohem méně časté příjmení *Green* mělo ve Švédsku 2 583 nositelů, tedy víc než *Smith*. Proto příjmení *Green* uvádím v rámci švédských měšťanských příjmení.

4.4.3 Učenecká příjmení

V kapitole o vývoji těchto příjmení jsem uvedla, že výrazně převládala jména podle latinského vzoru nad jmény podle vzoru řeckého. To je vidět i ve sledovaném vzorku, kde většinu tvoří latinizovaná příjmení. Je však zajímavé, že se nikdy nejedná o původní latinizovaná jména, ve všech případech jde o jména upravená v 18. století odstraněním sufixu *-us* (aby získala francouzský ráz) nebo vytvořená v 18. století už rovnou podle tohoto vzoru.

Příjmení tohoto typu se ve vzorku objevilo 49 a lze je členit následujícím způsobem:

- se sufixem *-én*: *Rosén, Lindén, Norén, Franzén, Rydén, Thorén, Andrén, Lidén, Widén, Nylén, Dahlén, Wallén*
- se sufixem *-in*: *Lundin, Wallin, Nordin, Melin, Sundin, Sjödin, Molin, Hedin, Dahlin, Levin, Westin, Sahlin, Sandin, Bodin, Hallin, Vallin, Brodin, Vestin, Landin, Edin, Thulin, Ahlin, Juhlin, Flodin, Selin*
- se sufixem *-lin*: *Sjölin, Brolin, Norlin, Bolin, Bohlin*
- se sufixem *-ell*: *Lindell, Lundell, Sandell, Forsell, Sundell*
- se sufixem *-ander*: *Melander, Olander*

4.4.4 Vojenská příjmení

Jak bylo řečeno výše, rozeznat vojenská příjmení od příjmení jiného typu je mnohdy nemožné, protože jako vojenská mohla sloužit i klasická složená měšťanská příjmení. Přesto jsem se rozhodla tuto skupinu vyčlenit, a to kvůli dalším příjmením, která do ní jistě patří. Domnívám se totiž, že právě příjmení této skupiny (samozřejmě kromě skupiny patronymických příjmení) se nejvíce podobají českým příjmením. Ta se sice vyvíjela postupně, zatímco švédská vojenská příjmení byla dávána z rozhodnutí velitelů, avšak motivace a zejména zdrojové oblasti byly při výběru jmen mnohdy podobné: Příjmení odkazovala na vlastnosti (v tomto případě zvláště vlastnosti u vojáků ceněné), vytvářela se z názvů povolání, zvířat, rostlin, věcí⁵⁹ a z místních jmen (Wahlberg, 1990, s. 462).

⁵⁹ Je třeba dodat, že zatímco jména v podobě názvů povolání, zvířat a rostlin byla v českém prostředí motivována jasnou podobností či souvislostí, v případě pojmenování vojáků těmito jmény mohla taková souvislost či podobnost zcela chybět; motivací bylo zkrátka dát vojákovi nějaké dobře zapamatovatelné jméno. Pokud jde o příjmení z názvů věcí, motivace se poměrně podobají; v případě švédských vojenských i českých příjmení existovala mezi věcí a pojmenovanou osobou nějaká souvislost, vojenská příjmení se totiž vytvářela z názvů věcí s vojenskou tematikou.

Příjmení, která se vzhledem k jejich podobě odvažují hodnotit jako vojenská, se ve vzorku vyskytlo 20 a lze je rozdělit následovně:

- z adjektiv popisujících vlastnosti: *Frisk* (zdravý), *Stark* (silný), *Flink* (mrštný), *Modig* (odvážný), *Rask* (rázný), *Ferm* (hbitý)
- ze substantiv s vojenskou tematikou: *Sköld* (štít), *Svärd* (meč), *Strid* (boj), *Blixt* (blesk), *Granath* (granát), *Ståhl* (ocel), *Lantz* (kopí), *Pihl* (šíp), *Frid* (mír), *Kling* (čepel)
- z názvů zvířat a rostlin: *Rehn* (sob), *Palm* (palma), *Nord* (sever), sem snad i *Hjort* (jelen)⁶⁰

4.4.5 Cizí příjmení

Ve Švédsku žije několikanásobně více cizinců než v Česku,⁶¹ což se pochopitelně projevuje i ve skladbě nejčastějších příjmení. Mezi příjmeními z cizích jazyků však nejsou jen taková, která se svými nositeli přišla do Švédska v posledních desetiletích, ale také příjmení dánská/norská a méně častá německá, anglická, která se do Švédska dostala v uplynulých staletích v důsledku intenzivních kontaktů mezi Švédskem a zeměmi jejich původu.

Vzorek obsahoval 33 cizích příjmení, která lze rozdělit podle výchozích jazyků následovně:

- z dánštiny:⁶² *Jensen, Hansen, Nielsen, Pedersen, Andersen, Larsen, Christensen, Olsen, Sörensen, Rasmussen, Jörgensen, Johansen, Petersen*
- z němčiny: *Möller, Schmidt*
- z angličtiny: *Smith*

⁶⁰ *Palm* a *Nord* uvádí Modéer (1964, s. 130) jako vojenská příjmení, naopak *Hjort* je podle Bryllové (Brylla, 2009, s. 45) měšťanské příjmení odvozené od obce *Hjorted*. Nevyskytuje se ale jako složka žádného složeného příjmení, proto si dovoluji ho řadit spíše mezi vojenská příjmení.

⁶¹ Ve Švédsku žilo k 31. prosinci 2013 celkem 1 533 493 obyvatel narozených v jiné zemi (http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101E/UtrikesFoddaTotNK/table/tableViewLayout1/?rxid=612d6597-3488-4f69-a559-baf95f2e4927), v Česku k témuž datu žilo 441 536 cizinců (https://www.czso.cz/documents/11292/25687697/c01R01_2013.pdf/6e2eb29d-9102-4707-ad6c-f47f27dcbc06?version=1.0). Každá země si vede jiný druh statistik, ve Švédsku je snazší získat občanství, proto se do statistiky počítají lidé narození mimo švédské území; v Česku jsou do statistik zahrnováni lidé s trvalým a přechodným pobytem, azylanti a držitelé dlouhodobých víz. Nicméně předpokládám, že čísla, která jsem získala ze stránek statistických úřadů obou zemí, odpovídají skutečnosti, protože podobná čísla se objevují ve statistice OSN (<http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/index.shtml>).

⁶² Příjmení zakončená na *-sen* považuji za nešvédská, tedy dánská nebo norská. Dánská a norská ustrnulá patronymika v současnosti vypadají stejně, proto není snadné rozhodnout, která z těchto příjmení se do Švédska dostala z Dánska a která z Norska; obě možnosti připadají v úvahu vzhledem k blízkým vztahům Švédska s oběma zeměmi. Domnívám se však, že shodná podoba norských a dánských patronymik je důsledkem dlouhotrvajícího vlivu dánštiny na norštinu, proto za výchozí jazyk patronymik zakončených na *-sen* považuji dánštinu.

- z arabštiny:⁶³ *Ali, Ahmed, Mohamed, Mohammed, Hassan, Ibrahim, Hussein, Abdi, Omar, Ahmad, Issa, Said*
- z turečtiny: *Osman*
- z mongolštiny: *Khan*⁶⁴
- z vietnamštiny: *Nguyen, Tran*
- z čínštiny: *Wang*

4.4.6 Příjmení nejasného původu

U čtyř příjmení se mi nepodařilo určit původ, a tedy ani motivaci. Domnívám se, že příjmení *Werner* pochází z německého rodného jména, snad může jít o jedno z příjmení z rodných jmen v nominativu, která se do Švédska dostala (Modéer, 1964, s. 132), ve srovnání s dalšími příjmení tohoto typu mě však zarazí jeho četnost. Podobně mě překvapuje četnost snad anglického příjmení *Hanna* a anglického či německého příjmení *Frank* (to může být zároveň vojenským jménem s významem *čestný*). Příjmení *Holst* pravděpodobně odkazuje k Holštýnsku, nedokážu však určit, zda jde o příjmení dánské, nebo německé.

⁶³ Zde opět platí, že jazykový původ příjmení a etnický původ jejich nositelů se mohou lišit. Nositelé arabských příjmení ve Švédsku pocházejí především z Iráku a Palestiny, ale také z Íránu, Afghánistánu a Bangladéše (Frändén, 2013, s. 35).

⁶⁴ Příjmení *Khan* pochází z mongolštiny, ale rozšířilo se do íránských jazyků a jeho nositelé přišli do Švédska především z Pákistánu, Indie a Bangladéše (Frändén, 2013, s. 36).

5. Interpretace výsledků

5.1 Česká příjmení

Největší část 500 nejčastějších příjmení tvoří příjmení z rodných jmen, kterých se ve vzorku objevilo 166 (31,4 %). Je zřejmé, že odvozování příjmí dětí od otcova jména byl v českých zemích častý motivační typ, přestože se taková příjmí tvořila více způsoby a žádný z nich nepřevládá tak jednoznačně, jako v jiných zemích (mj. i ve Švédsku). Po nich následují příjmení inspirovaná přírodou, jichž jsem napočítala 92 (17,4 %), motivovaná nejčastěji podobností nebo souvislostí objektu apelativem označovaného s prvním nositelem příjmení; mezi nimi dominují příjmení s ptáčí tematikou, jichž je 37 (7 %). Vzorek dále obsahoval 65 příjmení (12,3 %) odvozených zpravidla od adjektiv a substantiv popisujících vlastnosti svých prvních nositelů a téměř stejný počet příjmení vytvořených od názvů jejich povolání – 62 (11,7 %). Příjmení odvozených od místních jmen označujících zpravidla místo původu nebo bydliště svých nositelů se do vzorku dostalo 48 (9,1 %). Celkem 35 příjmení (6,6 %) je odvozeno od sloves a jejich motivací je zřejmě příhoda nebo zvyk, který si okolí s prvním nositelem spojovalo. Spíše okrajové skupiny tvoří příjmení z názvů jídel a nápojů (11; 2,1 %) a z názvů věcí (7; 1,3 %), motivovaná pravděpodobně opět nějakou souvislostí mezi denotátem apelativa a prvním nositelem příjmí. Poslední skupinou, kterou pro účely této práce nedefinuji na základě motivačních typů, jsou příjmení cizího původu, jichž se ve vzorku objevilo 42 (8 %).

Můj předpoklad, že nejhojněji budou ve vzorku zastoupena příjmení z rodných jmen, se potvrdil, druhým nejčastějším typem však byla příjmení inspirovaná přírodou, nikoli příjmení podle povolání, jak jsem předpokládala.

5.2 Švédská příjmení

Jednoznačně nejrozmanitějším typem švédských příjmení se ukázala být měšťanská příjmení, v některých případech motivovaná místním jménem označujícím původ či bydliště prvního nositele, v jiných vybíraná pouze podle švédského vkusu silně zatíženého na příjmení s přírodními motivy. Celkem se takových příjmení objevilo 288 (57,6 %), přičemž 237 (47,4 %) bylo složených, 2 (0,4 %) odvozených pomocí sufixu a 49 (9,8 %) jednoduchých. Druhým nejčetnějším typem byla patronymická příjmení, jichž vzorek obsahoval 107 (21,4 %) a která jsou vytvořena ze jména otce jejich prvního nositele. Celkem 49 (9,4 %)

sledovaných příjmení vychází z učeneckých jmen, v nichž můžeme zpravidla odhalit polatinštěné (resp. pofrancouzštěné) jméno původního nositele nebo jméno obce, z níž pocházel. Dalších 20 (4 %) příjmení ze vzorku jsou pozůstatky vojenských jmen, která vojáci dostávali proto, aby je velitelé snáze rozeznali, a která se nejčastěji vztahovala k vojenským činnostem a předmětům s vojenskou tematikou. Opět poněkud samostatně stojící skupina příjmení z cizích jazyků čítá 33 zástupců (6,6 %).

Potvrdila se má hypotéza, že početně nejsilnější budou patronymika a měšťanská příjmení, avšak poněkud mě překvapil jejich vzájemný poměr. Rozhodně jsem nepředpokládala, že složených měšťanských příjmení bude dvakrát více než ustrnulých patronymik.

5.3 Komparace českých a švédských příjmení

Srovnání českých a švédských příjmení potvrdilo mou hypotézu, že nejvýznamnějším průnikem českých a švédských příjmení jsou příjmení patronymická. Jak už jsem zdůraznila, jsem si samozřejmě vědoma skutečnosti, že zatímco u švédských příjmení končících na *-son* je jejich patronymický původ jednoznačný, v případě českých příjmení od rodných jmen není motivace vždy zřejmá; v souladu s literaturou však předpokládám, že další motivační typy (např. jména po chalupě a tovaryšská jména) nehrály zásadní roli a že většina příjmení odvozených z rodných jmen jsou skutečně jména po otci, čemuž snad napovídá i častý hypokoristický a deminutivní ráz těchto příjmení.

Česká a švédská příjmení jsou si také podobná v tom, že jsou často tvořena od apelativ označujících prvky v přírodě. Motivace takových příjmení se ale v obou zemích liší. Zatímco česká přírodní příjmení se metaforicky či metonymicky vztahovala ke svým prvním nositelům, švédská příjmení zprvu vycházela z korpusu heraldických prvků, k nimž se později – už zřejmě z důvodu obliby přírodních motivů – přidávaly další neheraldické přírodní prvky. Existence dvojic příjmení jako *Růžička* a *Roos* vnucuje pravdivý dojem, že česká i švédská příjmení byla často tvořena z přírodních motivů, pánové *Růžička* a *Roos* však ke svým příjmením přišli každý za jiných okolností a z jiných důvodů.

Dalším společným rysem některých příjmení v obou zemích je to, že neodpovídají současnému pravopisu, protože vznikala v době, kdy byl pravopis neustálený a mnohem náchylnější k vlivům dialektů a jiných jazyků. To je zřejmé ze jmen *Sikora*, *Brabec*, *Skoog*, *Dahlberg* ad.

Z hlediska komparace je zajímavé na příjmeních sledovat morfologické a lexikální prvky cizích jazyků. V rámci českých i švédských příjmení bylo možné vyčlenit skupinu cizích příjmení, kterou nedefinuji na základě motivace, ale pouze na základě toho, že příjmení v ní zahrnutá pocházejí z jiného než domácího jazyka. Švédsko i české země byly po staletí v kontaktu s německy mluvícími oblastmi a důsledkem těchto politických, ekonomických a kulturních vztahů je i vliv němčiny na onymii těchto dvou zemí. Z 500 nejčastějších českých příjmení je 32 (6,4 %) německého původu, zatímco mezi švédskými příjmeními mají německý původ pouze dvě. I na původem švédských příjmeních však lze vidět vliv němčiny v morfologické a lexikální rovině, např. v sufixu *-(l)ing* a složkách *-man*, *-stedt* ve složených příjmeních. Důsledkem intenzivních kontaktů Švédska s Dánskem je 13 (2,6 %) dánských příjmení.

K cizím příjmením v češtině dále patří nezanedbatelná skupina maďarských příjmení, jejichž nositeli jsou u nás z velké části Romové (stejně jako v případě slovenského příjmení *Kováč* a řeckého příjmení *Demeter*), žádná taková příjmení se mezi 500 švédskými neobjevila. Naopak mezi nejčastějšími příjmeními v obou zemích lze najít příjmení vietnamská, která jsou důsledkem existence vietnamské diaspory. V Česku je to nejčastější vietnamské příjmení *Nguyen*, ve Švédsku ho doplňuje ještě druhé nejčastější příjmení *Tran*.⁶⁵ Do švédského vzorku se z východoasijských příjmení dostalo i nejčastější čínské příjmení *Wang*.⁶⁶

V souladu s mými předpoklady se mezi nejčastějšími švédskými příjmeními se objevilo i 14 (2,8 %) takových, která jsou důsledkem imigrace ze zemí jižní a jihozápadní Asie; mezi sledovanými českými příjmeními žádné takové není. Překvapilo mě však, že ani do jednoho ze vzorků nepronikla příjmení z jiných slovanských jazyků. V Česku jsem očekávala přinejmenším příjmení ukrajinská a ve Švédsku polská a jihoslovanská, protože v obou zemích existují nezanedbatelné menšiny obyvatel pocházejících z těchto zemí. To, že se tento stav neprojevil v nejčastějších příjmeních, může být dáno tím, že jsem pracovala se statistikami, do nichž nejsou zahrnuta příjmení cizinců, a snad i skutečností, že ve slovanských jazycích a zemích neexistují příjmení, která by dramaticky převládala nad jinými, jako je tomu např. ve Vietnamu.

⁶⁵ Je logické, že výčet příjmení, která imigranti přinášejí do své nové domoviny, odpovídá výčtu příjmení řazených podle četnosti v jejich vlasti. Stejně jako ve Vietnamu (https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_most_common_surnames_in_Asia#Vietnam), i v Česku a ve Švédsku jsou nejčastějšími vietnamskými příjmeními *Nguyen* a *Tran*.

⁶⁶ Srov. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_common_Chinese_surnames

Na závěr této části ještě uvedu jednu zajímavost, kterou jsem si uvědomila při analýze vzorků. Narazila jsem v nich na pět příjmení, která všechna vycházejí z názvu jednoho povolání v různých jazycích. Mezi českými příjmeními se objevila příjmení *Kovář*, *Kováč* a *Šmíd*, mezi švédskými *Smith* a *Schmidt*. Podobně máme také v češtině příjmení *Minařík* a *Müller* a ve švédštině *Möller*.

5.4 „To je nákej Švejda, ten se nebojí ani čerta“⁶⁷

Na závěr práce bych ráda věnovala pár slov příjmení, které je důsledkem přímého kontaktu českého a švédského živlu. Na 464. pozici mezi českými příjmeními se s 2 729 nositeli umístilo příjmení *Švejda* a *Švejdová*. Dalších 1 326 osob nosí příjmení *Švéda*, *Švéd* a *Švédová*, 171 *Švejdík* a *Švejdíková* a 54 *Švédík* a *Švédíková*. Na první pohled je zjevné, že tato jména mají co do činění se Švédy, a není těžké odhadnout, že se u nás začala objevovat v době třicetileté války, kdy obyvatelé českých zemí poprvé přišli do kontaktu s do té doby neznámými Seveřany. Před válkou je jméno *Švejda* či *Švéd* doloženo jen zcela ojediněle, od poloviny 17. století se však začíná objevovat častěji. Hebbe vyslovuje domněnku, že tradice o švédském původu prapředka rozšířená v některých rodinách, je do určité míry sekundárně vytvořená na základě příjmení samotného. Zdůrazňuje totiž, že jména *Švejda* a *Švéda* nelze zcela srovnávat se jmény *Němec*, *Polák* či *Slezák*, která také zaznamenala rozmach za třicetileté války a po ní, ovšem získávali je nejčastěji přistěhovalci z těchto zemí, zatímco příjmení *Švejda* či *Švéda* se za války a po ní označovali všichni, kdo sloužili ve švédské armádě bez ohledu na národnost, tedy i Češi, a také děti, jejichž otci byli švédští vojáci, a lidé, kteří byli nějakou dobu drženi ve švédském zajetí.⁶⁸ Rodilých Švédů, kteří v českých zemích opravdu zůstali, bylo pravděpodobně velmi málo, jednak nepochybně nebyli vítáni a jednak nebylo jejich luteránství slučitelné s dalším náboženským vývojem ve střední Evropě. Švédi sami sice z českých zemí odtáhli stejně rychle, jako do nich vpadli, památka na ně se ale uchovala v příjmeních a ve frazeologii, jak ukazuje i název této podkapitoly.

⁶⁷ Informace v této podkapitole čerpám z dizertace Pera Magnuse Hebbeho (Hebbe, 1932, s. 142–145).

⁶⁸ Podobně byli navrátilci z tureckého zajetí nazýváni *Turek* nebo *Tureček* (Rataj, 2002, s. 114).

6. Závěr

Smyslem této diplomové práce bylo srovnání českých a švédských příjmení. Nejprve jsem musela shrnout relevantní antroponomastickou terminologii a stav bádání o příjmeních. Poté jsem v teoretické kapitole popsala vývoj příjmení a definovala motivační typy, které se uplatňovaly při tvoření příjmí, jež se později ustálila v příjmení. V praktické části práce byla prezentována metoda, hypotézy a výsledky výzkumu, v němž jsem rozdělila 500 nejčastějších českých a švédských příjmení současnosti do skupin podle motivace, resp. jazykové motivace.

Poslední kapitola byla věnována intepretaci výsledků výzkumu. Mé předpoklady ohledně četnosti jednotlivých motivačních skupin se do velké míry potvrdily. Ukázalo se, že nejvíce zastoupena byla v českém vzorku příjmení vytvářená z rodných jmen a příjmení inspirovaná přírodou, podobně ve švédském vzorku byla nejpočetnější složená měšťanská příjmení s přírodními motivy a patronymická příjmení; upozornila jsem však na odlišnou motivaci českých a švédských příjmení s přírodní tematikou. Další podobnost, kterou srovnání příjmení potvrdilo, je vliv němčiny. Zatímco mezi českými příjmeními existuje poměrně mnoho příjmení německého původu, vliv němčiny na švédská příjmení je patrný spíše v morfologické rovině.

Je tedy zřejmé, že navzdory odlišnosti jazykových a kulturních kontextů srovnávaných zemí lze v jejich onymii najít i paralely. V Česku dnes příjmení považujeme za samozřejmá, zpravidla je dědíme po rodičích nebo přejímáme při sňatku a slouží nám zejména v oficiální komunikaci; mnohem více se zajímáme o rodná jména. Změny příjmení ve Švédsku možná napovídají, že se lidé nad svým příjmením zamýšlejí více, přesto i tam je v centru pozornosti především rodné jméno. Při bližším zkoumání příjmení v celé jejich rozmanitosti si však člověk uvědomí, že samozřejmá rozhodně nejsou. Naši předkové jejich důmyslnému výběru a důvtipnému tvoření totiž věnovali nesmírnou pozornost.

7. Seznam literatury

Literatura

- ANDERSSON, T. (1995a): Adelsnamn och efternamnsbyte från språkvetenskaplig synpunkt. *SAS*, 13, s. 137–149.
- ANDERSSON, T. (1995b): Svenskt efternamnsskick – quo vadis? *SAS*, 13, s. 34–46.
- ANDERSSON, T. – BRYLLA, E. (1998): *Beachman* och *Mortaigne* – prejudicerande fall för svenskt efternamnsskick? *SAS*, 16, s. 109–111.
- BENEŠ, J. (1962): *O českých příjmeních*. Praha: Nakladatelství ČSAV.
- BENEŠ, J. (1998): *Německá příjmení u Čechů 1–2*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně.
- BROŽEK, F. (1925): Co je šlechtický přídomek. *Naše řeč*, 9. Dostupné online: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=431> (navštíveno 26. 7. 2015).
- BRYLLA, E. (1995a): Sammanfattning av symposiet Svenska efternamn. *SAS*, 13, s. 47–53.
- BRYLLA, E., (1995b): Utvecklingen av svenskt släktnamnsskick under 1900-talet. In: K. Kruken, *Släktnamn i Norden*. Uppsala: Norna-Förlaget, s. 61–77.
- BRYLLA, E. (1996): Adelsnamn och efternamnsbyte. Fallet Leijoncrona. *SAS*, 14, s. 43–46.
- BRYLLA, E. (2002): *Ursäkt, hur var namnet?* Uppsala: Bombus.
- BRYLLA, E. (2009): *Andersson, Pettersson, Lundström och... Beachman. Om nordiska efternamn i sin europeiska omgivning*. Uppsala: Bombus.
- *En ny lag om personnamn. Betänkande av namnlagskommittén* (2013). Stockholm: Statens offentliga utredningar.
- ERTL, V. (1925): O původu jména Žižka. *Naše řeč*, 9. Dostupné online: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=952> (navštíveno 26. 7. 2015).
- FORSTINGER, R. (2000): Maďarská příjmení v českých zemích. In: L. Olivová-Nezbedová – R. Šrámek – M. Harvalík (eds.), *Onomastické práce 4*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 97–108.
- FRÄNDÉN, M. (2010): „Att blotta vem jag är“. *Släktnamnsskick och släktnamnsbyten hos samer i Sverige 1920–2009*. Uppsala: Uppsala universitet.
- FRÄNDÉN, M. (2013): Nittio och ett år av namninvandring. *SAS*, 31, s. 31–41.

- GILLINGSTAM, H. (1964): Den svenska adelns bruk av patronymika tillsammans med släktnamn. In: *Personnamnsstudier*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, s. 220–230.
- HALÉN, T. (1995): Adelsnamn och efternamnsbyte från juridisk synpunkt. *SAS*, 13, s. 119–126.
- HARVALÍK, M. (2009): Postavení české onomastiky v mezinárodním kontextu. In: M. Harvalík – E. Minářová – J. M. Tušková (eds.), *Teoretické a komunikační aspekty proprií*. Brno: Masarykova univerzita, s. 47–55.
- HEBBE, P. M. (1932): *Svenskarna i Böhmen och Mähren. Studier i tjeckisk folktradition och litteratur*. Uppsala: Uppsala universitet.
- JÍLEK OBERPFALCER, F. (1945): *Počestěme svá příjmení!* Praha: Zemská rada osvětová.
- KNAPPOVÁ, M. (2002): *Naše a cizí příjmení*. Liberec: TAX AZ KORT.
- KNAPPOVÁ, M. (2003): Ženská příjmení v české komunikaci. In: P. Žigo – M. Majtán (eds.), *Vlastné meno v komunikácii*. Bratislava: Veda 2003, s. 87–90.
- KNAPPOVÁ, M. (2006): *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia.
- KNAPPOVÁ, M. (2009): K evidenci příjmení v Česku v r. 2007. In: M. Harvalík – E. Minářová – J. M. Tušková (eds.), *Teoretické a komunikační aspekty proprií*. Brno: Masarykova univerzita, s. 133–141.
- KOPECKÝ, J. (2014): Přechylování příjmení v češtině jako případ jazykového managementu. *Slovo a slovesnost*, 75, č. 4.
- LEIBRING, K. (2013): En ny lag om personnamn. *SAS*, 31, s. 147–150.
- MODÉER, I. (1964): *Svenska personnamn*. Stockholm – Göteborg – Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- MOLDANOVÁ, D. (2004): *Naše příjmení*. Praha: Agentura Pankrác.
- *Namnlag* (1982:670).
- NEČAS, C. (1981): Cikánská příjmení v Československu. *Zpravodaj místopisné komise ČSAV*, 22, s. 36–69.
- PLESKALOVÁ, J. (2011): *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000–2010*. Brno: Host, Masarykova univerzita.
- RATAJ, T. (2002): *České země ve stínu pŕlmměsíce. Obraz Turka v raně novověké literatuře z českých zemí*. Praha: Scriptorium.

- RYMAN, L. (2001): Broman och Drakenberg. Om nybildning av tvåledade svenska släktnamn under stormaktiden. In: H. Harling-Kranck (ed.), *Namn i en föränderlig värld*, Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland, s. 271–281.
- RYMAN, L. (2002): *Salanus, Tunström och Sporrang. Tillnamnsbruk och framväxten av släktnamn i Uppland*. Umeå: Umeå universitet.
- SVOBODA, J. (1957): K původu a výkladu českých příjmení. *Naše řeč*, 40. Dostupné online: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4568> (navštíveno 26. 7. 2015).
- SVOBODA, J. (1964): *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha: Nakladatelství ČSAV.
- SVOBODOVÁ, D. (2010): Ženské podoby nečeských příjmení. In: J. David – M. Čornejová – M. Harvalík (eds.), *Mnohotvárnost a specifčnost onomastiky*. Ostrava – Praha: Ostravská univerzita v Ostravě – Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 454–461.
- ŠIMŮNEK, R. (2005): Rodová jména, příjmení a rodové tradice české šlechty v pozdním středověku. *Acta onomastica*, 46, s. 116–142.
- ŠKVRŇÁK, J. (2011): *První vrstva šlechtických predikátů na jihozápadní Moravě ve vztahu k sídlům*. Bakalářská práce, Brno: Masarykova univerzita.
- THORS, C.-E. (1983): Några ord om termen släktnamn och dess synonymer. In: G. Hallberg – S. Isaksson – B. Pamp (eds.), *Personnamnsterminologi*. Lund: Dialekt- och ortnamnsarkivet.
- UTTERSTRÖM, G. (1982): Tvåledade svenska adelsnamn under stormaktstiden. In: S. Fries (eds.), *Fem artiklar om personnamn*. Umeå: Umeå universitet.
- UTTERSTRÖM, G. (1987): Roth och Berg, Moberg och Bergroth, så varför inte Morot som släktnamn? In: G. Hallberg – S. Isaksson – B. Pamp (eds.), *Nionde nordiska namnforskarkongressen*. Lund: Dialekt- och ortnamnsarkivet, s. 237–243.
- UTTERSTRÖM, G. (1995): Släktnamn i Sverige för hög och för låg. En historisk betraktelse. In: K. Kruken (ed.), *Slektsnamn i Norden*. Uppsala: Norna-förlaget, s. 53–60.
- UTTERSTRÖM, G. (2000): Svenska adelsnamn – uppkomst och utveckling. *SAS*, 18, 25–63.
- WAHLBERG, M. (1990): Swedish soldiers' names. E. M. Närhi (ed.), *Proceedings of the XVIIth international congress of onomastic sciences*. Helsinki: University of Helsinki, s. 460–467.
- WIKSTRÖM, L. (1995): Adelsnamn och efternamnsbyte från Riddarhusets synpunkt. *SAS*, 13, s. 127–136.

- *Zákon o matrikách, jménu a příjmení – č. 301/2000 Sb.*

Elektronické zdroje

- Statistiky o jménech a příjmeních v Česku (navštíveno 26. 7. 2015):
<http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>
- Statistiky o jménech a příjmeních ve Švédsku (navštíveno 26. 7. 2015):
http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Amnesovergripande-statistik/Namnstatistik/30903/Namnsok/
- Statistiky o příjmeních ve Velké Británii (navštíveno 26. 7. 2015):
<http://surname.sofeminine.co.uk/w/surnames/most-common-surnames-in-great-britain.htm>
- Seznam nejčastějších příjmení ve Vietnamu (navštíveno 26. 7. 2015):
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_most_common_surnames_in_Asia#Vietnam
- Seznam nejčastějších příjmení v Číně (navštíveno 26. 7. 2015):
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_common_Chinese_surnames
- Informace o možnostech změny příjmení ve Švédsku (navštíveno 26. 7. 2015):
<https://www.prv.se/sv/vara-tjanster/personnamn/byta-personnamn/byta-efternamn/>
- Statistiky k počtu cizinců v Česku (navštíveno 26. 7. 2015):
<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>
https://www.czso.cz/documents/11292/25687697/c01R01_2013.pdf/6e2eb29d-9102-4707-ad6c-f47f27dcbc06?version=1.0
- Statistiky k počtu cizinců ve Švédsku (navštíveno 26. 7. 2015):
http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101E/UtrikesFoddaTotNK/table/tableViewLayout1/?rxid=612d6597-3488-4f69-a559-baf95f2e4927
- Statistiky OSN k počtu cizinců v jednotlivých zemích (navštíveno 26. 7. 2015):
<http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/index.shtml>
- Média o četnosti příjmení Nguyen (navštíveno 26. 7. 2015):
http://zpravy.idnes.cz/devatym-nejcastejsim-prijmenim-v-cesku-je-nguyen-fbw-/domaci.aspx?c=A110608_131133_domaci_jj
- Média o změně příjmení v Česku (navštíveno 26. 7. 2015):

http://brno.idnes.cz/manzele-jedinecni-ze-znojma-dpi-/brno-zpravy.aspx?c=A140923_2101878_brno-zpravy_daj

8. Přílohy

8.1 Pět set nejčastějších českých a švédských příjmení

	Příjmení	Počet nositelů		Příjmení	Počet nositelů
1.	NOVÁK, NOVÁKOVÁ	68810	1.	JOHANSSON	244414
2.	SVOBODA, SVOBODOVÁ	51408	2.	ANDERSSON	244009
3.	NOVOTNÝ, NOVOTNÁ	49297	3.	KARLSSON	184730
4.	DVOŘÁK, DVOŘÁKOVÁ	45417	4.	NILSSON	166602
5.	ČERNÝ, ČERNÁ	36102	5.	ERIKSSON	133779
6.	PROCHÁZKA, PROCHÁZKOVÁ	32374	6.	LARSSON	121289
7.	KUČERA, KUČEROVÁ	30830	7.	OLSSON	105225
8.	VESELÝ, VESELÁ	26396	8.	PERSSON	103830
9.	HORÁK, HORÁKOVÁ	24714	9.	SVENSSON	98219
10.	NĚMEC, NĚMCOVÁ	22626	10.	GUSTAFSSON	69683
11.	MAREK, MARKOVÁ	22348	11.	PETTERSSON	62516
12.	POSPÍŠIL, POSPÍŠILOVÁ	21784	12.	JONSSON	55741
13.	POKORNÝ, POKORNÁ	21762	13.	JANSSON	47722
14.	HÁJEK, HÁJKOVÁ	20821	14.	HANSSON	42347
15.	KRÁL, KRÁLOVÁ	20374	15.	BENGTSSON	33091
16.	JELÍNEK, JELÍNKOVÁ	20107	16.	JÖNSSON	31291
17.	RŮŽIČKA, RŮŽIČKOVÁ	19542	17.	CARLSSON	29860
18.	BENEŠ, BENEŠOVÁ	19279	18.	PETERSSON	28830
19.	FIALA, FIALOVÁ	18679	19.	LINDBERG	27411
20.	SEDLÁČEK, SEDLÁČKOVÁ	18115	20.	MAGNUSSON	26134
21.	DOLEŽAL, DOLEŽALOVÁ	17888	21.	LINDSTRÖM	25001
22.	ZEMAN, ZEMANOVÁ	17778	22.	GUSTAVSSON	24627
23.	KOLÁŘ, KOLÁŘOVÁ	17099	23.	OLOFSSON	24152
24.	KREJČÍ, KREJČOVÁ	17088	24.	LINDGREN	22869
25.	NAVRÁTIL, NAVRÁTILOVÁ	16588	25.	AXELSSON	22146

26.	ČERMÁK, ČERMÁKOVÁ	16341	26.	BERGSTRÖM	21221
27.	VANĚK, VAŇKOVÁ	15458	27.	LUNDBERG	21123
28.	URBAN, URBANOVÁ	15393	28.	LUNDGREN	20546
29.	KRATOCHVÍL, KRATOCHVÍLOVÁ	14694	29.	JAKOBSSON	20369
30.	BLAŽEK, BLAŽKOVÁ	14663	30.	BERG	19965
31.	KŘÍŽ, KŘÍŽOVÁ	14554	31.	BERGLUND	19205
32.	KOPECKÝ, KOPECKÁ	14248	32.	FREDRIKSSON	17770
33.	KOVÁŘ, KOVÁŘOVÁ	14181	33.	SANDBERG	17729
34.	BARTOŠ, BARTOŠOVÁ	14014	34.	MATTSSON	17656
35.	VLČEK, VLČKOVÁ	13977	35.	HENRIKSSON	16678
36.	POLÁK, POLÁKOVÁ	13937	36.	SJÖBERG	16414
37.	ŠIMEK, ŠIMKOVÁ	13696	37.	FORSBERG	16367
38.	KONEČNÝ, KONEČNÁ	13633	38.	LINDQVIST	15906
39.	MUSIL, MUSILOVÁ	13586	39.	LIND	15738
40.	MALÝ, MALÁ	13419	40.	ENGSTRÖM	15478
41.	ČECH, ČECHOVÁ	13150	41.	DANIELSSON	15129
42.	ŠTĚPÁNEK, ŠTĚPÁNKOVÁ	13064	42.	HÅKANSSON	15122
43.	STANĚK, STAŇKOVÁ	13049	43.	EKLUND	15120
44.	HOLUB, HOLUBOVÁ	13021	44.	LUNDIN	15100
45.	KADLEC, KADLECOVÁ	12876	45.	HOLM	14294
46.	DOSTÁL, DOSTÁLOVÁ	12772	46.	GUNNARSSON	14293
47.	ŠŤASTNÝ, ŠŤASTNÁ	12587	47.	BERGMAN	14001
48.	SOUKUP, SOUKUPOVÁ	12407	48.	SAMUELSSON	13930
49.	MAREŠ, MAREŠOVÁ	12224	49.	FRANSSON	13740
50.	SÝKORA, SÝKOROVÁ	11948	50.	JOHNSSON	13425
51.	MORAVEC, MORAVCOVÁ	11914	51.	NYSTRÖM	13317
52.	TICHÝ, TICHÁ	11799	52.	LUNDQVIST	13277
53.	VALENTA, VALENTOVÁ	11725	53.	HOLMBERG	13191

54.	VÁVRA, VÁVROVÁ	11590	54.	BJÖRK	13018
55.	MATOUŠEK, MATOUŠKOVÁ	11423	55.	ARVIDSSON	12932
56.	ŘÍHA, ŘÍHOVÁ	11379	56.	WALLIN	12729
57.	BLÁHA, BLÁHOVÁ	11313	57.	SÖDERBERG	12625
58.	ŠEVČÍK, ŠEVČÍKOVÁ	11057	58.	NYBERG	12613
59.	BUREŠ, BUREŠOVÁ	11022	59.	ISAKSSON	12606
60.	HRUŠKA, HRUŠKOVÁ	10679	60.	MÅRTENSSON	12217
61.	MAŠEK, MAŠKOVÁ	10664	61.	NORDSTRÖM	12148
62.	PAVLÍK, PAVLÍKOVÁ	10631	62.	LUNDSTRÖM	11944
63.	DUŠEK, DUŠKOVÁ	10600	63.	ELIASSON	11450
64.	JANDA, JANDOVÁ	10541	64.	BJÖRKLUND	11354
65.	HAVLÍČEK, HAVLÍČKOVÁ	10468	65.	BERGGREN	11160
66.	HRUBÝ, HRUBÁ	10463	66.	SANDSTRÖM	10811
67.	MACH, MACHOVÁ	10235	67.	NORDIN	10732
68.	BERAN, BERANOVÁ	9878	68.	ALI	10673
69.	LIŠKA, LIŠKOVÁ	9834	69.	STRÖM	10571
70.	BEDNÁŘ, BEDNÁŘOVÁ	9800	70.	ÅBERG	10436
71.	TOMAN, TOMANOVÁ	9751	71.	HERMANSSON	10356
72.	VACEK, VACKOVÁ	9718	72.	EKSTRÖM	10291
73.	VÍTEK, VÍTKOVÁ	9690	73.	HOLMGREN	10211
74.	ŽÁK, ŽÁKOVÁ	9689	74.	SUNDBERG	10028
75.	MACHÁČEK, MACHÁČKOVÁ	9673	75.	HEDLUND	10016
76.	BÁRTA, BÁRTOVÁ	9648	76.	SJÖGREN	9758
77.	ŠMÍD, ŠMÍDOVÁ	9594	77.	DAHLBERG	9434
78.	TŮMA, TŮMOVÁ	9572	78.	MARTINSSON	9386
79.	KAŠPAR, KAŠPAROVÁ	9509	79.	ÖBERG	9271
80.	MÜLLER, MÜLLEROVÁ	9506	80.	MÅNSSON	9202
81.	SEDLÁK, SEDLÁKOVÁ	9462	81.	STRÖMBERG	9084
82.	STEJSKAL, STEJSKALOVÁ	9350	82.	HELLSTRÖM	9069

83.	JAROŠ, JAROŠOVÁ	9331	83.	ABRAHAMSSON	9023
84.	ŠVEC, ŠVECOVÁ	9318	84.	BLOM	8962
85.	BÍLEK, BÍLKOVÁ	8969	85.	BLOMQVIST	8877
86.	JEŽEK, JEŽKOVÁ	8957	86.	EK	8871
87.	SLAVÍK, SLAVÍKOVÁ	8943	87.	ÅKESSON	8860
88.	STRNAD, STRNADOVÁ	8910	88.	NORBERG	8806
89.	FIŠER, FIŠEROVÁ	8889	89.	SUNDSTRÖM	8752
90.	NĚMEČEK, NĚMEČKOVÁ	8888	90.	JONASSON	8738
91.	HORVÁTH, HORVÁTHOVÁ	8700	91.	LINDHOLM	8690
92.	MATĚJKA, MATĚJKOVÁ	8681	92.	ÅSTRÖM	8636
93.	BERÁNEK, BERÁNKOVÁ	8648	93.	ANDREASSON	8575
94.	KRAUS, KRAUSOVÁ	8611	94.	FALK	8571
95.	HORÁČEK, HORÁČKOVÁ	8604	95.	LÖFGREN	8505
96.	BROŽ, BROŽOVÁ	8402	96.	SÖDERSTRÖM	8374
97.	TESAŘ, TESAŘOVÁ	8367	97.	IVARSSON	8334
98.	KUBÍČEK, KUBÍČKOVÁ	8322	98.	DAHL	8326
99.	HAVEL, HAVLOVÁ	8154	99.	NYMAN	8314
100.	PROKOP, PROKOPOVÁ	8079	100.	JENSEN	8290
101.	KLÍMA, KLÍMOVÁ	8024	101.	BERGQVIST	8227
102.	PETR, PETROVÁ	7972	102.	GÖRANSSON	8221
103.	PAVLÍČEK, PAVLÍČKOVÁ	7931	103.	LUND	8186
104.	HAVLÍK, HAVLÍKOVÁ	7923	104.	AHMED	8023
105.	SUCHÝ, SUCHÁ	7863	105.	HANSEN	7985
106.	JANEČEK, JANEČKOVÁ	7842	106.	MÖLLER	7895
107.	KOHOUT, KOHOUTOVÁ	7740	107.	PALM	7796
108.	ŠULC, ŠULCOVÁ	7730	108.	BORG	7766
109.	ČÍŽEK, ČÍŽKOVÁ	7704	109.	ENGLUND	7723
110.	PEŠEK, PEŠKOVÁ	7662	110.	HALLBERG	7679
111.	JANOUSEK, JANOUŠKOVÁ	7640	111.	JOSEFSSON	7676

112.	SOUČEK, SOUČKOVÁ	7625	112.	DAVIDSSON	7640
113.	ŠPAČEK, ŠPAČKOVÁ	7566	113.	OTTOSSON	7575
114.	STRAKA, STRAKOVÁ	7563	114.	LINDBLOM	7572
115.	RICHTER, RICHTEROVÁ	7553	115.	SJÖSTRÖM	7532
116.	JEDLIČKA, JEDLIČKOVÁ	7365	116.	BOSTRÖM	7449
117.	KOVAŘÍK, KOVAŘÍKOVÁ	7339	117.	SÖDERLUND	7437
118.	URBÁNEK, URBÁNKOVÁ	7324	118.	ROSÉN	7423
119.	KOZÁK, KOZÁKOVÁ	7315	119.	EKMAN	7389
120.	TOMÁŠEK, TOMÁŠKOVÁ	7303	120.	ADOLFSSON	7351
121.	HAVELKA, HAVELKOVÁ	7291	121.	BÄCKSTRÖM	7284
122.	ZAPLETAL, ZAPLETALOVÁ	7266	122.	LINDAHL	7249
123.	ADÁMEK, ADÁMKOVÁ	7265	123.	STENBERG	7248
124.	FILIP, FILIPOVÁ	7251	124.	BÖRJESSON	7198
125.	HANÁK, HANÁKOVÁ	7233	125.	NYGREN	7174
126.	JEŘÁBEK, JEŘÁBKOVÁ	7173	126.	STRAND	7161
127.	HLAVÁČEK, HLAVÁČKOVÁ	7149	127.	FRIBERG	7146
128.	DANĚK, DAŇKOVÁ	7106	128.	HEDBERG	7136
129.	MRÁZEK, MRÁZKOVÁ	7105	129.	HOLMSTRÖM	7122
130.	VRBA, VRBOVÁ	7074	130.	HÖGLUND	7078
131.	ČERVENKA, ČERVENKOVÁ	7071	131.	SKOGLUND	7047
132.	PŘIBYL, PŘIBYLOVÁ	7026	132.	BJÖRKMAN	6845
133.	ŠTĚPÁN, ŠTĚPÁNOVÁ	6938	133.	STRANDBERG	6821
134.	STEHLÍK, STEHLÍKOVÁ	6885	134.	NIELSEN	6735
135.	MÁLEK, MÁLKOVÁ	6851	135.	ERLANDSSON	6717
136.	BENDA, BENDOVÁ	6771	136.	MOHAMED	6683
137.	KUBÍK, KUBÍKOVÁ	6766	137.	LINDÉN	6508
138.	HOLÝ, HOLÁ	6758	138.	JOHANNESSON	6502
139.	HLADÍK, HLADÍKOVÁ	6689	139.	MALM	6474
140.	HRDLIČKA, HRDLIČKOVÁ	6592	140.	EDLUND	6404

141.	PAVELKA, PAVELKOVÁ	6591	141.	WIKSTRÖM	6397
142.	DVOŘÁČEK, DVOŘÁČKOVÁ	6578	142.	VIKLUND	6383
143.	VLK, VLKOVÁ	6568	143.	ARONSSON	6338
144.	LINHART, LINHARTOVÁ	6534	144.	HAGLUND	6312
145.	NOVÝ, NOVÁ	6502	145.	CLAESSON	6289
146.	ADAMEC, ADAMCOVÁ	6485	146.	VIKSTRÖM	6218
147.	KOČÍ, KOČOVÁ	6466	147.	MOBERG	6150
148.	VOLF, VOLFOVÁ	6429	148.	ROOS	6132
149.	KLIMEŠ, KLIMEŠOVÁ	6424	149.	LILJA	6129
150.	MICHÁLEK, MICHÁLKOVÁ	6412	150.	NORÉN	6112
151.	ŠINDELÁŘ, ŠINDELÁŘOVÁ	6411	151.	DAHLGREN	6076
152.	KOVÁČ, KOVÁČOVÁ	6410	152.	ÖSTLUND	6044
153.	ŠRÁMEK, ŠRÁMKOVÁ	6389	153.	FRANZÉN	6032
154.	ŘEHÁK, ŘEHÁKOVÁ	6325	154.	MELIN	6031
155.	HLAVÁČ, HLAVÁČOVÁ	6308	155.	KNUTSSON	5955
156.	VÁŇA, VÁŇOVÁ	6282	156.	DAHLSTRÖM	5880
157.	ZELENKA, ZELENKOVÁ	6262	157.	HASSAN	5878
158.	BRABEC, BRABCOVÁ	6256	158.	HOLMQVIST	5838
159.	VRÁNA, VRÁNOVÁ	6208	159.	SUNDQVIST	5831
160.	BŘEZINA, BŘEZINOVÁ	6185	160.	HÖGBERG	5789
161.	KRÁTKÝ, KRÁTKÁ	6183	161.	BLOMBERG	5787
162.	DAVID, DAVIDOVÁ	6166	162.	PÅLSSON	5766
163.	JÍLEK, JÍLKOVÁ	6115	163.	ALM	5674
164.	MACEK, MACKOVÁ	6103	164.	ÖHMAN	5661
165.	KOŘÍNEK, KOŘÍNKOVÁ	6077	165.	OSKARSSON	5601
166.	POLÁŠEK, POLÁŠKOVÁ	6073	166.	LINDELL	5525
167.	ŘEZNÍČEK, ŘEZNÍČKOVÁ	6053	167.	SUNDIN	5522
168.	TUREK, TURKOVÁ	6050	168.	OLAUSSON	5499
169.	SLÁMA, SLÁMOVÁ	6025	169.	HEDMAN	5434

170.	SUCHÁNEK, SUCHÁNKOVÁ	5999	170.	ERICSSON	5405
171.	MARTÍNEK, MARTÍNKOVÁ	5985	171.	LUNDMARK	5378
172.	TRNKA, TRNKOVÁ	5962	172.	NORD	5348
173.	CHARVÁT, CHARVÁTOVÁ	5932	173.	SJÖDIN	5317
174.	DUFEK, DUFKOVÁ	5931	174.	HEDSTRÖM	5313
175.	STRÁNSKÝ, STRÁNSKÁ	5929	175.	SKÖLD	5188
176.	NOVÁČEK, NOVÁČKOVÁ	5908	176.	BOMAN	5155
177.	PTÁČEK, PTÁČKOVÁ	5849	177.	MOLIN	5128
178.	DLOUHÝ, DLOUHÁ	5807	178.	IBRAHIM	5112
179.	ČAPEK, ČAPKOVÁ	5793	179.	HAGSTRÖM	5109
180.	ŠÍMA, ŠÍMOVÁ	5748	180.	SVÄRD	5108
181.	LUKEŠ, LUKEŠOVÁ	5716	181.	LINDBLAD	5100
182.	BURIAN, BURIANOVÁ	5716	182.	STÅHL	5065
183.	DOHNAL, DOHNALOVÁ	5709	183.	LJUNGBERG	5058
184.	SLÁDEK, SLÁDKOVÁ	5685	184.	PEDERSEN	5027
185.	MALÍK, MALÍKOVÁ	5678	185.	PAULSSON	5014
186.	HOLEČEK, HOLEČKOVÁ	5642	186.	LINDER	4965
187.	VAŠÍČEK, VAŠÍČKOVÁ	5607	187.	LJUNG	4959
188.	HOŠEK, HOŠKOVÁ	5603	188.	NÄSLUND	4929
189.	HANUŠ, HANUŠOVÁ	5584	189.	EKBERG	4893
190.	KROUPA, KROUPOVÁ	5565	190.	WIKLUND	4888
191.	ŠVARC, ŠVARCOVÁ	5523	191.	MALMBERG	4862
192.	POLÁČEK, POLÁČKOVÁ	5514	192.	ÅGREN	4809
193.	GREGOR, GREGOROVÁ	5496	193.	HELLBERG	4788
194.	SOBOTKA, SOBOTKOVÁ	5492	194.	NORMAN	4639
195.	ŠEBESTA, ŠEBESTOVÁ	5486	195.	LINDKVIST	4638
196.	NOSEK, NOSKOVÁ	5449	196.	ASPLUND	4589
197.	KOMÁREK, KOMÁRKOVÁ	5447	197.	JACOBSSON	4584
198.	VODIČKA, VODIČKOVÁ	5426	198.	WAHLSTRÖM	4581

199.	KUBÁT, KUBÁTOVÁ	5415	199.	TÖRNQVIST	4567
200.	VÁLEK, VÁLKOVÁ	5354	200.	BERNTSSON	4564
201.	VLACH, VLACHOVÁ	5328	201.	BRANDT	4535
202.	FOJTÍK, FOJTÍKOVÁ	5277	202.	HJALMARSSON	4534
203.	MRÁZ, MRÁZOVÁ	5255	203.	OHLSSON	4527
204.	ŠEDIVÝ, ŠEDIVÁ	5233	204.	LUNDKVIST	4491
205.	PROKEŠ, PROKEŠOVÁ	5219	205.	HEDIN	4468
206.	SMETANA, SMETANOVÁ	5189	206.	AUGUSTSSON	4463
207.	SLEZÁK, SLEZÁKOVÁ	5161	207.	ANDERSEN	4460
208.	ZAJÍČEK, ZAJÍČKOVÁ	5142	208.	FORSLUND	4436
209.	KALINA, KALINOVÁ	5113	209.	DAHLIN	4415
210.	KUCHAR, KUCHAROVÁ	5112	210.	LINDH	4403
211.	ŽÁČEK, ŽÁČKOVÁ	5090	211.	FORS	4396
212.	CHALOUPKA, CHALOUPKOVÁ	5071	212.	EDSTRÖM	4328
213.	SIKORA, SIKOROVÁ	5033	213.	ÖSTERBERG	4314
214.	STARÝ, STARÁ	4997	214.	HÄGGLUND	4283
215.	KARÁSEK, KARÁSKOVÁ	4997	215.	AHLSTRÖM	4274
216.	KOPŘIVA, KOPŘIVOVÁ	4970	216.	KRISTIANSSON	4249
217.	KOUDELKA, KOUDELKOVÁ	4928	217.	FRISK	4223
218.	PŘIKRYL, PŘIKRYLOVÁ	4906	218.	TORSTENSSON	4212
219.	BARTOŇ, BARTOŇOVÁ	4903	219.	MARKLUND	4204
220.	BURDA, BURDOVÁ	4889	220.	WESTERLUND	4175
221.	ČERVENÝ, ČERVENÁ	4872	221.	WIBERG	4150
222.	VONDRÁČEK, VONDRÁČKOVÁ	4824	222.	ALFREDSSON	4139
223.	MIKEŠ, MIKEŠOVÁ	4824	223.	GRAHN	4123
224.	MAJER, MAJEROVÁ	4818	224.	HALL	4101
225.	PÁNEK, PÁNKOVÁ	4784	225.	HUSSEIN	4101
226.	VLASÁK, VLASÁKOVÁ	4777	226.	NIKlasson	4090

227.	TOMEK, TOMKOVÁ	4775	227.	WESTERBERG	4072
228.	HOFMAN, HOFMANOVÁ	4761	228.	BACKMAN	4050
229.	BOHÁČ, BOHÁČOVÁ	4745	229.	LINDVALL	4050
230.	ONDRÁČEK, ONDRÁČKOVÁ	4744	230.	BERTILSSON	4045
231.	ŠTĚRBA, ŠTĚRBOVÁ	4742	231.	LÖVGREN	4018
232.	HORKÝ, HORKÁ	4729	232.	NORDQVIST	4015
233.	DUDA, DUDOVÁ	4710	233.	BÄCKMAN	3996
234.	ADAM, ADAMOVÁ	4683	234.	LARSEN	3985
235.	VÁCLAVÍK, VÁCLAVÍKOVÁ	4680	235.	DAHLQVIST	3966
236.	KOCOUREK, KOCOURKOVÁ	4653	236.	BYSTRÖM	3959
237.	DOLEŽEL, DOLEŽELOVÁ	4633	237.	NORDLUND	3952
238.	PETŘÍK, PETŘÍKOVÁ	4628	238.	ALEXANDERSSON	3943
239.	ŠEBEK, ŠEBKOVÁ	4628	239.	HAGBERG	3915
240.	KOUBA, KOUBOVÁ	4621	240.	FORSMAN	3887
241.	BAUER, BAUEROVÁ	4575	241.	LJUNGGREN	3866
242.	JINDRA, JINDROVÁ	4565	242.	WESTMAN	3849
243.	DIVIŠ, DIVIŠOVÁ	4545	243.	HJELM	3848
244.	RADA, RADOVÁ	4537	244.	EDVARDSSON	3842
245.	BALÁŽ, BALÁŽOVÁ	4536	245.	SIMONSSON	3835
246.	CHALUPA, CHALUPOVÁ	4528	246.	KARLSTRÖM	3825
247.	ZAJÍC, ZAJÍCOVÁ	4508	247.	NGUYEN	3813
248.	JIRÁSEK, JIRÁSKOVÁ	4498	248.	MALMSTRÖM	3810
249.	TRÁVNÍČEK, TRÁVNÍČKOVÁ	4484	249.	SKOG	3799
250.	COUFAL, COUFALOVÁ	4477	250.	SJÖSTRAND	3794
251.	VEČEŘA, VEČEŘOVÁ	4474	251.	LEVIN	3793
252.	UHLÍŘ, UHLÍŘOVÁ	4459	252.	LENNARTSSON	3770
253.	KUNC, KUNCOVÁ	4453	253.	KLASSON	3748
254.	ZAHRADNÍK, ZAHRADNÍKOVÁ	4451	254.	SJÖBLOM	3744
255.	KVAPIL, KVAPILOVÁ	4442	255.	ÖSTMAN	3723

256.	MINAŘÍK, MINAŘÍKOVÁ	4433	256.	GRANBERG	3718
257.	VAŠEK, VAŠKOVÁ	4396	257.	KJELLBERG	3717
258.	ZAVADIL, ZAVADILOVÁ	4392	258.	HAGMAN	3689
259.	HAVRÁNEK, HAVRÁNKOVÁ	4382	259.	AHLBERG	3685
260.	KULHÁNEK, KULHÁNKOVÁ	4372	260.	BACKLUND	3673
261.	SKÁLA, SKÁLOVÁ	4336	261.	RYDBERG	3671
262.	ČEJKA, ČEJKOVÁ	4274	262.	HELLMAN	3669
263.	SIVÁK, SIVÁKOVÁ	4273	263.	BERGKVIST	3636
264.	HOVORKA, HOVORKOVÁ	4269	264.	AHLGREN	3636
265.	BÍLÝ, BÍLÁ	4246	265.	EMANUELSSON	3619
266.	MAREČEK, MAREČKOVÁ	4200	266.	SJÖHOLM	3600
267.	ŠKODA, ŠKODOVÁ	4200	267.	ALMQVIST	3565
268.	PECH, PECHOVÁ	4200	268.	SVEDBERG	3546
269.	VANÍČEK, VANÍČKOVÁ	4193	269.	HALLGREN	3538
270.	SMEJKAL, SMEJKALOVÁ	4181	270.	ROSENGREN	3527
271.	KŘIVÁNEK, KŘIVÁNKOVÁ	4175	271.	HOLGERSSON	3523
272.	ŽIŽKA, ŽIŽKOVÁ	4163	272.	MOHAMMED	3486
273.	PETERKA, PETERKOVÁ	4162	273.	EKHOLM	3475
274.	BARTÁK, BARTÁKOVÁ	4132	274.	PALMQVIST	3461
275.	FORMÁNEK, FORMÁNKOVÁ	4132	275.	LUNDELL	3421
276.	BERKA, BERKOVÁ	4118	276.	BÄCK	3421
277.	HUDEC, HUDCOVÁ	4115	277.	HELLGREN	3420
278.	LUKÁŠ, LUKÁŠOVÁ	4115	278.	ANTONSSON	3419
279.	ŘEZÁČ, ŘEZÁČOVÁ	4109	279.	ENGMAN	3412
280.	DRÁBEK, DRÁBKOVÁ	4102	280.	WESTIN	3388
281.	FRANC, FRANCOVÁ	4086	281.	ÅKERLUND	3386
282.	UHER, UHROVÁ	4083	282.	HAMMAR	3375
283.	ZATLOUKAL, ZATLOUKALOVÁ	4072	283.	BROBERG	3370

284.	MELICHAR, MELICHAROVÁ	4057	284.	LANTZ	3367
285.	KOCIÁN, KOCIÁNOVÁ	4054	285.	KRANTZ	3358
286.	MARTINEK, MARTINKOVÁ	4049	286.	SALOMONSSON	3356
287.	TUČEK, TUČKOVÁ	4046	287.	ERICSON	3356
288.	HAMPL, HAMPLOVÁ	4040	288.	SAHLIN	3351
289.	SKLENÁŘ, SKLENÁŘOVÁ	4012	289.	ABDI	3351
290.	TROJAN, TROJANOVÁ	4010	290.	SANDIN	3350
291.	ŠIMON, ŠIMONOVÁ	4001	291.	HÄGG	3349
292.	HUBÁČEK, HUBÁČKOVÁ	3997	292.	WAHLBERG	3333
293.	ČERVINKA, ČERVINKOVÁ	3993	293.	RYDÉN	3332
294.	KUBEŠ, KUBEŠOVÁ	3961	294.	LINDMARK	3307
295.	HANZLÍK, HANZLÍKOVÁ	3961	295.	NORDGREN	3292
296.	VÁCHA, VÁCHOVÁ	3951	296.	CHRISTENSEN	3290
297.	LANGER, LANGEROVÁ	3943	297.	THORÉN	3284
298.	DOBEŠ, DOBEŠOVÁ	3935	298.	MALMQVIST	3283
299.	KOUTNÝ, KOUTNÁ	3935	299.	HULT	3275
300.	KŘÍŽEK, KŘÍŽKOVÁ	3932	300.	WALL	3240
301.	PELIKÁN, PELIKÁNOVÁ	3924	301.	STRID	3222
302.	BALOG, BALOGOVÁ	3890	302.	SVANBERG	3219
303.	HRADIL, HRADILOVÁ	3889	303.	WESTBERG	3191
304.	NEUMANN, NEUMANNOVÁ	3889	304.	EKSTRAND	3163
305.	KUPKA, KUPKOVÁ	3886	305.	SJÖLUND	3162
306.	NEČAS, NEČASOVÁ	3872	306.	MALMGREN	3151
307.	MORÁVEK, MORÁVKOVÁ	3851	307.	SVAHN	3141
308.	SMOLÍK, SMOLÍKOVÁ	3818	308.	GABRIELSSON	3137
309.	ČERVEŇÁK, ČERVEŇÁKOVÁ	3794	309.	HULTGREN	3134
310.	KOS, KOSOVÁ	3789	310.	HULTMAN	3102
311.	JANÍK, JANÍKOVÁ	3783	311.	NYLANDER	3102
312.	VEVERKA, VEVERKOVÁ	3783	312.	ANDRÉN	3102

313.	KOZEL, KOZLOVÁ	3778	313.	BROMAN	3091
314.	MARTINEC, MARTINCOVÁ	3776	314.	HENNINGSSON	3077
315.	VÍT, VÍTOVÁ	3775	315.	BLOMGREN	3076
316.	KUBÍN, KUBÍNOVÁ	3756	316.	VILHELMSSON	3071
317.	KOŠTÁL, KOŠTÁLOVÁ	3756	317.	KARLBERG	3041
318.	POPELKA, POPELKOVÁ	3755	318.	ENGDAHL	3036
319.	ŠUBRT, ŠUBRTOVÁ	3746	319.	JEPPSSON	3030
320.	GÁBOR, GÁBOROVÁ	3732	320.	ENGBERG	3027
321.	VÁGNER, VÁGNEROVÁ	3728	321.	SANDGREN	3023
322.	BOČEK, BOČKOVÁ	3717	322.	ASP	2962
323.	HORA, HOROVÁ	3715	323.	BODIN	2961
324.	JONÁŠ, JONÁŠOVÁ	3713	324.	VESTERLUND	2956
325.	ELIÁŠ, ELIÁŠOVÁ	3705	325.	BRÄNNSTRÖM	2956
326.	MALINA, MALINOVÁ	3704	326.	HAMMARSTRÖM	2956
327.	HOUDEK, HOUDKOVÁ	3670	327.	ÖSTBERG	2950
328.	LORENC, LORENCOVÁ	3668	328.	EKELUND	2948
329.	SKALICKÝ, SKALICKÁ	3659	329.	HALLIN	2922
330.	ČÁP, ČÁPOVÁ	3659	330.	SÖDERQVIST	2910
331.	SEIDL, SEIDLOVÁ	3658	331.	OLSEN	2889
332.	HRDINA, HRDINOVÁ	3656	332.	GRANSTRÖM	2874
333.	BLAHA, BLAHOVÁ	3655	333.	NORDBERG	2874
334.	KOLAŘÍK, KOLAŘÍKOVÁ	3645	334.	HARALDSSON	2872
335.	PRAŽÁK, PRAŽÁKOVÁ	3632	335.	SANDELL	2863
336.	LANG, LANGOVÁ	3625	336.	KVIST	2862
337.	RYŠAVÝ, RYŠAVÁ	3615	337.	EKLÖF	2831
338.	ŠAFRÁNEK, ŠAFRÁNKOVÁ	3608	338.	MELANDER	2825
339.	BUCHTA, BUCHTOVÁ	3598	339.	HELGESSON	2824
340.	PEKÁREK, PEKÁRKOVÁ	3566	340.	KRISTENSSON	2795
341.	HLOUŠEK, HLOUŠKOVÁ	3566	341.	NORLING	2793

342.	MUCHA, MUCHOVÁ	3565	342.	BURMAN	2785
343.	SOCHOR, SOCHOROVÁ	3560	343.	SJÖSTEDT	2748
344.	ŠIMŮNEK, ŠIMŮNKOVÁ	3552	344.	LINDSKOG	2736
345.	KAFKA, KAFKOVÁ	3534	345.	VIBERG	2730
346.	JANÍČEK, JANÍČKOVÁ	3532	346.	LIDÉN	2729
347.	VALA, VALOVÁ	3502	347.	SÖDERHOLM	2716
348.	VACULÍK, VACULÍKOVÁ	3496	348.	ISRAELSSON	2702
349.	KŘENEK, KŘENKOVÁ	3490	349.	EINARSSON	2684
350.	NEJEDLÝ, NEJEDLÁ	3469	350.	KRISTOFFERSSON	2679
351.	VALÁŠEK, VALÁŠKOVÁ	3469	351.	FORSGREN	2677
352.	LACINA, LACINOVÁ	3465	352.	BOLIN	2662
353.	ZELINKA, ZELINKOVÁ	3440	353.	BORGSTRÖM	2651
354.	PRŮŠA, PRŮŠOVÁ	3432	354.	ROBERTSSON	2642
355.	ZELENÝ, ZELENÁ	3430	355.	BOHLIN	2628
356.	KUBA, KUBOVÁ	3397	356.	LINDE	2627
357.	JANKŮ	3395	357.	BLIXT	2627
358.	ZEMÁNEK, ZEMÁNKOVÁ	3395	358.	SÖRENSEN	2618
359.	PLACHÝ, PLACHÁ	3390	359.	NORRMAN	2615
360.	CHLÁDEK, CHLÁDKOVÁ	3380	360.	VALLIN	2605
361.	KRÁLÍK, KRÁLÍKOVÁ	3367	361.	HÄGGSTRÖM	2603
362.	BÖHM, BÖHMOVÁ	3366	362.	GRANLUND	2602
363.	NEDVĚD, NEDVĚDOVÁ	3347	363.	LINDFORS	2589
364.	VYSKOČIL, VYSKOČILOVÁ	3345	364.	SKOOG	2588
365.	HUDEČEK, HUDEČKOVÁ	3336	365.	NORGREN	2585
366.	ŠMEJKAL, ŠMEJKALOVÁ	3334	366.	GREEN	2583
367.	DEMETER, DEMETEROVÁ	3332	367.	LUNDH	2567
368.	PECHA, PECHOVÁ	3330	368.	EKDAHL	2565
369.	MAŘÍK, MAŘÍKOVÁ	3328	369.	ELOFSSON	2561
370.	POLÍVKA, POLÍVKOVÁ	3325	370.	HANNA	2542

371.	SMUTNÝ, SMUTNÁ	3312	371.	BRODIN	2539
372.	DOČKAL, DOČKALOVÁ	3302	372.	FRANK	2534
373.	BAREŠ, BAREŠOVÁ	3287	373.	BYLUND	2530
374.	ŠESTÁK, ŠESTÁKOVÁ	3267	374.	TURESSON	2526
375.	SCHNEIDER, SCHNEIDEROVÁ	3264	375.	GRANATH	2523
376.	HOLÍK, HOLÍKOVÁ	3262	376.	WENNBERG	2516
377.	HYNEK, HYNKOVÁ	3248	377.	AHLQVIST	2515
378.	FERENC, FERENCOVÁ	3246	378.	LUNDBLAD	2510
379.	KOSTKA, KOSTKOVÁ	3237	379.	VESTIN	2507
380.	PILAŘ, PILAŘOVÁ	3231	380.	EDMAN	2504
381.	DOUBEK, DOUBKOVÁ	3231	381.	SJÖLANDER	2503
382.	ČONKA, ČONKOVÁ	3228	382.	SJÖLIN	2502
383.	KLEIN, KLEINOVÁ	3224	383.	FORSELL	2500
384.	SOJKA, SOJKOVÁ	3208	384.	LANDIN	2480
385.	TOMÁNEK, TOMÁNKOVÁ	3204	385.	WESTER	2474
386.	HUSÁK, HUSÁKOVÁ	3184	386.	OMAR	2451
387.	SAMEK, SAMKOVÁ	3179	387.	HALVARSSON	2450
388.	VERNER, VERNEROVÁ	3178	388.	KÄLLSTRÖM	2438
389.	KARAS, KARASOVÁ	3176	389.	SVANTESSON	2424
390.	HOMOLA, HOMOLOVÁ	3167	390.	ÅSLUND	2419
391.	PRCHAL, PRCHALOVÁ	3163	391.	ALMGREN	2415
392.	VOTAVA, VOTAVOVÁ	3151	392.	OSMAN	2412
393.	BRÁZDA, BRÁZDOVÁ	3149	393.	LINDQUIST	2411
394.	MENŠÍK, MENŠÍKOVÁ	3146	394.	JOHNSON	2404
395.	HERMAN, HERMANOVÁ	3137	395.	LÖF	2403
396.	HOMOLKA, HOMOLKOVÁ	3130	396.	SÖDERMAN	2403
397.	SOKOL, SOKOLOVÁ	3129	397.	GREN	2402
398.	DANIEL, DANIELOVÁ	3128	398.	WERNER	2395
399.	HLAVATÝ, HLAVATÁ	3125	399.	BERGSTEN	2394

400.	VANĚČEK, VANĚČKOVÁ	3109	400.	EDIN	2383
401.	KOUBEK, KOUBKOVÁ	3109	401.	KHAN	2383
402.	STUHLÍK, STUHLÍKOVÁ	3103	402.	HOLST	2381
403.	KOLÁČEK, KOLÁČKOVÁ	3077	403.	STARK	2380
404.	PLAČEK, PLAČKOVÁ	3069	404.	RASMUSSEN	2379
405.	JAKUBEC, JAKUBCOVÁ	3069	405.	TRAN	2377
406.	VONDRA, VONDROVÁ	3061	406.	STENSTRÖM	2374
407.	LUDVÍK, LUDVÍKOVÁ	3047	407.	THULIN	2370
408.	MATULA, MATULOVÁ	3047	408.	LILJEGREN	2370
409.	MATUŠKA, MATUŠKOVÁ	3032	409.	SÖDERGREN	2368
410.	KLEMENT, KLEMENTOVÁ	3032	410.	SUNDELL	2366
411.	KOTEK, KOTKOVÁ	3026	411.	ROSENQVIST	2364
412.	ANTOŠ, ANTOŠOVÁ	3025	412.	LANDSTRÖM	2362
413.	MACHALA, MACHALOVÁ	3012	413.	ÖSTLING	2361
414.	KOHOUTEK, KOHOUTKOVÁ	3010	414.	AHLIN	2355
415.	CHOVANEK, CHOVANCOVÁ	3005	415.	LUNDQUIST	2354
416.	KAŠPÁREK, KAŠPÁRKOVÁ	2997	416.	FOLKESSON	2354
417.	JANOVSKÝ, JANOVSKÁ	2991	417.	PALMGREN	2351
418.	SLABÝ, SLABÁ	2988	418.	ÖMAN	2320
419.	ZIMA, ZIMOVÁ	2980	419.	LJUNGQVIST	2317
420.	VOJTA, VOJTOVÁ	2976	420.	SCHMIDT	2312
421.	ZBOŘIL, ZBOŘILOVÁ	2971	421.	CARLSON	2312
422.	VOJÁČEK, VOJÁČKOVÁ	2953	422.	BERGVALL	2310
423.	SCHWARZ, SCHWARZOVÁ	2951	423.	AHMAD	2305
424.	CÍSAŘ, CÍSAŘOVÁ	2942	424.	ANDERBERG	2303
425.	MIKULA, MIKULOVÁ	2937	425.	WIDÉN	2302
426.	BUČEK, BUČKOVÁ	2931	426.	PIHL	2272
427.	POLÁCH, POLÁCHOVÁ	2931	427.	WILHELMSSON	2272
428.	SPÁČIL, SPÁČILOVÁ	2922	428.	BROLIN	2269

429.	KOUŘIL, KOUŘILOVÁ	2920	429.	NORDLANDER	2266
430.	HÁLA, HÁLOVÁ	2916	430.	NYLÉN	2263
431.	HORVÁT, HORVÁTOVÁ	2915	431.	BLOMKVIST	2261
432.	WOLF, WOLFOVÁ	2914	432.	LIDSTRÖM	2260
433.	KUDRNA, KUDRNOVÁ	2901	433.	KLING	2256
434.	DOLEJŠ, DOLEJŠOVÁ	2901	434.	ÅSBERG	2250
435.	ZÁRUBA, ZÁRUBOVÁ	2900	435.	EDBERG	2218
436.	VALEŠ, VALEŠOVÁ	2900	436.	WAHLGREN	2218
437.	SLAVÍČEK, SLAVÍČKOVÁ	2898	437.	ENGVALL	2212
438.	CHYTILOVÁ, CHYTILOVÁ	2890	438.	JÖRGENSEN	2205
439.	GABRIEL, GABRIELOVÁ	2863	439.	NORLIN	2202
440.	BEZDĚK, BEZDĚKOVÁ	2858	440.	ZETTERBERG	2198
441.	ŠIMEČEK, ŠIMEČKOVÁ	2854	441.	JOHANSEN	2188
442.	DUDEK, DUDKOVÁ	2852	442.	GRÖNLUND	2181
443.	HRON, HRONOVÁ	2849	443.	SAID	2175
444.	ČIHÁK, ČIHÁKOVÁ	2846	444.	FLINK	2173
445.	FISCHER, FISCHEROVÁ	2838	445.	BERGSTRAND	2169
446.	ZÁMEČNÍK, ZÁMEČNÍKOVÁ	2837	446.	PETERSEN	2168
447.	ŠAFÁŘ, ŠAFÁŘOVÁ	2836	447.	INGVARSSON	2162
448.	VYBÍRAL, VYBÍRALOVÁ	2833	448.	WESTLUND	2159
449.	MARŠÁLEK, MARŠÁLKOVÁ	2832	449.	EMILSSON	2154
450.	ŠNAJDR, ŠNAJDROVÁ	2819	450.	LÖNN	2152
451.	RAŠKA, RAŠKOVÁ	2804	451.	ROSENBERG	2142
452.	ŠOLC, ŠOLCOVÁ	2804	452.	VESTMAN	2141
453.	KRUPÍČKA, KRUPÍČKOVÁ	2801	453.	DAHLÉN	2138
454.	SLOVÁK, SLOVÁKOVÁ	2798	454.	WALLGREN	2136
455.	POSPÍCHAL, POSPÍCHALOVÁ	2798	455.	FRID	2135
456.	FRANĚK, FRAŇKOVÁ	2797	456.	LUNDHOLM	2122
457.	DUBSKÝ, DUBSKÁ	2797	457.	STENLUND	2112

458.	KREJČÍK, KREJČÍKOVÁ	2788	458.	OLANDER	2103
459.	TOMÁŠ, TOMÁŠOVÁ	2781	459.	FERM	2103
460.	FRANK, FRANKOVÁ	2779	460.	ÖGREN	2102
461.	JAVŮREK, JAVŮRKOVÁ	2757	461.	RASMUSSON	2101
462.	PAŘÍZEK, PAŘÍZKOVÁ	2754	462.	ROTH	2094
463.	MUŽÍK, MUŽÍKOVÁ	2750	463.	BIRGERSSON	2088
464.	ŠVEJDA, ŠVEJDOVÁ	2729	464.	BROSTRÖM	2053
465.	VARGA, VARGOVÁ	2724	465.	WALLÉN	2050
466.	SYNEK, SYNKOVÁ	2721	466.	HJORT	2050
467.	CIBULKA, CIBULKOVÁ	2718	467.	SMITH	2049
468.	ŽIGA, ŽIGOVÁ	2713	468.	ÅKERMAN	2046
469.	PRŮCHA, PRŮCHOVÁ	2706	469.	CARLBERG	2041
470.	SPURNÝ, SPURNÁ	2695	470.	STEEN	2039
471.	MŮLLER, MŮLLEROVÁ	2690	471.	FAGERSTRÖM	2039
472.	BAJER, BAJEROVÁ	2689	472.	RAGNARSSON	2036
473.	HLADKÝ, HLADKÁ	2689	473.	WANG	2028
474.	SMÉKAL, SMÉKALOVÁ	2682	474.	REHN	2010
475.	WAGNER, WAGNEROVÁ	2669	475.	RASK	2003
476.	CHMELAŘ, CHMELAŘOVÁ	2663	476.	JUHLIN	2002
477.	KVASNIČKA, KVASNIČKOVÁ	2660	477.	GULLBERG	2001
478.	ŠUSTR, ŠUSTROVÁ	2651	478.	ÅKERSTRÖM	1998
479.	BEDNAŘÍK, BEDNAŘÍKOVÁ	2647	479.	BRORSSON	1987
480.	PELC, PELCOVÁ	2639	480.	LUNDAHL	1986
481.	ŠAFAŘÍK, ŠAFAŘÍKOVÁ	2631	481.	FLODIN	1983
482.	NGUYEN, NGUYENOVÁ	2631	482.	PETERSON	1976
483.	MIKO, MIKOVÁ	2628	483.	JARL	1976
484.	KANTOR, KANTOROVÁ	2623	484.	HALLSTRÖM	1974
485.	ČERNÍK, ČERNÍKOVÁ	2622	485.	BRINK	1967
486.	SEDLÁŘ, SEDLÁŘOVÁ	2615	486.	NYQVIST	1964

487.	VOJTĚCH, VOJTĚCHOVÁ	2608	487.	ÖSTERLUND	1961
488.	KAPLAN, KAPLANOVÁ	2606	488.	HOLMLUND	1958
489.	PETRÁŠ, PETRÁŠOVÁ	2605	489.	RING	1956
490.	STUDENÁ, STUDENÝ	2603	490.	NYLUND	1956
491.	MÍKA, MÍKOVÁ	2596	491.	CHRISTENSSON	1950
492.	KNOTEK, KNOTKOVÁ	2594	492.	SELIN	1946
493.	ZACH, ZACHOVÁ	2583	493.	AHL	1943
494.	ŠVÁB, ŠVÁBOVÁ	2581	494.	ÅKERBLOM	1940
495.	BLECHA, BLECHOVÁ	2580	495.	MODIG	1937
496.	GAJDOŠ, GAJDOŠOVÁ	2579	496.	BOHMAN	1922
497.	HAŠEK, HAŠKOVÁ	2575	497.	BERGDAHL	1921
498.	SOVA, SOVOVÁ	2574	498.	ISSA	1914
499.	JANSA, JANSOVÁ	2570	499.	WINBERG	1913
500.	VANČURA, VANČUROVÁ	2570	500.	THUNBERG	1907

8.2 Švédská složená měšťanská příjmení řazená podle první složky

Uvádím zde ta příjmení, jejichž první složka se vyskytuje alespoň ve dvou různých příjmeních.

- *Lind-* (14): *Lindberg, Lindström, Lindgren, Lindqvist, Lindkvist, Lindquist, Lindholm, Lindblom, Lindahl, Lindblad, Lindvall, Lindmark, Lindskog, Lindfors*
- *Berg-* (10): *Bergström, Berglund, Bergman, Berggren, Bergqvist, Bergkvist, Bergvall, Bergsten, Bergstrand, Bergdahl*
- *Lund-* (10): *Lundberg, Lundgren, Lundqvist, Lundkvist, Lundquist, Lundström, Lundmark, Lundblad, Lundholm, Lundahl*
- *Ek-* (9): *Eklund, Ekström, Ekman, Ekberg, Ekholm, Ekstrand, Ekelund, Eklöf, Ekdahl*
- *Sjö-* (9): *Sjöberg, Sjögren, Sjöström, Sjöstrand, Sjöblom, Sjöholm, Sjölund, Sjöstedt, Sjölander*
- *Ny-* (7): *Nyström, Nyberg, Nyman, Nygren, Nylander, Nyqvist, Nylund*
- *Söder-* (7): *Söderberg, Söderström, Söderlund, Söderqvist, Söderholm, Söderman, Södergren*
- *Nord-, Norr-* (7): *Nordström, Nordqvist, Nordlund, Nordgren, Nordberg, Nordlander, Norrman*
- *West-, Wester-* (7): *Westerlund, Vesterlund, Westerberg, Westman, Vestman, Westberg, Westlund*
- *Eng-* (6): *Engström, Englund, Engman, Engdahl, Engberg, Engvall*
- *Öst-, Öster-* (5): *Östlund, Östman, Östberg, Österlund, Österberg*
- *Holm-* (5): *Holmberg, Holmgren, Holmström, Holmqvist, Holmlund*
- *Fors-* (4): *Forsberg, Forslund, Forsman, Forsgren*
- *Hed-* (4): *Hedlund, Hedberg, Hedman, Hedström*
- *Dahl-* (4): *Dahlberg, Dahlgren, Dahlström, Dahlqvist*
- *Ö-, Öh-* (4): *Öberg, Öhman, Öman, Ögren*
- *Hell-* (4): *Hellström, Hellberg, Hellman, Hellgren*
- *Blom-* (4): *Blomqvist, Blomkvist, Blomberg, Blomgren*
- *Ed-* (4): *Edlund, Edström, Edman, Edberg*
- *Wik-, Vik-* (4): *Wikström, Vikström, Viklund, Wiklund*
- *Hag-* (4): *Haglund, Hagström, Hagberg, Hagman*
- *Malm-* (4): *Malmberg, Malmström, Malmqvist, Malmgren*

- *Ahl- (4): Ahlström, Ahlberg, Ahlgren, Ahlqvist*
- *Åker- (4): Åkerlund, Åkerman, Åkerström, Åkerblom*
- *Sand- (3): Sandberg, Sandström, Sandgren*
- *Nor- (3): Norberg, Norman, Norgren*
- *Å- (3): Åberg, Åström, Ågren*
- *Sund- (3): Sundberg, Sundström, Sundqvist*
- *Hall- (3): Hallberg, Hallgren, Hallström*
- *Bo-, Boh- (3): Boström, Boman, Bohman*
- *Sten- (3): Stenberg, Stenström, Stenlund*
- *Ljung- (3): Ljungberg, Ljunggren, Ljungqvist*
- *Wahl- (3): Wahlström, Wahlberg, Wahlgren*
- *Karl-, Carl- (3): Karlström, Karlberg, Carlberg*
- *Gran- (3): Granberg, Granström, Granlund*
- *Bro- (3): Broberg, Broman, Broström*
- *Löf-, Löv- (2): Löfgren, Lövgren*
- *Björk- (2): Björklund, Björkman*
- *Bäck- (2): Bäckström, Bäckman*
- *Hög- (2): Höglund, Högberg*
- *Hägg- (2): Hägglund, Häggström*
- *Back- (2): Backman, Backlund*
- *By- (2): Byström, Bylund*
- *Alm- (2): Almqvist, Almgren*
- *Rosen- (2): Rosengren, Rosenqvist, Rosenberg,*
- *Palm- (2): Palmqvist, Palmgren*
- *Hult- (2): Hultgren, Hultman*
- *Ås- (2): Åslund, Åsberg*